

Noen presidenthjørner 2001/2002

September

Medlemsverving

Først en takk til Jan Hassel for den jobben han har gjort med å kreere et nytt månedsbrev. Han har lagt listen høyt og fortjener at klubbens medlemmer gir han svar på tiltale når han etterlyser stoff. Vi ser frem med forventning til kommende nummer.

Ved inngangen til forrige rotaryår hadde klubben ca 85 medlemmer. Ved inngangen til inneværende rotaryår var medlemstallet 80. Flere enn 45 av oss er senior aktive. Samtidig er andelene yngre enn 40 og ikke minst kvinner små. Ikke et eneste negativt ord om oss litt tilårskommede som enkeltmennesker. Men når vi utgjør en økende andel av medlemsmassen er ikke tilstanden tilfredsstillende for vår kjære rotaryklubb.

Klubbens styre har diskutert situasjonen – også i lys av verdenspresidentens målsetninger mht medlemsverving – og vedtatt at det primære målet er å gå ut av inneværende rotaryår med minst det samme antall medlemmer vi gikk inn i det dvs 80. Uttrykt i antall nye medlemmer er tallet 10+ hvorav 50% bør være kvinner. Styret har plassert et ansvar for å følge opp dette målet hos klubbtjenesten ved Pet Ottesen, assistert av Odd Midtskog. En oversikt over klassifikasjoner som spelielt ønskes besatt vil bli utarbeidet.. Ønskelisten må imidlertid ikke stå i veien for verving innen andre yrker. Selv om det å plassere folk i klasser er et sentralt poeng i Rotary, verver vi *individer* som medlemmer. For å si det med Kumbel:

Å lage en primitiv filosofi,
med båser som mennesker inndeles i
er en feil,
hvorav alle folk lider.

Men vi er noen stykker
som kun kan forstå
en måte å inndele mennesker på,
man skal dele dem i individer

Et trivelig, interessant og handlekraftig klubbmiljø krever en bredt sammensatt medlemsmasse som igjen krever at alle deltar i vervearbeidet.

Asbjørn Aune

Oktober

For ca ti år siden falt Berlinmuren. For 8 uker siden falt World Trade Center. To utenkelige hendelser - dagen før de inntraff. Begge har påvirket og vil fortsette å påvirke livet til svært mange mennesker. "Verden blir ikke som den engang var" sier vi, og sannsynligvis med rette. Når så er tilfelle, hvorfor synes hendelsene da ikke å påvirke våre handlinger og holdninger i merkbar grad? Jeg har ikke lagt merke til at noen frontfigurer, politikere eller andre, har sagt eller gjort noe uventet, noe som har forbauset meg etter 11. september. Hauker er fortsatt hauker og vil bombe. Duer er duer og vil fortsatt forstå – også terrorister. Nytenkning og nyorientering er mangelvare.

Einsteins utsagn om at problemer ikke kan løses med de samme ideer/holdninger/forestillinger som skapte dem, ser ikke ut til å gjelde oss – bare de andre.

Men det er nå engang slik at vil vi forbedringer må vi ville forandringer. Vi må være villig til å velge alternativ B eller C eller... der vi tidligere har valgt A.

F.eks.: Må økonomisk vekst i vår del av verden være 3% i året og avkastningen til investorene minst 15 % hele tiden? Levde vi ikke bra om veksten i Norge ikke ble større enn 0,5% ja kanskje negativ noen år. Ble det ulevelig i Norge om vi gikk inn for å fordele veksten litt bedre, i det minste her til lands, men helst også mellom nasjonene?

Både som enkeltmennesker og som rotaryklubb har vi ingen rett til å etterlyse nye løsninger fra andre før vi kan finne nye og uventede svar på egne utfordringer. La oss trene på de nære ting og vise oss selv og andre at vi er i stand til å tenke og handle på en ny og litt uventet måte når det gjelder våre egne affærer så blir vi sikkert dyktigere til å bidra til å løse andres. "Hvem overrasket du sist med hva?"

Der ropes vidt, i verden over
å holde tritt, og holde dom.

Der er ett bud, man flykter fra,
å holde ut, og holde av.

Asbjørn

Desember

Godt nyttår til alle rotaryvenner.

Julefeiringen og nyttårsskiftet betyr at vi er halvveis i et rotaryår. Etter et halvår preget av usikkerhet, angst og sorg i vårt internasjonale samfunn, er det godt å kunne feiere Jul og at det går mot lysere tider på en tradisjonell, trygg og kjær måte sammen med ens nærmeste. I år er nødvendigheten av å

ta inn over oss Julens budskap om fred og fordragelighet mellom medmennesker og de tradisjonelle optimistiske ønskene om et Godt Nytt År som følger nyttårsfeiringen, tydeligere enn på mange år. Det samme gjelder Rotarys mål "Å gagne andre", Fire-spørsmålsprøve og Yrkeskodeks som også gjelder både i den store internasjonale sammenheng og i de helt nære daglige ting.

I tider hvor forandringer er nødvendige også i rotaryklubbenes indre liv, gjør det godt slå fast at klubben vår har verdifulle tradisjoner å ta med videre inn i mange kommende rotaryår. Jeg tenker på både de mer festlige tilstelningene, hyggen ved de ukentlige møtene og ikke minst det sosiale engasjementet hos medlemmene hver på sin kant. Viljen til å bidra i klubbens daglige drift er også til stede i fullt monn, mens det skorte litt på evnen av og til. Dette er det styrets og i første rekke presidentens ansvar å ta tak i og det blir gjort.

Jeg håper dere har hatt positive opplevelser i det halve rotaryåret vi har bak oss og takker dere for nødvendig overbærenhet de gangene det har vært nødvendig. En spesiell takk til styremedlemmene og ikke minst til komitemedlemmene. Jeg har lært mye i løpet av høsten som gikk, spesielt at Ting Tar Tid.

Det er en egen patos ved, at samles om den verdensfred
at verdens store prøver på, som alle denne verdens små,
før større krefter feller dom, til alle tider samles om.

Vel møtt i 2002
AsbjørnA

Januar 2002

Året 2002 er allerede i utgangspunktet spesielt Det er 110 år til neste gang Rotarianere og andre opplever et slikt "symmetrisk år". Det er en utfordring for oss alle å gjøre det spesielt også i Rotary- og klubbssammenheng. Starten er bra. Vi er godt igang med en verve-kampanje. Vi arbeider også med et bedre program for å gi nye medlemmer innføring i Rotarys verden og rotarianeres muligheter for utfoldelse og plikter. Klubben arrangerer distrikts-konferansen og styret planlegger en vedtektsrevisjon i løpet av rotaryåret. Informasjonsvirksomheten har fått en ny giv. Disse aktivitetene engasjerer en rekke av klubbens medlemmer og i tillegg har guvernøren hyret inn noen av oss til sin distrikts-administrasjon. Vi kan altså være rimelig fornøyd med aktivitetsnivået.

Men, fremmøteprosenten er ikke tilfredsstillende.. Jeg er overbevist om at engasjement øker fremmøtet. I tiden fremover vil Distriktskonferansen kreve innsats over en kortere periode av flere så vær bedredt. Våre nye medlemmer bør bli presentert for ideer til hvordan klubben skal arbeide på lengere sikt i nærmiljøet og internasjonalt – ev. i samarbeid med andre klubber. Det er fullt mulig å diskutere rotarysaker uorganisert og uoppfordret over kaffe- og tekoppene på vanlige møter. Bruk kreativiteten og gi innspill til komiteer og styret. På forhånd takk.

Kunsten er ikke, å få en ide,
enhver kan med letthet få to
kunsten er den mellom to eller fler,
ganske alminnelige hverdagsideer
å se, hvilken en, som er god

AsbjørnA

Hva med litt om mat - Ikke grukk, men likevel nå like etter jul:
God oppdragelse er ikke å
ikke søle saus på duken,
men ikke å la seg merke med det
når andre gjør det
Anton Tsjekov

Eller kortere
Man lever ikke av det man spiser
men av det man fordøyer.

Desember 2001

Julefeiringen og nyttårsskiftet betyr at vi er halvveis i et rotaryår. Etter et halvår preget av usikkerhet, angst og sorg i vårt internasjonale samfunn, er det godt å kunne feiere Jul og at det går mot lysere tider på en tradisjonell, trygg og kjær måte sammen med ens nærmeste. I år er nødvendigheten av å

ta inn over oss Julens budskap om fred og fordragelighet mellom medmennesker og de tradisjonelle optimistiske ønskene om et Godt Nytt År som følger nyttårsfeiringen, tydeligere enn på mange år. Det samme gjelder Rotarys mål "Å gagne andre", Fire-spørsmålsprøve og Yrkeskodeks som også gjelder både i den store internasjonale sammenheng og i de helt nære daglige ting.

I tider hvor forandringer er nødvendige også i rotaryklubbenes indre liv, gjør det godt slå fast at klubben vår har verdifulle tradisjoner å ta med videre inn i mange kommende rotaryår. Jeg tenker på både de mer festlige tilstelningene, hyggen ved de ukentlige møtene og ikke minst det sosiale engasjementet hos medlemmene hver på sin kant. Viljen til å bidra i klubbens daglige drift er også til stede i fullt monn, mens det skorte litt på evnen av og til. Dette er det styrets og i første rekke presidentens ansvar å ta tak i og det blir gjort.

Jeg håper dere har hatt positive opplevelser i det halve rotaryåret vi har bak oss og takker dere for nødvendig overbærenhet de gangene det har vært nødvendig. En spesiell takk til styremedlemmene og ikke minst til komitemedlemmene. Jeg har lært mye i løpet av høsten som gikk, spesielt at Ting Tar Tid.

Det er en egen patos ved, at samles om den verdensfred
at verdens store prøver på, som alle denne verdens små,
før større krefter feller dom, til alle tider samles om.

Vel møtt i 2002

AsbjørnA

Februaruar 02

Rotaryvenner

Med håp om en vellykket påske.

På intecitymøtet kvelden den 13. mars var temaet i to foredrag Rotarys posjekt;

"befolkningsekspløsjonen" eller "population and development" som det mer dekkende for innholdet.

Mens "befolkningsekspløsjon" maner frem skremmende bilder, fikk vi også høre om langsiktige naturlige positive prosesser mht befolknings-utvikling som kan aksellereres i en viss grad.

Utfordringen er overveldende, men en organisasjon som har vært en drivende kraft for vaksinerings av 2 milliarder barn mot polio, kan gjøre siste del av Strindens promadeorkesters motto til sitt "...ingen oppgave er stor nok".

Norge har markert seg sterkt internasjonalt i kampen for menneskerettighetene og ikke minst for likestilling mellom kjønnene.

Begrensning av befolkningsveksten er i stor grad en kamp for kvinnenes rettigheter"- for å myndiggjøre dem. Konkret; å bekjempe analfabetismen blandt unge og voksne kvinner og å bekjempe aids (I 2010 vil det i landene syd for Sahara "mangle" 71 millioner mennesker stort sett i den "økonomisk produktive" alderen.) Utdanning av unge kvinner er et kjernepunkt i denne kampen. Også i arbeidet med å få ned barnedødeligheten står kvinnene sentralt Før de opplever at barna vokser opp og at et barn koster mer enn det kan bidra med til familien på lang sikt, reduserer neppe familier i fattige land barnetallet.

Rotary satser gjennom lokale klubber. Det finnes forsøksvise opplæringsprosjekter, som venter på sponsorklubber.. 500 US dollar fra en norsk klubb kan bli til 4000 gjennom Rotarysystemet od de to klubbene satser like mye.

Dete er et fremtidsrettet prosjekt i større grad enn polio pluss. Flertallet av klubbmedlemmene vil ikke oppleve målbare globale virkninger. Skal klubben sponse ett eller flere slike prosjekter, må meningene til de yngste og spesielt de kvinnelige medlemmene telle tungt. Alle kan oppleve gleden av kontakt med klubber som trenger vår hjelp for å oppna positive resultater i sitt nærmiljø. Vår innsats er liten, utbyttet for våre barnebarn kan bli stort

AsbjørnA

God oppdragelse er ikke å
ikke søle saus på duken,
men ikke å la seg merke med det
når andre gjør det

Anton Tsjekov

Eller kortere

Man lever ikke av det man spiser
men av det man fordøyer.

NN

Rotaryvenner Mars 02

Med håp om en vellykket påske

På intecitymøtet kvelden den 13. mars var temaet i to foredrag Rotarys prosjekt;

“befolkningsekspløsjonen” eller “population and development” som det mer dekkende for innholdet.

Mens “befolkningsekspløsjon” maner frem skremmende bilder, fikk vi også høre om langsiktige naturlige positive prosesser mht befolknings-utvikling som kan aksellereres i en viss grad.

Utfordringen er overveldende, men en organisasjon som har vært en drivende kraft for vaksinerings av 2 milliarder barn mot polio, kan gjøre siste del av Strindens promadeorkesters motto til sitt “..ingen oppgave er stor nok”.

Norge har markert seg sterkt internasjonalt i kampen for menneskerettighetene og ikke minst for likestilling mellom kjønnene.

Begrensning av befolkningsveksten er i stor grad en kamp for kvinnenes rettigheter”- for å myndiggjøre dem. Konkret; å bekjempe analfabetismen blandt unge og voksne kvinner og å bekjempe aids (I 2010 vil det i landene syd for Sahara “mangle” 71 millioner mennesker stort sett i den “økonomisk produktive” alderen.) Utdanning av unge kvinner er et kjernepunkt i denne kampen. Også i arbeidet med å få ned barnedødeligheten står kvinnene sentralt Før de opplever at barna vokser opp og at et barn koster mer enn det kan bidra med til familien på lang sikt, reduserer neppe familier i fattige land barnetallet.

Rotary satser gjennom lokale klubber. Det finnes forsøksvise opplæringsprosjekter, som venter på sponsorklubber.. 500 US dollar fra en norsk klubb kan bli til 4000 gjennom Rotarysystemet od de to klubbene satser like mye.

Dete er et fremtidsrettet prosjekt i større grad enn polio pluss. Flertallet av klubbmedlemmene vil ikke oppleve målbare globale virkninger. Skal klubben sponse ett eller flere slike prosjekter, må meningene til de yngste og spesielt de kvinnelige medlemmene telle tungt. Alle kan oppleve gleden av kontakt med klubber som trenger vår hjelp for å oppna positive resultater i sitt nærmiljø. Vår innsats er liten, utbyttet for våre barnebarn kan bli stort

Den som tviler på sin sak
han er slagen før sitt slag
Hvis du uten nølen vil
er det alt et vunnet spill
Med håp om en vellykket påske.

Beste hilsen AsbjørnA

April

Rotaryvenner

Våren kom tidlig til Trondheim og Trøndelag i år. Nå er April historie – vårmånedens da, ifølge Bjørnson, det gamle faller og det nye får feste-

Har vi så noe gammelt ffalt og nytt fått feste når det gjelder vår klubb og hele Rotary?

Kanskje..

Presidenten har nettopp skrevet brev til distriktsguvernøren der han forteller at 7 nye medlemmer hvorav tre kvinner, har begynt å slå rot i klubben i dette rotaryåret. Nå er det opp til oss alle å sikre at røttene fester seg og trives i jordsmonnet. Vi har imidlertid som mål minst 10 nye medlemmer i dette rotaryåret. Etersom det fortsatt er 2 måneder igjen av burde dette være oppnåelig. Det er flotte kandidater i løypa, men de må være presentert som søkere klarert av styret, på et klubbmøte senest 12. juni. Gled distriktets guvernør og klubbens president. Tusen takk.

Annet nytt: Nye vedtekter for klubben er på gang. Et forslag er utarbeidet av en “firerbande ” med Tor Einar som leder. Forslaget har to hovedmål: 1. Forenkling og 2. Større frihet for styret til å tilpasse komitestruktur, bemanning og arbeidsmåte etter ressurstilgang, kompetanse, ytre omstendigheter mm, alt innenfor Rotarys lovverk. For å sikre dette siste er forslaget vurdert og kommentert av en garvet rotarianer. Det ble behandlet på styremøtet 7. mai og vil i meget nær fremtid bli sendt ut til alle medlemmene. Styret tar sikte på å legge det frem for beslutning før presidentskiftet. Dere vil bli spurt om de som disponerer e-mail vil akseptere å motta forslaget via denne.

Presidenten ser med forventning frem til Distriktskonferansen som nå nærmer seg med stormskritt, og ser frem til å møte mange av dere også der.

Ellers – nyt våren og husk at våren kanskje fremfor andre tider er tiden da:

Tanker skal tenkes   Og det er en tåpe
av den som tørr   som ikke spør
undring skal ingen   om mer enn ti vise
spare på   kan svare på

God vår. Asbjørn A

XX

AAs Funderinger som redaktør (Usikre på noen tidspunkter)

Fotgjengerrefleksjoner

For tiden kjører jeg ikke bil. Jeg er passasjer, busser og går. I utkanten av bykjernen slås en gående av hvor få mennesker som går og hvor mange biler som passerer, f. eks til og fra en bensinstasjon, en Bunnprisbutikk og en McDonald ved Trondheims mest amerikanske veikryss(?) nær Siemens. Som fotgjenger begynner jeg å reflekter litt over hvorfor. Det generelle svaret er samfunnsutviklingen som har ført til et bosettingsmønster med store avstander mellom bolig, arbeid og butikker, familier der begge foreldrene arbeider på forskjellige steder og med barn i forskjellige barnehager eller skoler og med positive aktiviteter på forskjellige steder i byen, noe som fører til flere tobilfamilier. Kombinert med lite penger til veibygging og en bomring som rives gir dette mye trafikk. Eksosluken minner meg på en mulig global oppvarming, miljøforurensninger, energibehovet i Kina, India og andre land i sterk utvikling, osv. I den lille universitetsbyen Blacksburg i Virginia var det ingen jernbane 1984 og en fjernbuss daglig. I byen var det flere store varehus. I 1991 var det ingen fjernbussforbindelse, og i 1998 ingen varehus – de var flyttet ut - og en familie med to utearbeidende foreldre og to studerende barn måtte ha fire biler. (Blacksburg er likevel heldig stillet pga universitetet som driver et godt lokalbussnett der studenter og ansatte reiser gratis.) Mens trucktrafikken på hovedveiene for 20 år siden utgjorde ca 15 % - de var beregnet for 20 % slik trafikk – utgjør den nå bortimot 50 %.

Fotgjengeren undres seg over hvem som tenker hva for etterslekten i Trondheim og ellers i Norge:

1. Fortsatt tro på at "vitenskapen" løser alle forurensnings-, helse- og ikke minst energiutfordringene ved fortsatt materiell vekst over hele kloden, biltrafikk samt flytting av handelen til periferien.? (Hvor lenge "holder" Nordre avlastingsveg – noen mener den er sprengt før den er

- ferdig bygget.)
2. Minst en subsidiert femdobling av kollektivtrafikken
Som tar seg av 10% i dag?
  3. Fortsatt veibygging for å ta unna privatbiløkningen
pga stadig flere familieenheter med to eller flere
biler? og
  4. En ren fremskriving av det vi som er i 70årene
og våre barn har skapt, eller???

Juli og august 2005

Kanskje om: Om forbruk, verdiskapning, ran og ordvalg.)

Rotaryvenner

Om saker vi tenker , sier og gjør:

Er det sannhet?

Er det rettferdig overfor alle det angår?

Vil det skape forståelse og bedre vennskap?

Vil det være til beste for alle det angår?

Lederskapskvalitet

Skal eksportrettet industriell virksomhet overleve i Norge må den være i verdensklasse. Verdensklasse krever godt lederskap. *Godt lederskap* krever av lederen dugelighet innen nødvendige fagområder, ærlighet, ydmykhet, raushet og omsorg for medarbeiderne. Mens det er kunden som betaler for produkter og tjenester er det de ansatte som skaper verdiene.

Snill er et ord som innbefatter kravene til en god leder. Jeg kjenner mange ledere som jeg er overbevist om er snille mennesker og jeg har aldri sett noen dokumentasjon på at et faglig dugelig menneske ikke kan være et snilt menneske. Jeg har imidlertid aldri sett ordet snill brukt i noen lærebok om ledelse, heller ikke i omtaler av noen av profilerte ledere. Hvis man ikke kan fremstå som ærlig, raus, ydmyk og vise omsorg for sine medarbeidere som leder, er det ikke rart at gode ledere og godt lederskap av mange oppleves som mangelvare. Jens Bye som bygde opp Fosen Mekaniske Verksteder var både dugelig, ærlig, ydmyk, raus og omsorgsfull. "Gutan må ha jobb" sa han og satte arbeid først og profitt deretter.

Mange virksomhetsledere har søkt inspirasjon hos toppidretten, jeg anbefaler å tenke på symfoniorkestre. Intet symfoniorkester oppnår verdensklasse gjennom å spille raskere, gjennomføre kostnadsreduksjoner og utflagging. Det kreves samspill av individualister med topp kunnskaper og ferdigheter innen sine fag ledet at en person med visjoner og omsorg og forståelse for orkestermedlemmene, med evnen til å motivere til både individuell og felles videreutvikling, og ikke minst til å prestere når det virkelig gjelder. Det kan heller ikke la kundene utføre arbeidet, men må konkurrere ved hjelp av kvalitet.

En orkesterleder må mobilisere samhandling av kvalifiserte individer på lag. Effektiv samhandling krever en god kjemi mellom lederen og organisasjonen. Sann autoritet tildeles nedenfra, den deles ikke ut ovenfra. Uten tillit, ingen sann autoritet til ledere

Etikk:

Når du lar ditt ansvar ligge, tror du visst du har det ikke:

Piet Hein

September 2005 ?

November 2005

Redaktørens funderinger:

Etisk kapitalisme.

Dagens kvartalskapitalisme legger ensidig vekt på den frie kapitalflytens fordeler til kapitaleiernes beste. Eiernes inntekter skaffes i stadig oftere av salg av aksjeposter eller hele virksomheter, ikke av utbytte. Ledernes honorarer kobles mot børskursen som avhenger av "markedets forventninger". Disse forventningene gjelder ofte fremtidig salg av veldrevne virksomheter. Slike salg krever mindre av så vel styret som toppledelsen enn oppbygning verdiene selges. Ikke alle dagens eiere og toppledere har skapt de verdiene disponerer over. Denne formen for kapitalisme bør erstattes med en *etisk* kapitalisme bygget på forhold som::

- Samfunnsansvar og omsorg fornærmsamfunnet

- Likeverd i partnerskap med leverandører
- Evnen og viljen til å holde løfter
- Tillit fra kunder og medarbeidere
- Moralsk integritet
- Langsiktig lønnsomhet
- Åpenhet mht informasjon
- Transparent virksomhet
- "Økologi lønner seg"
- Kulturelt mangfold i arbeidsstokke

Virksomheter har ingen etikk, men eiere og ledere forutsettes å ha begge deler. Ingen venter feilfrihet, men når noen har kommet til eller søkt og fått posisjoner hvor de forvalter makt over andre mennesker må vi stille minst like store krav til deres etikk som vi stiller til andre mennesker vi har kontakt med.

PS'

Sett i lys av WTO-forhandlingene: Bør vi ikke opprettholde og helst øke matvareproduksjonen i Norge hvor vi er rimelig sikre på avlinger hvert år? Ikke bare for at norske bønder skal overleve, men fordi det vitterlig forsvinner ganske mye dyrkbar jord hvert år i på sydlige breddegrader og hva med den truende vannmangel samme steder?

Novembet 2005

Redaktørens hjørne

Rotarys mål er å gagne andre gjennom bl.a. :

Å lære våre medmennesker å kjenne

Om tid.

"Tid er penger" sa Benjamin Franklin. "Ta tiden tilbake" sies det i dag uten at det sies noe om hvem man skal ta den fra, men neppe fra BF. Ettersom arbeidstiden de siste 50 årene er blitt 10+ timer kortere kan det først og fremst ikke være arbeidsgiverne man skal ta den fra. Hvis det er så at tidsklemmen i hovedsak klemmer fritiden, vil det kanskje vise seg å være verre å ta den fra seg selv en f.eks fra en arbeidsgiver.

Er vi etter hvert blitt oppdratt til å tro slik på salige Franklin at vi tar han på ordet og tror vi kan kjøpe tiden tilbake? Kanskje vi allerede i det minste har prissatt den mer eller mindre bevisst når vi kjører lange strekninger for å handle litt billigere mat, når vi betaler i stedet for å delta i dugnadsarbeid og betaler vektere for å holde huset under oppsikt når barn og ungdom har fest? Det lyder jo litt merkelig at vi skal fritiden tilbake fra oss selv. Vi burde da i det minste ha en klar forestilling om hva nytt vi skal bruke den til? Enda lenger tid foran TV eller PC eller gi litt av tiden for å gagne de i nærmiljøet som virkelig trenger litt av vår tilbakekjøpte tid fordi de ikke har mulighet for å kjøpe den fra profesjonelle tjenesteytere.

Å gi raust med penger for å hjelpe ved katastrofer er en måte å gagne andre og nødvendig når de som trenger hjelpen er langt unna. Har vi mistet evnen eller viljen, eller er vi redde for å bli avvist fordi vi er fortalt at dette er statens, kommunenes og de profesjonelle hjelpeorganisasjonenes oppgave? Det er litt deprimerende at ord som foreldre, venner og frivillige så å si aldri nevnes når situasjonen i eldreomsorgen nå atter diskuteres i alle media. Som en svensk e sa på et Skavlanprogram forleden: Uten at det eksisterer en pliktfølelse som fører til at enkeltmennesker frivillig utfører oppgaver de ikke nødvendigvis har spesiell lyst til å gjøre der å da, opphøre etter hvert alle velordnete samfunn å eksistere.

Desember 2005 ?

Redaktøren funderer

"Rotarys mål er å gagne andre.

Når man savner medlemmer på møtene.

Noen av klubbens medlemmer ser vi sjelden på møtene.. Langvarig fravær kan ha mange årsaker: 1. Arbeid-situasjonen kan i periode medføre pendling eller lengere opphold utenfor byen. 2. Langvarig sykdom 3. En rekke personspesielle årsaker ut snnet enn sykdom. Det er mitt eget forhold gruppe to som opptar meg litt fordi jeg ikke vet riktig hvordan jeg skal forholde meg til et klubbmedlem som jeg "ikke synes jeg kjenner så godt at jeg føler det er naturlig at jeg oppsøker det ved sykdom" Jeg tilstår jeg føler meg litt dum når jeg tenker slik jeg kan jo ganske enkelt ringe og spørre om eet passer med et besøk. Men for det første – hvordan kan jeg vite om den jeg har savnet er syk, og for det andre er jeg nå blitt slik jeg er enten det nå er arv, miljø eller sjenanse. Hvis det bare jeg som tenker slik er dette mitt problem, og ikke noen sak for klubben som sådan. Jeg har dog en følelse av at det kan være flere som har lignende tanker av og til. Kanskje kunne kameratskapskomiteen sondere blant medlemmene om det

er andre som føler den samme usikkerheten som meg, og hvis så, diskutere saken og la oss få del i dens synspunkter på dette.

Januar 2006

Redaktøren funderer Kundene først?

Det private næringsliv holdes i live av kundene og offentlig virksomhet er til for borgerne. Kundenes og borgernes behov utløser et kjøp eller en forespørsel om en offentlig tjeneste. I den ene situasjonen skapes forventningene av reklamen, i den andre av politikerne. I begge situasjonene er det de ansattes kreativitet og innsats som skaper produktene og tjenestene. Hvorvidt kundene og borgerne blir fornøyde avhenger av deres oppfatning av den "verdi for pengene" de har mottatt. Hvorfor aksepteres det da tilsynelatende oftest at eiernes interesse for størst mulig fortjeneste/utbytte går foran kundenes og de ansattes interesser? Er det i kundenes – og demokratiets langsiktige interesse - at en engelsk finansmann eier 40 norske lokalaviser og at kapitaleiere ivrer for at de fem største norske avisene skal bli ett selskap? Hvis så kan vi kanskje få italienskinspirerte tilstander i Norge – og/eller at eiendomsretten til det meste av norsk presse flytter ut av landet. Fra kapitalens side er det tilsynelatende ingen forskjell på tankbåter, borerigger og aviser.

Konferansen om korrupsjon som ble holdt i Oslo i midten av oktober og uttalelser fra Økokrim tyder på at nordmennene ikke er så prektige som vi gjerne vil tro. Det er interessant at en nylig presentert doktoravhandling om etikk og ledelse i norske bedrifter, forklarer manglende etikk blant toppledere gjennom kravene til de rollene ledere i dag må opptre i. De opplever det som umulig til enhver tid å skaffe eierne størst mulig fortjeneste og samtidig opptre etisk fordi det i forretningslivet er blitt slik at fortjeneste forventes prioritert fremfor etikk. Med dette i minnet blir man ikke så overrasket når DN forteller at en mobiloperatør toer sine hender når barn bruker mobiltelefonen som kredittkort og stifter gjeld. Holdningen begrunnes med at det ikke er utetisk hvis det ikke er ulovlig. Men etikk er vel ikke det samme som juss?

AsbjørnA

Februar 2006

Redaktørens hjørne

Om forbruk, verdiskapning, ran og ordvalg

I Norge som i andre vestlige land, får forbrukerne – du og jeg - høre at de, forbruker for meget av naturressursene inkludert olje, kull og annet som produserer CO₂. En ekspertgruppe innen FN har rapportert at naturmiljøet ikke vil tåle at Kina og India oppnår samme materielle levestandard som de vestlige industriland har i dag. (For femti år siden hadde jorda 2,7 milliarder mennesker som slapp ut ca 2,5 milliarder tonn CO₂ – i dag tallene ca 6 ca 7). Gjennomsnittsalderen i klubben forteller at mange av oss sett i globlt perspektiv, bør innrømme at vi også for 30 – 40 år siden også levde ganske bekvemt. Det er da ganske rart at de som fremstiller og selger varer og tjenester vi sløser bort sies å drive verdiskapning. Altså – hvis vi ikke endre verdibegrepene våre kan verdiskapningen bli så stor at jorden må evakueres. Kanskje regnskapene til verdiskaperne bør belastet med de fulle kostnadene for forbruket av natur- og humankapital. Var det en tanke å verdisettes og belønne de som tar vare på sin egen helse like meget som de verdiskaperne som produserer og selger medisiner mot forkjølelse og lignende eller reparere livsstilssykdommer på sykehusene?

En annen pussighet fant jeg i et nummer av Dagens Næringsliv. Lederen omhandlet det eventuelt reduserte utbytte private aksjonærer ville kunne få om staten brukte sitt eierskap i sine delprivatiserte selskaper på en måte som "markedet" ikke likte og sendte børskursen litt ned. Overskriften var "Et statlig ran" To sider ut i avisen fortelles om en fondsforvalter som i fjor fikk 20,3 millioner kroner i lønn og bonus i tillegg til utbytte av sine aksjer. Hadde jeg hatt midler plassert i de fondene ville jeg følt meg en smule ranet, men ikke i følge DN. Konklusjon: Pass på - ord betyr ulike ting avhengig av bl.a. politisk ideologi..

Mars 2006

Redaktørene funderinger

Ideer, innflytelse, penger

"Kunsten er ikke å få en ide, enhver kan med letthet få to" skriver Kumbel som sant er, men i avslutningsstrofen bemerker han at den virkelige kunsten er å finne "den som er god".

Et bilag i Adressa forleden fikk meg til å fundere over spørsmålet om hva/hvem som avgjør om en ide er god eller ikke, og forskjellen på en vidløftig og en visjonær ide. Er det ideens muligheter for å begeistre og glede menneskene som berøres, hvordan det nye kan innpasses i og berike det allerede eksisterende, presentasjonen eller ideopphavets politiske makt eller pengemakt?

Er vedlegges ideer om å senke torvet og beplante det med trær og temapark på Marinen visjonære eller vidløftige? For hvem er disse ideene er svært gode, gode, eller mindre gode? Tomteeiere, entreprenører, forretningsdrivende, småbarnfamilier, enslige voksne, eldre barn, funksjonshemmede? Hvor lett skal det være å gjøre vold mot de to hovedaksene som ingen norsk by har maken til – Munkegata fra Domkirken

mot Munkholmen og Kongen gate? Hvem vil ha størst glede av en temapark på Marinen hvor man i dag kan nyte solen, leke, nyte en medbrakt lunch, spasere helt gratis. Er det til fordel for alle involverte at mer og mer av det man gjør i fritiden må koste penger? Fortsetter den trenden vil den økte fritiden en eventuell 6-timersdag gir måtte kompenseres, med en tilsvarende prosentvis lønnsøkning.

Makta rår fortsatt og det må aksepteres langt på veg. Men når konsekvensene blir store, langsiktige og irreversible bør vettet råde. Om politisk makt og pengemakt er ujevnt fordelt selv i det egalitære Norge, følger ikke klokskapen samme skjeve fordeling fordelingen. Den er noenlunde jevnt fordelt i befolkningen.

April 2006

Om langsiktighet og samfunnsansvar.

Tre overskrifter i DN

I fjor solgte Orklas styre Orkla media til Mecom for 7,5 milliarder og gikk samtidig inn i Mecom med en erklært langsiktig investering idet konsernet kjøpte 20 % av aksjene for 852 millioner kr samt bidro med et lån på en milliard kroner.

- Gevinst på 300 mill. (18/1)

Orkla mistet troen på David Montgomery og Mecom, og solgte seg ut av det britiske medieselskapet. Konsernet syntes det var pinlig å sitte som største aksjonær i Mecom.

- Skarp kritikk mot Mecom (19/1)

Styret i Norsk redaktørforening er sterkt kritisk til måten Mecomsjef David Montgomery utøver sitt eierskap i Edda media på.

- Orkla steg etter Mecom-salg (19/1)

- 530 mill. i Opsjonsgevinster ((22/2)

(Orklastyret har stoppet opsjonsprogrammet som ga den nye toppsjefen 50 mill.kr.)

Mai 2006

Redaktøren funderer

Det finnes mange slags språk,

- Rapportspråk - Temperaturen kl 14.00 var 29 grader Celsius målt i skyggen på termometret utenfor stua
- Følelsesspråk – "Det var så varmt ettermiddag at jeg holdt på å besvime"
- Vitenskapsspråk - "Jeg antar at den høye temperaturen skyldes global oppvarming"
- Symbolspråk – Den ellers så formelle sjefen stilte i shorts og T-skjorte på den varme dagen.

Det finnes også språk for større forsamlinger, for små grupper og for en-til-en samtaler. Mange misforstå-elser, ergrelser og mye tidssløsing skyldes at feil språk benyttes på feil tidspunkt.

Vi opplever nye ordsammenstillinger og at kjente ord gies nytt innhold avhengig av de retoriske virkninger som etterstrebtes. Ett slik sammenstilling er signalbygg, i Trondheim brukt om minst tre foreslåtte bygg. Et 17 etasjes ved Solsiden, ett på Leutenhaven og ett høyhus som hotell på Brattøra.

Byggebetegnelsen skal tydeligvis fortelle noe, men hva signaliserer et bygg på Leutenhaven for hvem? For mange signaliserer det at det ikke blir noen park og lekeplasser der. Omtalen av høyhuset på Brattøra omtalt i Byavisa 10. mai signaliserer for meg at utbyggerne setter en ferdigdato før en reguleringsplan er vedtatt, og hva signaliserer *det*? At det allerede er gitt klarsignal for planene?

To medlemmene av Statoils valgkomité uttrykte i radio og TV ingen forståelse for de mange som reagerte på at forslaget til ny styreleder i selskapet er en person som var kjent for en meget stor etterlønnsavtale. Vedkommende var også kjent for å ha vært rundhåndet med opsjonsavtaler i tidligere posisjoner. Det burde de ha gjort om de hadde reflektert over det symbolske innholdet i forslaget. Hva signaliserte de to gjennom sin manglende forståelse for reaksjonene? Red.

Juni 2006

Redaktøren funderer

Forretningslivets etikk

- Samfunnet er ikke til for næringslivet – det er næringslivet som er til for samfunnet.

Tore A. Lindholdt, Kvalitetsdagene Kongsberg 2006. "Om styrearbeid og styreledere."

Slik ble Stein Erik Hagen styreleder i Orkla: Hemmelig avtale med de ansatte.

"Vi har nå en avtale om hvordan Hagen skal oppføre seg som styreleder." (*Forside i DN 6/5*)

Styret i Orkla har solgt Orkla Media til et engelsk finansielt råskinn – 5 mot 4 stemmer. Hagen uttaler dette er til det beste for eierne og Orkla Media. Han forstår at de ansatte er usikre, men ansatte er alltid i mot forandringer (*Dagsnytt 18 27. juni*)

Scandiadømt endret avtalen.

Johan Fredrik Odfjell vitnet til fordel for Lars Eric Petersson i saken der Scandias tidligere toppsjef ble dømt til to års fengsel for grov økonomisk utroskap. Samme Petersson forandret i sin tid Odfjells lukrative etterlønnsavtale i Vesta slik at Odfjell kunne være styreformann i erkekonkurrenten If. (*DN 30/5*)

Stakkars Statoil Leder: **Rystet av Odffjellsaken** Harald Norvik (DN 1/6)

Om ansettelsesforhold:

Bekymret for lønnsveksten, Svein Gjedrem DN 4/5

Honorarfest for styreledere.

Doblet lønnen på fem år. Forside i DN 15/5

Tine starter forsøk med sekstimersdagen i ett meieri med full lønnskompensasjon for å få ned belastningsskadene. *Dagsnytt 20/5*

Heftig opprør

Rasende tekstilarbeidere i Bangladesh har de siste to dagene satt fyr på minst 15 fabrikker i landet. Arbeidsgiverne nekter å imøtekomme kravet om seksdagersuke og slutt på tvunget overtidsarbeid for arbeidstagere med en månedslønn på 130 kroner. *DN 24/5*

Avdekker grove brudd

Arbeidstilsynet har avdekket en reke grove brudd på lønns- og arbeidsforhold i bygg- og anleggsbransjen. Selv i områder med tariffestet allmenngjort minstelønn på 118 kroner timen er det eksempler på timelønn ned i 32 kroner i timen. *DN 24/5*

Øm å vise samfunnsansvar:

Nordmann avdekker juks i USA, Takket være Lies forskning avdekkes opsjonsjuks i det ene selskapet etter det andre. *DB 24/5*

Klare for ny opsjonsfest. Telenor trosser regjeringen Forside DN 24(25 juni)

Elkems kupp i kraftmarkedet

Elkem tjener hundretalls millioner kroner i året på salg av kraft. Samtidig legger selskapet ned smelteverk på grunn av høye kraftpriser. *DN 24/5*

Om folkemeningen:

Tommelen ned for næringslivet

Knapt noe land i Europa har næringslivet så dårlig omdømme i befolkningen som i Norge, *DN 23/5*

Juli 2006

Redaktørens funderinger

Med referanse til medlemsbrevet for juni

I medlemsbrevet for juni funderte redaktøren litt på norsk foretningsetikk. Disse funderingene var bakgrunn og en hoveddel av mitt kåseri 19. juli. Jeg gjengir her innledningen og avslutningen samt noen kommentarer som ikke var med i medlemsbrevet.

Maritime stormakter før og nå

Portugal og Spania bygde seg på 14- og 15- hundredetallet opp til maritime stormakter. De fant sjøveien til India og til Mellom- og Sør-Amerika. De fant gull enten i form av krydder mm eller virkelig gull - mye gull, og utover 16- og 17- hundredetallet ble landene meget rike. Allerede i industrialiseringens barndom ble de imidlertid akterutseilt. De hadde dyktige kunstnere og arkitekter, men manglet en handverkstand som kunne gripe muligheter skapt av nye tekniske innretninger. Etter hvert som rikdommene strømmet inn mistet de toneangivende – dvs. rollemodellene - interessen for simpelt arbeid og satte dette bort til andre. Dette førte til at Nederlendene, som i perioder ble regjert fra Spania, bygde opp sin produksjonskompetanse og etter hvert overtok som maritim makt sammen med etter hvert England. Norge har i perioder vært en maritim stormakt og er det også i dag når man teller med alle marine aktiviteter, men vi merker i dag en stigende mangel på alle typer handverkere, mekanikere, ingeniører, realister, bygningsarbeidere, etc., dvs de som bokstavelig talt bygger landet, mens vi har overskudd på journalister, mediafolk, jurister, pengeflyttere, skuespillere, sosialantropologer, etc. Ikke et vondt ord om disse, men de bygger ikke broer eller mobiltelefoner. Vi blir mer og mer avhengig av importert arbeidskraft. Tekniske stipendiater tar etter studiene med seg den tekniske spisskompetansen til hjemlandet. Norske studenter er ikke interesserte i avansert produksjonsutstyr. Politikerne kan heller ikke være interessert i produksjon i Norge slik som de stadig uttaler seg. Det virker som om de har gitt opp tanken på at vi kan produsere i Norge og være konkurransedyktige. De synes ikke å være klar over at leverandørindustrien til marine aktiviteter eksporterer for langt større verdier enn norske fiskerier inkludert oppdrettsnæringen.

Ikke direkte sammenlignbart med Spania og Portugal, men oljefondet er ennå ungt i historisk perspektiv.

Om å ta vare på hverandre i arbeidslivet

I forbindelse med Orklas salg av Orkla media nevnte jeg mor Therasas tale til en forsamling internasjonale ledere i India. Det var satt av 1 time. Hun sa to setninger (med en lang pause i mellom):

- Kjenner dere medarbeiderne deres?
- Bryr du deg om medarbeiderne dine?

Arbeidstidsforkorting

Tine skal starte forsøk med sekstimersdagen med full lønnskompensasjon for å få ned belastningsskadene:

Hvis en person i dag jobber like mange timer som jeg gjorde da jeg praktiserte på en motorfabrikk i 1955/56 jobber vedkommende 200 timer mer overtid enn tillatt etter arbeidsmiljøloven. Nå eksperimenteres det med 20 prosent kortere arbeidstid. Arbeidsuken blir i så fall 18 timer kortere enn i min ungdom, mens ferien allerede i dag er 2 uker lengre. Når så fritiden blir dyrere og dyrere er det et åpent spørsmål om full lønnskompensasjon blir nok.

Igjen uten direkte sammenligning med Spania og Portugal – men.

Jeg er klar over at kvinnen i familien min ungdom som regel var hjemmeværende. På den andre siden skal de to voksne i dag opprettholde et materielt forbruk som må være minst det femdoble av familien på femtallet.

Hvordan går det så med konkurranseevnen og arbeidskrafttilgangen?

Kall

Å være konge er et kall sa biskop Wagle i sin preken under festgudstjenesten i Domkirka under kroningsjubileet. Kallet handler om langsiktighet og gir livet retning. Kallet handler også om forsakelse og mot til å si nei. Han nevnte Kong Haakons Nei til tyskerne på Elverum i 1940 som et eksempel på hvordan han levde opp til dette kallet.

Vi er her for å lytte til og la oss utfordre av kallet. Vår sårede jord lider under menneskers grådighet og uforstand. Hører du ropet? Hører du ekkoet fra Kong Haakons nei når det blir snakk om forsakelse og derfor si nei til at mennesket bare er en forbruker, fordi livet er noe mer.

Billigere mat og dyrere fornøyelser

For egen del undres jeg over om vi er så opptatte av at alt som er helt nødvendig for livets opphold skal være så billig at vi gladelig gir fra oss mulighetene til mangfold gjennom å la konsentrasjonen av makt i næringslivet bli stadig større. Kanskje gir vi også fra oss deler av demokratiet litt etter litt hvis vi fortsetter å vurder mennesker etter hva de tjener og ikke etter hva de virkelig er. Men det gjør meg litt trist om vi får den samme pølsa på bensinstasjoner, Seven eleven'er og Narvesenkiosker over hele landet. Adressa har til trøst presentert en Reitanfri løype i sentrum.

Til slutt

Verdibørsen NRK P1 en lørdag morgen: Materiell velstandsøkning øker ikke lykkefølelsen hos nordmennene. Vitenskapelig bevist.

August 2006

Redaktøren funderer.

Forbrukerne og Fair Trade

En tilfeldig stund foran TV-en kan gi impulser til mange funderinger. I programmet Forbrukerinspektørene onsdag 13. september kom det frem at mens man i England tilbys mer enn 2000 "Fair Trade"-produkter, er utvalget i Norge ytterst begrenset. Fair Trade står for varer som kommer fra produsenter i forskjellige land og som fremstilles av produsenter som betaler sine ansatte slik at de kan ha et anstendig liv. I England selges de i bla. mange dagligvarekjeder, Marks & Spencer og i kafeteriaene på tog. Det finnes matvarer, leker, klær, basketballer, vin etc. etc. I Norge heter slike varer Max Havalor-produkter. Et håpløst navn i forhold til Fair Trade. Noe for Rema, ICA og COOP, for ikke å snakke om H&M. En representant for disse varene i Norge viste stor forståelse for matvarekjedenes behov for å tjene penger, men likevel? Vi kan vel alle betale litt mer for mat og klær. Statistisk Sentralbyrå kunngjorde forleden at vi over flere år frem til 2005 brukte i gjennomsnitt 12% av inntekten til mat. En øking av dette på 10% vil medføre at vi bruker "hele" 13,3% til disse livsnødvendig-hetene,.

I Dagsnytt samme dag fremkom et at de siste 100 år var det omkommet ca 450 mennesker i rasulykker i Norge. Det store flertallet er omkommet i bebygde områder. Likevel bruker Staten om 400 mill kroner i år til å rassikre veier og 8 millioner til å rassikre bebyggelse. Fornuftig prioritering?

AsbjørnA

September 2006

Redaktøren funderer

Allsidighet

Redaktøren ble for kort tid siden hentet ut av pensjonisttilværelsen for tredje gang på 3 år for å holde et foredrag på et kurs for vedlikeholdsekspert

Ettersom jeg var nesten uvitende om kursets spesielle tema funderte jeg over hvorfor. Jeg kom til at det måtte være allsidigheten min. I mine 45 år ved NTH, NTNU og Sintef har jeg undervist i mange fag,

etterutdannet ingeniører og sivilingeniører, trent operatører og formenn i problemløsning og kurset ledergrupper i kvalitetsledelse. Dette har gitt meg en viss evne til å se likheter på tvers av virksomheter og at "alt henger sammen".

Den gamle maskiningeniøren om hvem det ble sagt kunne brukes til alt er borte, og erstattet med stadig mer spesialiserte eksperter som ofte i litt for stor grad er sine egne fag nok.

Fenomenet er ikke ukjent innen andre profesjoner. Det sies at det finnes ca 140 spesialiteter innen norsk helsevesen. Riksmeglingsmannen meklet i begynnelsen av oktober for 28 fagforeninger i helsesektoren. Jeg antar at de fleste er representert på St. Olavs Hospital. Dette er sikkert til fordel for den enkelte spesialist, men kanskje ikke for sykehusets totale effektivitet og økonomi - kanskje heller ikke for pasienter med sammensatte sykdomsbilder.

I mange situasjoner er den høyt spesialiserte eksperten meget god å ha. Det har jeg selv erfart på kroppen. Men tillegges de mer forstand enn andre utenfor sine spesialområder, kan resultatet bli så som så. Konklusjon – spesialiserte eksperter som vet "mye om lite" er uunnværlige, men vi bør ta godt vare også på den halvstuderte røveren som vel "litt om meget".

Han blir like viktig i fremtiden som han var i fortiden. De av oss som var til stede på det møtet da det ble orientert om byingeniørens aktiviteter i Trondheim i mellomkrigstiden, fikk et eksempel på det.

AA

Oktober 2006

Redaktøren funderer

Kunder, borgere, ansatte og eiere

Det private næringsliv holdes i live av kundene og offentlig virksomhet er til for borgerne. Kundenes og borgernes behov utløser et kjøp eller en forespørsel om en offentlig tjeneste. I den ene situasjonen skapes forventningene av reklamen, i den andre av politikerne. I begge situasjonene er det de ansattes kreativitet og innsats som skaper produktene og tjenestene. Hvorvidt kundene og borgerne blir fornøyde avhenger av deres oppfatning av den "verdi for pengene" de har mottatt. Hvorfor aksepteres det da tilsynelatende oftest at eiernes interesse for størst mulig fortjeneste/utbytte går foran kundenes og de ansattes interesser? Er det i kundenes – og demokratiets langsiktige interesse - at en engelsk finansmann eier 40 norske lokalaviser og at kapitaleiere ivrer for at de fem største norske avisene skal bli ett selskap? Hvis så kan vi kanskje få italienskinspirete tilstander i Norge – og/eller at eiendomsretten til det meste av norsk presse flytter ut av landet. Fra kapitalens side er det tilsynelatende ingen forskjell på tankbåter, borerigger og aviser.

Konferansen om korrupsjon som ble holdt i Oslo i midten av oktober og uttalelser fra Økokrim tyder på at nordmennene ikke er så prektige som vi gjerne vil tro. Det er interessant at en nylig presentert doktoravhandling om etikk og ledelse i norske bedrifter forklarer manglende etikk blant toppledere gjennom kravene til de rollene ledere i dag må opptre i. De opplever det som umulig til enhver tid å skaffe eierne størst mulig fortjeneste og samtidig opptre etisk fordi det i forretningslivet er blitt slik at fortjeneste forventes prioritert fremfor etikk. Med dette i minnet blir man ikke så overrasket når DN forteller at en mobiloperatør toer sine hender når barn bruker mobiltelefonen som kredittkort og stifter gjeld. Holdningen begrunnes med at det ikke er utetisk hvis det ikke er ulovlig. Men etikk er vel ikke det samme som juss?

AsbjørnA

November 2006

Redaktøren funderer

Markedsføring og barn

Fakta på lørdag 9. desember fortalte om markedsføringen av varer og tjenester mot barn de siste femti årene og som i betydelig grad har spilt barna opp mot foreldrene ved å utnytte disses dårlige samvittighet etter hvert som familiestrukturene har endret seg.. Programmet avslørte en tvilsom side av dagens kapitalisme. Store markedsføringsfirmaer fallbyr sine kunnskaper om hvordan man kan påvirke små barn til å bli merketetro. De betaler skolene for å forske på elevenes hverdager og for å finne ut hvordan barna påvirker foreldrene. De trener ungdom til å argumentere overfor foreldrene for å få det de vil ha og hvordan de skal mase for å få viljen sin. Femti prosent av besøkene på hurtigmatkjeder i USA skjer etter barnas valg. 62% av innkjøpene i USA er helt eller delvis styrt av barn. Det er 60 millioner av dem under 12 år og markedsføringsbudsjettene mot dem er 15 milliarder dollar. Det opprettes egne klubber med diskoteker spesialdesignet for barn mellom ti og tolv år og antallet spa for samme klientell øker kraftig. De bruker topp psykologer og andre beslektete fagfolk for å finne ut hva 5-10-åringer ønsker seg før de vet det selv.

Teknologene har i årevis blitt beskyldt for ikke å overse konsekvensene av sine handlinger.

Representantene for de mer myke verdiene som forsker på oppdrag av verdensomspennende konserner for å finne ut hvordan de skal få barn og ungdom til å styre foreldrene til å anskaffe sine produkter har tydeligvis også noe å tenke over.

I anledning utdelingen av Nobels fredspris og prisvinnerens takketale der han bl.a. påpekte at det ikke var de fattige som skaper den fattigdommen svært mange av jordens befolkning lever i, setter noen overskrifter fra Dagens Næringsliv enkelte ting i relieff..

- *Står fast ved ny opsjonsfest* (Styret i Telenor)

- *Stemte for Reitens opsjoner* (Tidligere Aps Statsråd Grete Faremo)

- *Bunnlinjen viktigst.* (Å sette det sosiale ansvaret til side for å lykkes er akseptabelt for den typiske topplederen.)

- *Kapitalismens psykopater* (Joel Bakan foretar en mørkets reise til hjertet av den amoralske, empatifattige og psykopatiske internasjonale kapitalismen.) - Representert ved se store internasjonale konsernene der alt som gjøres er drevet av egeninteresse. De er bl.a. stormannsgale nekter å ta ansvar for egne handlinger og ute av stand til å føle anger.

Desember 2006

Redaktøren funderer

Den globale landsbyen – finnes den?

Globaliseringen er begrunnelsen for raske omstillinger og flytting av virksomheter til lavkostland. Uttrykket "Den globale landsbyen" brukes gjerne og man henviser til "kapitalismens profet" Adam Smiths mer enn 200 år gamle ide om at det er til beste for alle i samfunnet at forretningsdrivende maksimerer sin egen fortjeneste og lar kjøperne bestemme hvem som skal overleve. Rett skal være rett. Ideen virket for min bestefar, en av flere blikkenslagere, i en norsk småby til og med 1950/60 –tallet. Men jeg stiller meg tvilende til om påstanden gjelder slik som Smith forutsatte for dagens "Globale landsby". Adams Smiths eiere var som min bestefar svært synlige for kundene. Han var ikke et upersonlig pensjonsfond eller en anonym enkeltperson bosatt i et "skatteparadis". Personlig føler jeg ingen makt, men snarere avmakt når det gjelder utviklingen av mobiltelefoner PC-er, bredbåndleverandører, TV-er, kolonialkjøpmenn mm. Jeg kan selvsagt velge mellom kjøpesentre, elektroleverandører osv, men på alle sentrene finnes de samme butikkene og bak svært mange merkenavn finnes de samme eierne osv.

Da Adam Smidt formulerte sine ideer går jeg ut fra at han var mer opptatt av fellesskapets beste enn av eiernes. Han var jo også moralfilosof og forutså neppe dagens globale kvartalskapitalisme skapt av markedsliberalismen de siste 20 – 30 årene, ei heller dagens nasjonale og multinasjonale konserner, mange med tvilsom etikk og lite samfunnsansvar. Han forutsatte en allmenn forretningsetikk, bl.a. en fri og transparent konkurranse, og mente neppe at eierne skulle sende regningen for utbyttejagets forbruk av humankapital til fellesskapet.

Jeg tror ikke på "Den globale landsbyen" før nasjonalstatene enes om et lovverk som kan holde de store globale konsernene i ørene. Vanskeligheten med å tøyte det verste misbruket av Internet og Økokrims etterforskning av et riggselskap etter misstanke om skatteunndragelser i milliardkassen., skipsopphuggingen i Bangladesh, piratkopiering mm gjør meg ikke optimistisk.

Januar 2007

Redaktøren funderer

Om statistikk

Statistikk er en samling tall som gjerne fremstilles grafisk og alt for ofte presenteres vha ett tall; gjennomsnittsverdien. Vi nordmenn liker visst gjennomsnittsverdier, kanskje fordi de oppleves demokratisk. Men når statistikk brukes til å treffe beslutninger som angår oss, er det kjekt å vite at gjennomsnittsverdien er meget udemokratisk. Den kan ofte favorisere den ene halvdel på bekostning av den andre. Den ene halvdel trønderne bruker like mye eller mindre strøm enn gjennomsnittet, den andre halvdel like mye eller mer. Gjennomsnittstemperaturen i Trondheim i januar er ca minus 4 grader. Jeg har opplevd kaldere enn minus 20 og varmere enn pluss 10. Så hva sier minus 4 grader om temperaturen i Trondheim i januar?. Hvor mange år må du observere temperaturen i Trondheim før du med rimelig sikkerhet kan si at gjennomsnitt-temperaturen i januar er steget en halv grad?

Siste år døde det 16 flere i trafikken enn året før. Oversikter i avisene forteller at trenden er snudd etter mange år med nedgang i antall drepte. Men det vet vi jo ikke før vi i det minste får tallene for innværende år.

Tror du vekten balanserer hvis du legger en halv kilo smør i hver av de to skålene på en fintfølede skålvekt? For at ikke for mange skal veie mindre enn 500 g må nok Time sørge for at gjennomsnittsvekten er litt mer enn 500 gram.

I en meningsmåling på gaten i Canada tok langt flere enn 50% av de spurte avstand fra måten en ikke-eksisterende person opptrådte på TV. Menings-målinger basert på raske intervjuer er - underholdende. Statistikk er den eneste matematikken i tillegg til multiplikasjonstabellen alle bør ha visse minimumskunnskaper om. Som for eksempel at en gjennomsnittsverdi er lite verd hvis du ikke samtidig får oppgitt variasjonsvidden i resultatene, dvs. avstanden mellom den største og minste verdien. Når de

aller fleste i en virksomhet har tilstrekkelig kunnskap om statistikk og bruker den i jobben – ja da kan resultatet bli en Toyota.

AsbjørnA

PS. Om langsiktighet

Tre overskrifter i DN

Gevinst på 300 mill. (18/1)

Orkla mistet troen på David Montgomery og Mecom, og solgte seg ut av det britiske medieselskapet.

(Orkla solgte Orkla media for 7,5 milliarder, gikk samtidig inn i Mecom med en erklært langsiktig investering – 20 % av aksjene for 852 millioner kr og bidro også med et lån på en milliard kroner. Orkla syntes det var pinlig å sitte som største aksjonær i Mecom.)

Skarp kritikk mot Mecom (19/1)

Styret i Norsk redaktørforening er sterkt kritisk til måten Mecom-sjef David Montgomery utøver sitt eierskap i Edda media på.

Orkla steg etter Mecom-salg (19/1)

Februar 2007

Redaktøren funderer

Mer om statistikk og sannsynligheter

Med referanse til forrige medlemsbrev: Overskrift i Adressa 8. februar: "Alle Remabutikker minst 1000 kvadratmeter..." I brødteksten fremgår at *gjennom-snitts størrelsen* skal være 1000 kvadratmeter. De av dere som er gamle nok husker reklamen "Ni av ti filmstjerner bruker Lux" (Lux = toalettsåpe.) Utsagnet er uangripelig så lenge det ikke står at ni av ti *helt tilfeldig valgte* filmstjerner osv. Derfor; tro ikke på utsagnkraften av konklusjoner basert på resultanter fra et utvalg mennesker eller produkter hvis du ikke føler deg ganske sikker på at de utvalgte *er representative* for alle de som kan bli berørt av konklusjonene.

Vårt medlem Einar Dyrendal kunne for noen år siden fortelle at det måtte være brannfolkene i Trondheim som forårsaket brannen idet skadeutbetalingen pga. brannen sank etter hvert som det ble færre brannfolk. På slutten av 1800-tallet fortalte en spøkefulg i London at hvis noen syntes det ble for mye folk i London kunne man skyte svaner i Themsen. Dokumentasjonen var en kurve som over en periode viste en lineær sammenheng mellom folketallet og antall svaner. Dette kan kalkuleres med den samme matematikken som brukes for å vise sammenhengen mellom viskositeten i olje og temperaturen. Tenk litt over slike ting når dere leser om resultater fra de forskjelligste områder som "beviser" sammenhenger som virker merkelig på deg. Det er ikke sikkert at det er du som er på jorden.

Sannsynlighetsregning kan være lønnsomt. Hvis det er flere enn 22 personer til stede i et rom og du vedder likt mot likt er det minst to personer med samme fødselsdag til stede vinner du i det lange løp. Hvis det er 30 til stede vinner du i minst 4 av fem forsøk. Tilslutt: Sannsynlighetsmessig er det riktigere å si at "en bilist nesten hadde den fenomenale uflaksen å bli drept av et steinras", enn "bare flaks hindret en bilist i å bli drept av et steinras" – så lenge raset ikke traff bilen. Du sier jo ikke at bare flaks hindret deg i å bli drept under en 3 ukers biltur i Europa. Men husk at sannsynlighetsregningen ikke garanterer

Mars 2007

Redaktøren funderer over "Gullet i gruva".

Adressa kommenterte for en tid siden fjorårets resultat for Heimdalgruppen. Overskuddet fra den ordinære aktiviteten var ca 55 millioner kroner mens reklamasjoner kostet selskapet mer enn 20 millioner. Sist på året solgte konsernet entreprenørvirksomheten. All erfaring viser at hvis reklamasjonskostnadene i en virksomhet er 20 millioner kroner, er de totale direkte og følgekostnadene ved feil langt større. For ikke å snakke om de kostnadene og ubehag feil kan påføre kjøperen.

Et nyhetsoppslag i radio og TV 21. mars: Ca to milliarder kroner er utbetalt som pasientskadeserstatninger gjennom snart 20 år – og årsakene til skadene er ikke analysert.

I nyhetene ble det også sagt at en sentral instans om noen måneder vil være klar til å starte arbeidet med å analysere skader som har ført til disse erstatningene. Feil som resulterer i erstatninger er færre enn det totale antallet søknader om erstatning og langt færre enn antallet feil som i perioder påfører pasienter alt fra små ubehag til perioder med store smerter, uten at pasienten klager formelt.

For alle som arbeider seriøst med kvalitetskontroll og kvalitetsforbedring, er det barnelærdom å registrere, systematisere og forebygge at den samme feilen skal skje en gang til. Vanligvis må også en første årsaksanalyse skje der feilen ble begått dersom man skal sikre at alle relevante faktorer kommer med i analysen.

Det virker ikke tilforlatelig på noen kunder i noen slags virksomheter hvis virksomhetene ikke synes å være interessert i å lære av sine feil. Det burde ikke virke tilforlatelig på styrene og eierne heller. Uten effektiv feilrapportering kan ingen vite noe sikkert om hvor stor "den skjulte virksomheten – A/S Vrak og skrap" er. I mange virksomheter utgjør den gjerne 10% eller mer av omsetningen. Så lenge man ikke helt systematisk forsøker å grave ut dette "gullet i graven" aksepterer man med åpne øyne en formidabel sløsing med ressursene.

Å redusere denne sløsingene krever imidlertid en forpliktelse fra toppledelsen om at i fremtiden skal den enkelte - så vel som organisasjonen - prioritere kvalitet og huske at munnhullet "som mesteren så også hans svenner" fortsatt gjelder. I tillegg må sannsynligvis de fleste involverte slakte noen av sine "hellige kuer".

Til forskjell fra alle andre forhold som skal administreres, skiller kvalitet seg ut med at absolutt alle ansatte på en eller annen måte vil kunne påvirke kvaliteten av produkter, tjenester og arbeidsprosesser både positivt og negativt. En liten tue kan velte - og velter - store lass. Men mange små tuer kan sammen også bygge demninger mot små feil og store katastrofer.

AsbjørnA

April 2007

Redaktøren funderer.

Making and wasting

Lørdagene 21. og 28. april så jeg to TV-programmer om The corporation eller på norsk Det multinasjonale selskapet. Noe av det seerne fikk vite var opphavet til begrepet juridisk person brukt om et aksjeselskap. Det skjedde i USA's høyesterett ca 30 år etter slutten av borgerkrigen. Ironisk nok tok store selskap i USA utgangspunkt i en lov vedtatt for å beskytte eiendeler og husvære mm til frigitte slaver for å få Høyesterett til å godta at aksjeselskap skulle ha rettigheter som **en** juridisk person.

Programmene handlet ellers om hvordan store konserner i ettertid har produsert og solgt også produkter farlige for mennesker og dyr mens lederne var klar over det. Det ble hevdet at globale AS-er i dag har ett eneste formål – å skape størst mulig fortjeneste for eierne og samtidig sende mest mulig av regningene for konsekvensene til andre. Multinasjonale selskaper hever seg over nasjonale lover, godtar alle typer atferd bare det tjener eiernes økonomiske interesse, og noen av dem oppfyller alle krav til psykopatisk oppførsel om de hadde vært personer - som de jo på en måte er, ble det sagt. Ordet slaveri ble brukt når arbeiderne i et lavkostland får 3 cent for å lage en skjorte som i utsalg koster 14 US\$. Hva man kan kalle det å produsere og selge hormoner til melkekyr for å øke melkeproduksjonen - når myndighetene samtidig betaler bøndene for ikke å produsere melk, ble ikke berørt.

Det var skremmende å høre hvor mye det investeres i markedsføring overfor barn, hvordan det gikk til at Høyesterett i USA med knappst mulig margin voterte for at det skulle være tillatt å patentere levende organismer 6-7 år etter at patentkontoret i USA blankt hadde avslått de første søknadene, og hvilken makt de store konsernene har overfor TV-stasjoner, aviser og langt inn i rettsvesenet for å hindre publisering av fakta som ikke er fordelaktig for enkeltstående selskaper.

Etter det siste programmet funderte redaktøren på om hvem det var best for at Statoil/Hydro brukte 12 milliarder kroner på å kjøpe et firma i Canada som utvinner olje fra sand; Statoil/Hydro, selskapets ledelse eller majoritetseieren Norge – dvs deg og meg. Jeg trodde det var på dypt vann det nye selskapet har toppkompetansen. Eller gjelder det nå vekst for enhver pris også for selskaper der den norske staten har aksjemajoriteten?

AA

Mai 2007

Om kvalitet og vedlikehold.

Sommeren 1968 flyttet familien til Njords veg på Nardo. På andre siden av Omkjøringsveien åpnet Nardo barneskole 1972. Våren 1946 begynte jeg i tredje klasse på Kalvskinnets skole. Skolen var da godt og vel 55 år gammel. Skolebygningen på Kalvskinnets er fortsatt i bruk som skole. Nardo skole ble revet 36 år gammel. Så lenge Kalvskinnets fortsatt fungerer som skole burde det ikke vært noe i veien for at også Nardo kunne ha gjort det. Skyldes rivingen dårlig arbeid da skolen ble bygget eller manglende vedlikehold gjennom lang tid? Uansett er dette et trist kommunalt eksempel for den oppvoksende slekt mht å ta vare på verdiene og begrense ressursløsning.

Forsiden i Adressa 14. mai: **Nye feil avslørt i skandalehus.** Ingress "Et halvt år etter at huset i Bratsberg skulle vært ferdig, avdekket stadig nye byggfeil. Utbyggeren truer med å slå seg konkurs, og familiene som har kjøpt to av leilighetene risikerer å tape en million kroner hvis de trekker seg."(forsiden) "Bygget er satt opp av moduler produsert i Litauen. Feil ved modulene har ført til omfattende ekstraarbeid på byggeplassen."(Fra artikkelen.)

Dette er i prinsippet den samme forklaringen Statoil ga for deler av de store overskridelsene på Melkøya ved Harstad. Der gjaldt det ekstraarbeidet som måtte utføres nordafor på en "billigmodul" bygget i Spania.

Har vi blitt så forført av billige varer fra lavkostland, av den teknologiske utviklingen og ikke minst av livsstilreklamen at vi stadig må kjøpe nye klær, ny mobiltelefon, ny TV osv? Har vi glemt at når det gjelder de aller fleste tingene vi bruker og omgir oss med, er kvalitetsprodukter i gammeldags forstand de mest økonomiske som finnes i det lange løp? Redaktøren kjøpte et kjøleskap for 42 år siden – det fungerer i dag like godt som et nytt ett. Redaktøren funderer også på om han representerer en rase som dør ut like før det igjen kan bli bruk for "gammeldagse" vaner og gammeldags innstilling til sløsing.

AA

PS. Redaktøren funderer også over hvorfor man forventer at styremedlemmene i AkerKvæerner og Orkla synes å reagere meget raskt på signaler fra Røkke og Hagen, mens styrene ikke reagerer når Staten som største eier og betaler av fellesskapets utgifter, uttrykker sine ønsker, og over at Staten lar dette passere. Private eiere skifter da mening om mange ting i løpet av kortere tid enn en stortingsperiode.

Juni 2007

Redaktøren funderer

Lytter vi nok?

Mens det å *høre* er en fysisk prosess, er det å *lytte* en *atferd*. Å lytte er den første formen for kommunikasjon vi lærer. Læringen begynner sannsynligvis før vi blir født, og hørselen er en sans vi ikke kan skru av. Deretter lærer vi å snakke, så lese for til slutt å skrive. Av den tiden en voksen person i gjennomsnitt bruker til å informere og/eller kommunisere går i størrelsesorden 40 - 45% med til å lytte, 30 - 35% til å snakke, 10 - 15% til å lese og 5 - 10% til å skrive. På skolen tillegges disse fire kommunikasjonsformene vekt i avtagende rekkefølge: skrive, lese, snakke, lytte. Kanskje vi derfor burde prioritere litt annerledes både på skolen og senere i livet.

Vi lytter på mange måter:

- For å samle fakta og data
- Offensivt for å dra fordel av en svakhet hos motparten eller forsvarspreget for å beskytte oss selv
- Høflig - for å kunne komme gjennom en situasjon
- Aktivt - for å bidra positivt i den aktuelle situasjonen

Aktiv lytting er en ferdighet som hjelper oss når vi skal arbeide sammen med andre mennesker og ikke minst i sosialt samvær om man ønsker at andre mennesker skal trives i vårt selskap. Slik lytting er meget viktig i flerkulturelle miljøer.

Ordet aktiv betyr at lytteren aktivt griper fakta og - ikke minst - følelser i det han/hun hører. Vi blir ikke gode aktive lyttere uten at vi er i stand til å føle og vise ekte respekt for andres meninger. Når du lytter aktivt – glem da ikke kroppsspråket - ansiktsuttrykk og bevegelser - som gir tips om hva vi virkelig mener og hvordan vi virker på hverandre. I muntlig kommunikasjon ansikt til ansikt overfører de aktuelle ordene ca 10% av meldingen; tonelag, tonehøyde og ordsammenstilling ca 40% og kroppsspråket resten.

Vi kommuniserer alltid på saksplanet og følelsesplanet. På saksplanet er kommunikasjonen som regel ganske objektiv og rasjonell, men oftest med følelsesmessige over- og undertoner. Konfliktene oppstår eventuelt på følelsesplanet. Prøv ikke å løse konflikter pr epost.

Juli og august 07

Redaktørens funderinger

Rike, fattige og opsjoner

"Gapet mellom rike og fattige i Storbritannia er det største på 40 år konkluderer en ny undersøkelse." DN 17. juli 07.

Norge har ikke hatt noen overklasse siden Svartedauden. Jeg tror det er historiske årsaker til at mange i Norge ikke aksepterte at styret i Hydro delte ut 210 mill. kroner til 30 ledere og gir toppsjefen 20 % lønnsøkning.

I 1999 startet Hydro en omfattende strategi-prosess hjulpet av amerikanske konsulenter. Dette resulterte i en mer angloamerikansk lederstruktur og styringsmål. Det ble lagt langt større vekt på aksjonæravkastning. Personalpolitikken ble mer prestasjonsorientert med bonuser og opsjoner – avhengig av verdiskapingen på børsen. (Adressa i august.) I følge DN har Reiten skapt verdier der for 120 milliarder kroner i løpet av få år som sjef. Hvor varige disse verdiene er gjenstår å se. Den 10. august var 47,6 milliarder borte på Oslo børs.

En årsak til at Hydro kunne tilby ledergruppen denne opsjonsgevinsten er at Reiten i løpet av 4-5 år haddvist verdiene i selskapet ved å selge deler av konsernet for ca 13,2 milliarder kroner og i tillegg skilte ut gjødselproduksjonen som eget selskap - 10 % kursstigning - og solgt 49% av Meridan og deretter Oljedivisjonen, det siste med en kursstigning på 20 %. Hydros ledelse tror ikke at Hydro lenger har en rolle å spille som et industrielt lokomotiv i Norge. (DN)

Hydro har gjort det motsatte av hva Orkla gjorde under Heyerdahls ledelse. Det er lettere å selge enn å skape.

DN forteller 21/22 juli at rektor ved BI og andre eksperter – bl.a. "en norsk professor ved eliteuniversitetet Berkley" mener at for å få flere kvinnelige toppsjefer i store norske selskaper, må disse

få mer lønn enn mannlige ledere i samme posisjon. En tidligere eier av en arbeidsplass med 900 ansatte og NHO-leder hevder at hvis han hadde kunnet betale sjefen 10 ganger så meget som arbeiderne i stedet for bare 3 ganger, ville bedriften ha eksistert i dag.

Er det virkelig så enkelt? Blir norske menn og kvinner bedre ledere jo mer de betales i forhold til andre ansatte? Forholdene det seg slik som rektoren og ekspertene tror at kvinnene trekkes mot fondsmegler- og advokaturket med sine lønninger og utbytter fra interne selskaper hinsides all tradisjon i Norge?

Er det et ønske fra en rektor, en norsk ekspert i California og styrene i de største norske bedriftene å forandre Norge i en retning der bedriftene oppfører seg som beskrevet i boken *The Corporation*, mer eller mindre mot flertallets vilje? Seriøs forskning forteller at lykken ikke øker og misnøyen ikke minsker med stigende lønn og lønnsforskjeller og at det beste i livet fortsatt er gratis.

For øvrig leser jeg med interesse i Adressa 15/8 at Finn Haugan i Sparebank1 "regner med at det blir slutt på at innskuddskundene subsidierer lånekundene", og "vi har en hyggelig avkastning på innskudd". Det er greit at bankene går godt – den gjennomsnittelige innskyter vil sikkert sette pris på høyere rente og lavere gebyrer. Men i følge Adressa er banken nå mest interessert i å rive både i Søndre gate og i Fjordgata. Har vi virkelig skapt en økonomi som gjør det mer lønnsomt å selge og rive enn å skape og vedlikeholde?

AA

September 07

Redaktøren funderer

Oppturer varer ikke evig

Hvem skulle 10 dager ut i september ha trodd at den femte største banken i England skulle oppleve et gammeldags run på banken fordi amerikanske huskjøpere ikke greier å betale renter og avdrag? Midt i september skjelver finansmarkedene og sentralbankene pøser milliarder av dollar/pund/yen etc. inn i systemene. Markedene styres i følge DN av grådighet og frykt, men viser stor motvilje mot å betale skatt til det fellesskapet innsprøytingen kommer fra. Redaktøren funderer over kombinasjonen kompetanse- og belønningsnivå hos investorer, analytikere, finansmeglere, bankdirektører og andre som bidrar finansmarkedene gang på gang trenger hjelp fra det fellesskapet de ellers vil bidra minst mulig til.

Avisene melder stadig om næringslivets og offentlige institusjoners manglende prioritering av kvalitet som vanligvis oppfattes som "egnethet for bruksformålet". Skolebøker levres ikke i tide, fasaden på kvinneklinikken på St. Olavs Hospital trenger vedlikehold etter halvannet år og resepsjonen der er stengt pga. muggsopp.

Samme avis forteller 28. september at legevakten for 30 000 mennesker i 7 kommuner fra 2. oktober betjenes av en lege stasjonert på Orkanger i tidsrommet 15.30 til 08.00 og alle lørdager og helgedager (mot før fire). Ordningen skal samlet gi bedre helsetjenester for innbyggerne idet ordningen kanskje fører til at legene blir lengre i kommunene fordi de får en vakt i måneden og blir stasjonert nær spesialisthelsetjenesten. Det eneste som står om fremtidige legevaktspasienter er "Det er få mennesker som ikke når legevakten i løpet av nitti minutter". Underforstått med bil, antar redaktøren. Redaktøren funderer over hvor vanskelig det er å være kundeorientert i praksis. En legevakt er til for den enkelte akutt syke, mens det er hensynet til økonomi og legene som prioriteres.

Redaktøren funderer også over ordføreren i Trondheims begrunnelse for at de rød/grønne like etter kommunevalget, oppnevner flere heltidspolitikere og hever lønnen med 25%. Det er ikke så lenge etter de samme rød/grønnes store harme over opsjoner til Hydros Reiten og andre ledere samt høye lederlønninger generelt, og samtidig med at Reiten går av som styreleder i Statoil Hydro.

Oktober 2007

Redaktøren funderer

Lengelevende virksomheter

En artikkel i *Harvard Business Review* i 1997 tar for seg hva som karakteriserer lengelevende virksomheter som Stora (Kopparberget), Boeing, DuPont, og Sumimoto som alle har levd i bortimot 100 år eller lengre. Det er svært få slike bedrifter. En hovedkonklusjon i artikkelen er at de fleste virksomheter dør unge fordi ledere og eiere er opptatt av høyest mulig kortsiktig fortjeneste. Lederne overser at bedriften er et samfunn av mennesker som arbeider der for å skape et best mulig liv for seg selv og sin familie, *ikke* for å gjøre eierne rike. Blir en leder for opptatt av arbeidskraft og kapitalavkastning, undertrykkes forståelsen av at arbeidskraft er mennesker, ikke upersonlige ressurser.

Ledere i lengelevende bedrifter synes å sette forpliktelsen overfor mennesker foran materielle verdier, respekten for innovasjon foran regelverk, den mer uoversiktlige læringen foran ordensbevarende prosedyrer, og bedriftssamfunnets overlevelse foran kortsiktig fortjeneste. "Eiendeler og fortjeneste er som surstoff, nødvendig for overlevelse, men ikke meningen med livet". Lederne har "løsere" styring og kontroll med stor toleranse for feil og parallelle satsinger – de "legger aldri alle eggene i en kurv" og organiserer for læring.

Artikkelen renner redaktøren i hu når han ser overskrifter om at Norske Skog "får juling på børsen", og det ryktes om fisjon med Stora (eller andre papirprodusenter). Stora er som kjent mange hundrede år gammel. Redaktøren funderer over om Hydro, som nå er en ren aluminiumsprodusent vil ha hovedkontor i Norge om 10 til 20 år. Hvorfor skal Den norske stat eie en bedrift som ikke investere i landet når styret, ledelse og svært mange økonomer ikke vil lytte til Statens signaler, men drive den som et privat kvartalkapitalistisk konsern?

Redaktøren funderer også over hvorfor vi i Norge som for det meste bruker strøm produsert med vannkraft, skal forberede oss for høyere strømpriser når det i Europa ellers må betales en CO2-avgift på "skitten" strøm? Vi produserer da vitterlig stort sett "ren" strøm. Redaktøren fikk et slags svar i avisen forleden der det stod på trykk at prisen bestemmes av det kraftverket som produserer den dyreste (minst effektive og skitneste?) strømmen. Han funderer over hvorvidt de pengene som skyldes CO2-avgiften på annen europeisk strøm, og som også fører til prisstigning i Norge, vil gå til forskning på fornybar energi eller havner de på bunnlinjen hos produsentene.

Det blir problematisk for miljøvernere som også er i mot kjernekraft når en av dem på TV gledestrålende forkynner at fremtidens høyhastighetstog i Norge vil gå på "ren" strøm. Frankrike legger neppe ned sine atomkraftverk og Finland er i ferd med å bygge verdens største.

"Grådigheten er blitt større og moralen dårligere" lyder en overskrift om tilstanden i finansmiljøet i Stockholm. I Norge beretter DN at fondsmeglerne har hatt et eventyrlig 1. halvår – driftskostnadene var dekket inn i februar. Ja verdiskapingen er stor i den bransjen. DN hadde forleden en artikkel om en umulig hendeles – historiens største nedtur på børsene midt på 1980- tallet. En overskrift lyder: "Krakket som ikke kunne skje." For å vitenskapiggjøre denne har de beskrevet sannsynligheten for hendelsen til 0, deretter 131 nuller etterfulgt av 1. Den skjedd likevel.

Redaktøren funderer til slutt over tålmodigheten til den jevne nordmann som aksepterer at Norges største banker tilbyr 0,1 % rente pluss gebyrer for penger på sjekkonti og subsidierer utlånskundene for på den måten øke overskuddet.

November 2007

Redaktøren funderer

Om å gjøre ting annerledes

I boken "Den andre vegen" som kom på norsk ca midt på 1990-tallet, skriver brasilianeren Ricardo Semler om hvem som etter en utvikling gjennom flere år, bestemmer hva i familiebedriften som han ble satt til å lede før han var 30 år. Når det skal ansettes en ny leder får først allerede ansatte sjansen til å søke. Hvis ingen søker eller ikke blir akseptert, får de som en gang har vært ansatt i bedriften samme sjanse. De som måtte søke blir vurdert etter et omfattende spørreskjema av de som vedkommende skal være leder for. De som oppnår høyeste poengsum over en fastlagt grense blir tilbudt ansettelse. Hvis ingen nåværende eller tidligere ansatte er interessert eller oppnår minimumspoeng, utlyses stillingen. Eksterne søkere må gjennom samme prosedyre, men for å bli godkjent må vedkommende oppnå en 10% høyere poengsum enn kravene til de nevnt foran. Redaktøren har ofte undret seg over hvorfor man i Norge ikke ansetter nye ledere som passer til virksomhetens "personlighet" i stedet for at den nye lederen skal endre prioriteringer, forutsatt at virksomheten ikke trues av konkurs.

En annen satsing på demokratiet var at ved bygging av en ny fabrikk utredet ledelsen et antall mulige beliggenheter og deretter fikk de som skulle jobbe der velge blant alternativene. En tredje ting Semler hadde startet forsøk med var at lederne skulle bestemme sin egen lønn, under betingelsen at lønnens størrelse ble gjort kjent for de underordnede. Er det arbeidsgiverne eller fagforeningene i Norge som har størst misstro til demokratiske prosesser som omfatter alle ansatte?

Redaktøren funderer også over om vi ikke er for dyktige fiskere. Bestanden av lomvi er redusert med 90 % de siste 30 årene, bestanden av fiskemåke med 80%, mens ternene nesten er utryddet på Vestlandet og lundefugler og krykkjer er utryddningstruet på grunn av matmangel. Europeerne er også utryddningstruet om enn ikke av samme årsak, men pga for få barnefødsler pr kvinne. I Spania og Italia ligger antallet farlig nært 1,5 barn pr kvinne – ca. 1,8 i Norge. I Italia er gjennomsnittsalderen for førstegangsfødende 34 år. Hvorvidt havet vil ha steget 1 eller 1,5 meter innen 2050 er mye vanskeligere å forutsi enn antall nordmenn, italienere og spanjoler samme år om vi fortsetter som før med både det ene og andre. Hva vil vise seg vanskeligst – å gjøre noe med utslippene av klimagasser eller å få kvinner til å føde barn før de er 25 år?

PS. I radioen ble det forleden sagt at sjefer i Norge bare tjener ca 2,5 ganger mer enn sine ansatte. De av dere som leste redaktørens funderinger om statistikk vet at gjennomsnittsverdien forteller lite når man ikke: a) kjenner utvalget og b) ikke får oppgitt variasjonsviddene – i dette tilfellet forskjellene mellom den lavest og høyest lønnete ansatte og tilsvarende for sjefene.

AA

Desember 2007

Fra Capitol til den Tarpeiske klippe

Året vi nå har lagt bak oss har igjen demonstrert den korte veien fra Capitol til den Tarpeiske klippe og at hvis man ikke viser en smule selverkjennelse og ydmykhet på toppen risikerer man å bli blåst bort.

Redaktøren har i julen fundert bl.a. over spørsmålet om hva som er så galt med det eksisterende KRL-faget i skolen. Vi har fortsatt en Statskirke basert på Luthers lære i Norge og minst 75% av befolkningen er frivillig medlemmer av denne Statskirken. Redaktøren går ut fra at disse betrakter seg som kristne og ikke som humanetikere, buddhister, muslimer, hinduer eller er tilhengere av andre religioner. Mulighetene for å *forkynne* kristendom i skolen ble borte for mer enn 35 år siden. Han undres hvorfor det tilsynelatende er så enkelt for en meget liten minoritet foreldre å stoppe en skolegudstjeneste for det store flertallet av barn av foreldre som er medlemmer av Statskirken.

Redaktøren leste i mellomjulen en artikkel i Aftenposten av Jahn Otto Johansen der han påpekte at det i stadig større grad er bestemødre (og –fedre) som henter barn i barnehagen og elles stiller opp når barnehagene ikke tar i mot syke barn. 9 av 10 minstepensjonister er kvinner – fordi de i sin tid var hjemmeværende for å passe sine egne barn. De er med stor sannsynlighet bestemødre og stiller opp fordi arbeidslivets karrierekrav hindrer fedre og mødre i å være hjemme hos syke barn.

Redaktøren leste i samme periode en artikkel i A-magasinet (14. desember) om Anne Margrethe Lund – blind som toåring på grunn av kreft, utdannet som sangerinne, nå 37 år og "full av kreft" etter spredning som nå holder foredrag for ledere ut fra sitt eget begrep "værekraft" (globalt; bærekraft, indre styrke; værekraft.) En av hennes viktigste lærdommer i oppveksten var å vise andre mennesker tillit.

Redaktøren funderer på hvorfor legene på Radiumhospitalet ikke vil lytte til hennes foredrag – hun plages over at det er så lite innlevelse og menneskelighet på et sted der de driver med helbredelse. Selv velger hun håpet hver dag.

I artikkelen mener hun at broren Helge Lund StatoilHydro kanskje har blitt en bedre leder pga hennes historie fordi han ser mennesker og ikke bare posisjoner.

Godt Nytt år

AsbjørnA

Januar 2008

Redaktøren funderer

Oppslagene om fru Bruntlands operasjoner som utflytter til Frankrike fikk i januar stor spalteplass og ble diskutert i alle media i flere dager. Oppslaget om at 6% av pasientene, dvs ca 60 000 i året, får sykehusinfeksjoner og at ca 3400 årlig dør av dem - fikk så vidt jeg la merke til ett oppslag en dag. Antall døde er ca 12 ganger høyere enn antall drepte i trafikken i 2007. Arbeidsulykker ellers får stor spalteplass.

Norges hovedflyplass ble lagt til Gardermoen. Et viktig poeng i debattene på Stortinget var at samferdselsministeren lovet SV at Bergensbanen skulle forkortes gjennom Nordmarka. I januar ble det fredet et skogsområde i Buskerud nesten dobbelt så stort som Senterpartiet ønsket. Dagen etter vedtok Regjeringen at Veterinærhøgskolen, mot ønskene til skolens ledelse og styre samt mot resultatet av regjeringens egen kvalitetssikringsprosess, skal flyttes til Ås – hjemfylket til Senterpartilederen. Pris 2,5 milliarder kroner. Flerpartiregjeringsdemokrati vi må leve med.

Kirke- og kulturministeren er bekymret over manglende demokrati i Kirken. Ministeren vil beholde den lutherske Statskirken. Han demonstrerer sin form for demokrati ved å foreslå en ny ekteskapslov et stort flertall av biskoper og prester er i mot. Samtidig går det rykter om at han vil foreslå at i fremtiden trenger bare kirkeministeren være medlem av denne kirken. Resten av kollegiet som skal utnevne biskoper, skal kunne tilhøre alle andre religioner eller være humanetikere. Samme minister vil øke antallet pilegrimer til Trondheim. Redaktøren antar at de fleste vil være kristne.

Som kulturminister har han utnevnt ca 20 personer til forskjellige styrever. 11 av dem tilhører regjeringens partier, ingen tilhører opposisjonen.

Forskningsresultater viser at det er minst like stor sannsynlighet for at fusjoner *ikke* øker effektiviteten som at den øker. Et utvalg anbefaler å slå sammen distriktshøgskolene og universitetene. Flertallet av de som arbeider der og studentene er i mot. Redaktøren avventer forskningsministerens form for demokrati.

AA

PS. Styreformannen i Orkla liker ikke å betale skatt og slett ikke av formuen. Helt fra før Keiser Augusts tid har vanlige mennesker betalt tiender og skatt. De rike og privilegerte har alltid betalt minst – om noe.

Februar 2008

Redaktøren funderer:

En liten repetisjon av overskrifter i DN på nyåret viser at det er vanskelig å se inn i fremtiden:

1/1. Børsen i taket

2/1. Bedre børsutsikter

- 4-5/1. Minus: Oslo Børs gikk fra pluss til kraftig minus på to timer etter svake USA-tall. Nedgangstider?
7/1. Nerver på Wall Street
8/1. Uken blir litt shaky
10/1. Kjø av salgssignaler
11/1. Lammende frykt på Oslo Børs
14/1. Dommedag og depresjon på Wall street

Fra Dagens Næringsliv og andre media om "Den globale landsbyen."

Om matvarer:

- Når kineserne bestemmer at det skal deles ut gratis melk til skolebarna stiger prisen på Kroneis.
- Når mais brukes til drivstoff blir det verre å være fattig i Mellom- og Søramerika.
- Prisen på de fleste råvarer til mat øker kraftig - ikke prisen på sukker.

Om å redusere CO2-utslipp

- Ett nytt slakteri for Notura skal erstatte de i Namsos, Rissa, Trondheim, Oppdal og Ålesund.
- Et nytt trykkeri på Orkanger skal trykke 21 aviser hvorav opptil 13 på samme dag.
- Norske skip på verdenshavene slipper ut like mye CO2 som all virksomhet i Norge (oppsnappet i en nyhetssending på radio.)

Er den bedriftsøkonomisk billigste løsningen alltid best?

Om ledere:

- Norske konsernsjefer har Nordens sterkeste selvbilde og en urokkelig tro på egen dyktighet. De ser på seg selv som best i nær sagt alt.
- Det sies at det ikke er mulig å gjøre karriere i IKEA hvis man ikke – gjerne med et smil – deler sine erfaringer og kunnskaper med andre.
- Indre motivasjon er best – i rekkefølge jobbauntonomi, mestringsopplevelse og sosial tilhørighet
- Fristilte markeder kan gi store bonuser til lederne, men de leder ikke - som med en usynlig hånd – til samfunnsmessig velferd

Om personvern:

- Det er ikke rart at et står dårlig til med personvernet i Norge når den oppvoksende slekts høyeste ønske er å bli sett – ikke å få være i fred.

Om AFP-diskusjonen.

334 000 kr i 40 år gir en 62 år gammel AFP-pensjonist 187 000 kr i året. En stortingsrepresentant får etter 24 år på Stortinget godt og vel 50 år gammel 540 000 kr i året og beholder denne om vedkommende jobber full dag i en annen jobb.

Om etikk i næringslivet:

I radioprogrammet "På livet laus" søndag 25. februar ble Varsleren i Siemens Service Partner intervjuet. Godt og vel et år hadde han undertegnet selskapets verdier som meget sterkt krevde etisk oppførsel. Da han etter ikke å ha nådd frem tjenesteveg i Norge varslet han toppledelsen i Tyskland – som sendte hans varsel tilbake til ledelsen i Norge som ga han sparken. Det dreide seg om ca 100 millioner i overfakturering av Forsvaret.

Mars 2008

Redaktøren funderer

Om eliter:

Olympiaden på Lillehammer i 1994 og verdensmesterskapet på ski i Trondheim i 1997 var store suksesser, Rosenborg og det norske kvinnelige håndballandslaget har vært store suksesser. Uten utøvere i verdensklasse ville ikke suksessene vært så store – eliteutøvere er velkomne, også blant flertallet av politikerne.

Noen norske musikere, sangere og skuespillere er og har vært en stor suksess også internasjonalt. De tilhører også eliten, men begeistring blant politikerne er ikke fullt så stor. Kulturministeren mener at "folkelige" grupper selvsagt skal slippe til på operaen - hva han nå mener med uttrykket. Operaen er vel bygget for de som liker opera inkludert ballett, men tilhører ikke også disse "folket"?

Når det gjelder sport, fotball, håndball og til dels musikk er det greit å ha personer som tilhører eliten. Men når det gjelder spørsmålet om utdanning må man for all del ikke uttale ordet elite i noen sammenheng og i et hvert fall ikke ordene eliteskole og eliteuniversitet. Den eneste universitetsrektor som har brukt det ordet med sin penn er rektor ved Universitetet i Oslo og han fikk kjeft. Nå foreslår Stjernøy-utvalget at man heller skal utjevne mer ved å slå sammen universiteter og høyskoler og la alle høyskolene som vil det, bli universiteter dersom de oppfyller visse enkle krav. Tenk om utvalget heller hadde foreslått å fisjonere UIT i et regionalt universitet på Dragvoll og et nasjonalt teknisk universitet på Gløshaugen.

Hvorfor kan vi ikke av og til gjøre det samme som danskene – de ønsker noen få eliteuniversiteter? Har det noe å gjøre med at danskene sies å være den nasjon som de seneste årene har bodd på "lykketoppen", mens vi har slått oss til ro på toppen av FN's liste over "verdens beste land å bo i"? Kanskje innbyggerne i den gamle stormakten Danmark har lært av historien ikke å ha alt for store

forventninger om materiell velstand og lykke. Norge har de siste 150 årene og spesielt de siste 50 år vært på vei oppover på velstandsstigen, mens danskene opp gjennom tidene mistet store landområder – siste gang for 150 år siden. I Norge kan vi også skyldes på de danske kongene for våre tap av landområder. I tillegg har vi jo kompensert tapene de siste 50 årene med enorme havområder som vi tilsynelatende ikke har penger nok til å ta vare på. Kanskje trenger vi en vitenskapelig og teknologisk elite for å kunne forvalte våre områder på en vettug måte. Eller setter vi fortsatt likhetstrekk mellom ordene elite og adel i denne sammenhengen og satser på det uspesifiserte "folkelige"? Hvilke mekanismer er det som gjør at vi i Norge alltid skal vente på at svenskene finner ut av tingene – de har etter hvert etablert mange universiteter av sterkt varierende kvalitet.

Noen norske politikere vil nå gjerne ha en vinterolympiade til Tromsø, det forutsetter investeringer i vinteridrettmenn og -kvinner for verdenseliten, men å være i verdenseliten når det gjelder vitenskap og teknologi – nei takk. Dette til tross for at vår alles Gro i sin tid uttalte at "Det er typisk norsk å være god." *Aftenposten 2008-03-06.*

Inngress: Annenhver nordmann synes det er svært viktig å bedre togtilbudet. Færre enn hver tredje mener det samme for bil, hver tiende det samme for fly.

I artikkelen: Aller størst er ønsket om å satse på et bedre jernbanetilbud på Østlandet og i Oslo. Her mener hver annen som er spurt i meningsmålingen at et bedre jernbanetilbud er "svært viktig". Men også i Nord-Norge og Midt-Norge er viljen sterk.

Som vanlig i riksmidia: Østlandet = Norge.

April 2008

Redaktøren funderer.

Adressa for tirsdag 22. april hadde litt av hvert å fundere over.

- Prestene ikke invitert til Wagle-avskjed.

Bare de tillitsvalgte prestene er invitert.

Men er det ikke så at biskopen er prestenes sjelesørger? De er hans underordnede som gjør jobben i felten, og derfor burde være de som sto øverst på prioriteringslisten. Situasjonen minner om den da Niels Aas ikke var invitert til middagen etter avdukingen av hans statue av Kong Haakon i Oslo.

- Kulderekord i Antarktis

Havdypene i Antarktis har blitt betydelig kaldere. Satellittbilder viser samtidig at isen i Antarktis denne sesongen har den største utbredelse som noen gang er registrert.

Er det ikke så enkelt likevel?

- St. Olavs Hospital drukner i papir

Sykehuset har aldri hatt så mye papir som nå. Pasientjournalene må hentes på Dora. Men hørte vi ikke nettopp om det fantastiske IKT-systemet på sykehuset?

-HIST vil bli universitet

Redaktørens kommentar:**Frem for fisjon.**

Etter å ha tilbrakt 50 år som student og lærer på NTH/NTNU deler han ikke Stortinget klokketro på at masseprodusert langvarig teoretisk utdanning løser de fleste av dagens utfordringer.

Å **fisjonere** UIT i et regionalt universitet på Dragvoll og et nasjonalt teknisk universitet på Gløshaugen kunne føre til at Gløshaugmiljøet kunne bli et nytt "MIT" med sitt "Harvard" like i nærheten på Dragvoll. Begge miljøene ville kunne utvikle seg i fred, tverrfaglig samarbeid, basert på interesse og frivillighet. Verken Dragvoll- eller Gløshaugmiljøet, inkludert studentene, ville på lengre sikt tape noe på en slik løsning. Ingen ville i dag foreslå å slå MIT sammen Harvard.

- Vil bruke 521 mill på kraftaksjer. (Rådmannen)

Men – det er da ikke så lenge siden Trondheim kommune solgte Trønder Energi`.

- Nytt bankbygg i fare (Sparebankens)

Byplansjefen stryke 1000 kvadratmeter pga. høyden og Marvin Wiseth er opprørt.

Redaktørens kommentarer: Det er da forunderlig at uansett hvem som sitter med makten i Bystyret ser det ut som om pengemakta får det som den vil.

PS. IKEA sier at veksten i omsetningen har blitt mindre slik at de må si opp personell. Er vårt økonomiske system slik at en virksomhet ikke kan overleve med litt mindre vekst? I så fall blir konklusjonen at de materielle verdiene settes foran menneskene. På gamle Fosen mek. Verksted prioriterte familien By omvendt, mens de nye eierne tjente 100 millioner redningsoperasjonen. Det de i realiteten tjente på var den samlede kompetansen mange andre hadde bygget opp. Det er alltid enklere å selge enn å skape.

Mai 2008

Redaktøren funderer.

I Aftenposten for 30. mai fanger en overskrift oppmerksomheten: "Høyskole i små nåler", Det viser seg at den første europeiske akupunkturhøyskolen skal åpnes i Oslo. Om tre år fra høsten av kommer de første med bachelorgrad i akupunktur ut fra skolen. En selvsagt ting for mange.

Kineserne kan umulig ha stukket nåler i folk i tusen år uten at det har virket – selv om vestlig legevitenskap har påstått at det ikke virker.

Samme avis har samme dag en oversikt over den norske hæren pr i dag. På papiret består den av Telemark bataljon på Rena med 475 yrkessoldater med befal og yrkesoffiserer. 2. bataljon i Setermoen som teller 450 soldater basert på førstegangstjeneste, pluss befal. Så er det panserbataljonen på samme sted med 500 soldater pluss befal.

Realiteten i 2008/09 er dårligere. Dette i en tid da sjøforsvaret ikke har et eneste kampklart overflatefartøy og Luftforsvaret sliter med å holde et antall gamle F-16 fly på vingene.

Er det ikke slik at Stortingets viktigste oppgave er å sikre at nasjonens borgere til en hver tid føler sikkerhet (forsvar og politi), mottar helsetjenester etter behov, sikrer energiforsyningen, kunnskaps- og kulturvekst samt infrastruktur i form av veier, flyplasser, jernbane og annen kommunikasjon?

Samme avis dagen før: "De fattigste må kutte mest", sier en forsker ved SSB. I industrilandene bor det ca. 1,5 milliarder mennesker, i utviklingsland som Kina, India mfl. bor det 5,5 milliarder. Det siste tallet ventes å øke med ca 2 milliarder. Selv om 1,5 milliarder mennesker reduserer utslippene med 90 prosent hjelper det lite hvis de fattige fortsetter å basere sin velstandsøkning på kullfyrte kraftverk. Konklusjon: vesentlig mer forskning på fornybare energikilder – eller atomkraftverk?

Aftenposten ba 13 av Norges største selskaper om å fylle ut etikk-skjemaet fra Initiativ for etisk handel, som tok for seg forholdet til underleverandører. Bare Orkla og Choice returnerte utfylte skjema. StatoilHydro, Schibsted, AkerSolutions (Staten som hovedeier), REC, Cermaq, Yara, DnBNOR (Staten hovedeier), Hydro og Tandberg sendte sine egne retningslinjer som svar. Frontline og Seadrill svarte ikke. I samme avis finner vi en overskrift: "Glassuretikk og prat" - eksperter mener norske selskapers etikk er pynt.

Telenorsaken har tydeligvis ikke vekket alle.

Overskrift i Dagens Næringsliv for en tid til bakte: "De unge svikter boligmarkedet". Etter de siste månedene med økende fellesgjeld på "billige" husværer, burde overskriften heller vært "Boligmarkedet svikter de unge." DN (og Adressa) har store inntekter av boligannonser og ser tydeligvis på boliger som investeringsobjekter. For de fleste unge er boliger et grunnleggende behov stadig flere sliter hardt med å få dekket.

Norge er i dag en meget velstående industrinasjon. For 100 år siden var vi en bonde- og småbrukernasjon med noe skipsfart. Et BBC-program på TV forleden dag viste risdyrking i håndlagde terrasser i meget bratte fjellsider som var hundrevis av meter høye og så brede at det akkurat var plass til en vannbøffel. Hvor mange år det var siden man begynte å lage terrasser visste man ikke, skal vi gjette på et par tuen år. I slike omgivelser er det lett å tenke langsiktig og man begynner å forstå at for kineserne er 100 år kort tid. Kvartalskapitalisme - er neppe måten å tenke på om man skal ha langsiktig suksess i Kina.

Juni 2008

Funderinger:

Adresseavisen fredag 13.juni 08. Liten overskrift i **sportsdelen** av avisa. "To milliarder til pasientskader".

Oppsalg i pressen 9. januar 2008: 3400 pasienter dør årlig av sykehusinfeksjoner og ca 60 000 blir smittet, dvs ca 6,4% av pasientene. Dette er henholdsvis ca 15 ganger flere enn antall døde i trafikken i 2007 og sannsynligvis 6 ganger flere enn de som ble skadet.

Nyhetsoppslag i radio og TV 21. mars 2007: To milliarder kroner er utbetalt som pasientskaderstatninger gjennom snart 20 år uten at skadene er systematisk analysert.

I tillegg til de utbetalte erstatningene kommer andre uønskete hendelser som påfører pasienter alt fra små ubehag til perioder med store smerter, uten at pasienten klager formelt.

Uten effektiv feilrapportering kan ingen vite sikkert hvor stor "den skjulte virksomheten" i sykehusene er – den som ikke er til gagn for noen. Graver man ikke ut dette "gullet" aksepters en formidabel sløsing med ressursene i en bransje som stadig forlanger mer penger. I andre typer virksomheter utgjør dette gullet gjerne 10% eller mer av *omsetningen*. Jeg har aldri sett noe anslag av hvor stor denne andelen er i helsevesenet. I tillegg kommer annen sløsing.

Hvis en slik graving ikke skjer i norske sykehus må en årsak være at organisasjonskulturen ikke gjør det mulig. Denne må i så fall endres for å muliggjøre et systematisk kvalitetsforbedringsarbeid der uønskede hendelser og annen sløsing rapporteres åpent og uten stigmatisering av noen. Jeg har en følelse av at før alle grupper av ansatte bidrar til en slik endring ved å slakte noen av sine "hellige kuer", vil ikke pasientene oppleve at *organisasjonen som helhet setter dem i sentrum*, uansett hvor mye den enkelte ansatte anstrenger seg for å gjøre sitt beste. Om organisasjonskulturen inspirerer til det, kan alle få ideer til store og mindre forbedringer, men "små tuer kan også velte store lass". Ikke alle forandringer er til det bedre.

Utdrag fra en artikkelserie i Dagens Næringsliv i mai 08:

DN. 21. mai: *"Finske sykehusleger utfører nær 80% flere pasientbehandlinger enn norske."*

Norge har ca 80% flere helseansatte pr 100 000 innbyggere enn Finland.

DN 22. mai. *"Tror ikke på tallene"* Legeforeningens president Torunn Janbu mener tilstanden ved finske sykehus "lyder som et gufs fra fortiden". Janbu sier samtidig at det er en ønskedrøm for norske kirurger å stå i operasjonsstuen en hel dag, men at det ikke er mulig. "Ved siden av jobben i operasjonsstua er dagene også belagt med visitter, dokumentasjonsarbeid, håndtering av IKT-systemer og vurdering av morgendagens pasienter".

DN. Fredag 23 mai: Svar: fra assistentlege Fosslund tillitsvalgt ved ST. Olav: *"Vil vi tilbake til et samfunn hvor legen opphøyes til en person som verken trenger arbeidsmiljø, å snakke med pasienten eller har tid til å følge deg som pasient på en ordentlig måte?"*

Samme avis samme dag: Sjefen for Universitetssykehuset i NordNorge: "Tor Ingebrigtsen er ikke overrasket over at norske leger er mindre produktive enn finske. Men dette er en villet politikk. (Villet av politikerne som ikke vil legge ned lokalsykehus.)"

DN 24/25 mai. *"Den rimelige arbeidskraften i sykehusene kuttet kraftig, men den dyreste eksploderer"*. Andel hjelpepleiere er halvert på 15 år.

Samme avis samme dag. *"Den norske syken"*: Norge ligger på 3. plass i verden i bruk av helsepenger, har flere leger og sykepleiere pr. person enn land vi ellers sammenligner oss med, har 330 000 uføretrygdede og er europamester i å sykemelde oss. Standard forklaringer: Norge har veldig mye mer geografi enn andre land og nordmenn er langt mer inkluderende og omsorgsfulle enn i andre nasjoner

DN 26. mai. *"Sløser bort tid på å lete"*. Norske sykepleiere bruker 25 prosent av tiden på å lete. Sykepleiere sløser bort tid på å lete etter pasienter, utstyr, papirer og etter lege.

DN 30. mai. *"Opererer smart og billig."* Lav pris: God planlegging og spesialisering gjør at Martina Hansens Hospital i Bærum leverer operasjoner til en lav pris. Gevinst: Denne arbeidsformen gir stor produktivetsgevinst. *"Bedre med planlegging"*. (Ingen nyheter for teknologer.)

Aftenposten leder 6. juni.

"Vi ligger på 16. og 18. plass på statistikker over hvilke land som får mest ut av hver krone. "

Overhørt replikkvekslinger på St. Olavs:

- "Alle er på overlegemøte nå". "Har man tid til det da?"

- "Du skal være frisk for å være syk på et sykehus". "Ja og det er ikke for amatører."

Juli og august 2008

Funderinger

Gamle nyheter blir som nye - lite nytt under solen

I forrige utgave av medlemsbrevet funderte redaktøren litt over enkelte trekk ved helsevesenet. Jeg har ryddet og funnet utklipp fra aviser fra ca 10 år tilbake som dreier seg om forhold i helsesektoren, om ledelse og om kvalitet. Noen følger nedenfor:

Om helsevesenet

Adressa 21/2 1996: Krafttak mot infeksjoner. Pålegg om å starte systematisk registrering. Ca 50 000 pasienter smittes hvert år. *Oppsalg i pressen 9. januar 2008: 3400 pasienter dør årlig av sykehusinfeksjoner og ca 60 000 blir smittet, dvs ca 6,4% av pasientene. Antall døde er ca 15 ganger flere enn antall døde i trafikken i 2007.*

Aftenposten 17/6-1996: Leger skal lære seg å lytte. Det gir bedre behandling og tar bare ett minutt lengre tid. (Redaktøren undres over størrelsen på lyttetiden.)

Aftenposten 19/4-1997: Sykehusfeil femdoblet. Helsepersonell melder fra først når de får være anonyme. (Presidenten i legeföreningen: Anonymt meldesystem for feil som ikke fører til pasientskader bør bli permanent.) *Red: I 2007 nektet helseministeren Brustad å innføre et slikt system.*

Aftenposten 8/12 1997: Krisen i Sentralsykehuset i Akershus ikke bare et pengeproblem. I løpet av de siste to årene har Sentralsykehuset i Akershus fått 200 millioner kroner eller 30% mer på budsjettet. Likevel vokser krisen. *(Red. Ny helseminister B.H.Hansen har satt ned et utvalg.)*

Aftenposten 23/7 -2002: Tall for "reduert dødelighet" kan lure leger og pasienter. En reduksjon av dødelighet på 18% stod det i The Lancet, det gjaldt kolesterolsenkende medikamenter. Men etter 5 år overlevde 92,4 % av dem som hadde fått kolesterolsenkende medikament og 90,9 av de som ikke hadde fått det blant ca 20000 tilfeldig utvalgte pasienter. Reduksjon; 1,5 prosentenheter. *(Red. Hvis 2 av hundrede syke dør uten å få medisin, og 1 av hundrede som har fått medisin, reduseres dødeligheten med 50 %. Men det sies ikke noe om hvor mange som overlever uten medisin. Mht. alvorlige bivirkninger er det viktig å få frem hvor mange som må behandles for at behandlingen skal være forsvarlig.)*

Adressa ca. 1997/98: Fra 1970 til 1997 har antall leger ved norske sykehus økt fra 2171 til 6044, mens antall pasienter har økt med 7 %. Antall behandlede på poliklinikkene har vært stabilt.

Om ledelse

Aftenposten 21/11-2000: Ledere er svake forbilder. Gapet mellom ledere og ansatte gir trange kår for etikk i næringslivet.

Dagbladet 21/11-2000: Tillit og dømmekraft. Det dreier seg om triksekultur, hemmelighold og kameraderi.

Dagbladet 14/5-2001: Syk av å smile på jobb. Bankansatte blir utbrent og utmattet.

DN 12-13/1-2002: Storm etter Enronkonkursen

DN 2/7-2002: Xerox-sjefer risikerer søksmål. GE sirkles inn.

DN 4/7-2002: Ny skandale i WorldCom

Om kvalitet

VG 26/4-1998. Måtte hente skruer med taxi. (6 mil unna.) Midt under ryggoperasjonen oppdaget overlegen plutselig at han manglet den riktige skruen.

DN 13/1-1996: Den fatale feilen. (Siemens tilbakekaller oljevermeovner.)

DN 27/4-1996: Ford i fyr og flamme. 9 millioner biler tilbakekalles pga fei i tenningslåsen som kan føre til brann.

Aftenposten 3/2-2001: Byggeslurv koster milliarder. Huset ble et mareritt.

Og så sier man gjerne at nå i dag endrer tingene seg så raskt??

Tre mulige årsaker:

1. Det står dårlig til med helsevesenet, lederskapet og innstillingen til kvalitet.
2. Tilfredshet skaper ikke nyheter – missnøye og feil gjør.
3. Både 1 og 2.

September 2008

Funderinger

Redaktøren blir litt overrasket hver gang han ser oppstillinger som viser hvem som får hva av pengene vi betaler for bilige klær fra Østen.

Fra Folkevett nr 3 2005: En T-skjorte, vekt 150 g. til utsalgspris 300 kroner; produksjon og råvarer kr 36,00 - herav syerne kr 1.20, og bomullsplukkerne kr. 0,13 - transport og avgifter kr 15.00, merkevareselskapet kr 99.00 og kjede og butikk, inkludert moms til staten, kr 150.00.

Går man går gjennom 14 utgaver av Dagens Næringsliv i løpet av ett par dager får man et litt annet syn på journalistikken enn om man leser ett nummer hver dag.

DN 8. september: Solskinn over Reitan. Vokser: REMA 1000 øker omsetningen med 1,7 milliarder første halvår. Reitan storkoser seg.

DN 9. september: Overskuddet stuper for Reitan. Mens gruppen hadde et overskudd på mer enn 2 milliarder i fjor, tror ledelsen ikke at de når en milliard i år.

Overskrift i DN. "Atle Brynstad har tapt over en kvart milliard bare på driften av kjeden Smart Club."

(Red. Det er neppe Atle Brynestad personlig som har tapt disse pengene, så hvorfor denne personliggjøringen av forretningsmessige tap? En biskop ble slått personlig konkurs – det ble neppe Brynestad.)

I DN leder 15. september stiller avisen på lederplass et spørsmålstegn global kapitalisme i fri dressur. Men den starter med et sitat fra filmen Wall Street - "Greed is good" - og slutter med å rose *systemets evne til selvregulering (?)* (Red. utheving og spørsmålstegn) og at ingen vet hvor langvarig eller dyp dagens nedgangskonjunktur vil bli. Helt til slutt innrømmes "...at grådighet uten grenser slett ikke er godt."

Men så er det dette med grensesetting. Alle foreldre vet at det ikke er enkelt.

Så lenge man stadig vekk refererer til Adam Smiths tese om at det er til alles fordel at hver enkelt forretningsdrivende maksimerer sin egen fortjeneste uten å legge til at Smith var moralfilosof og tenkte på *felleskapets* beste - ikke den enkelte toppsjefs beste – går det sannsynligvis galt igjen.

I Kulturadressa ultimo september 2008 har lege Steinar Westin en kommentar "Litt umenneskelig" som sier litt om det samfunnet den globale kvartalskapitalismen har skapt. Det dreier seg om utviklingen fra 1950- og 60-tallet da man kunne forsørge en familie med rimelig materiell velstand på *en* inntekt fra en 8-timers dag – riktig nok 48 timer i uka. Overskriften sikter til krav man i dag stiller til familier med små barn - ungene må opp før det er naturlig for dem, adskilles fra begge foreldrene hele dagen og begge foreldrene må være på jobben 2x8 timer hver deg. For dette oppnår de *relativt sett* å ha samme materielle standard som man hadde på *en* inntekt for 50 år siden. Ønsket vi et slikt samfunn eller ble det bare slik?

PS. Toppsjefen i Fanni Mae fikk 50 millioner kroner for å slutte og har hatt 65 millioner i godtgjørelse siden han ble toppsjef i 2004. Sjefen for Freddy Mac har fra 2003 hatt en godtgjørelse på 90 millioner kroner og hadde en sluttpakke verdt 75 millioner.

Oktober 2008

Noe å fundere over:

- Hver tredje lastebil du ser på veiene kjører avfall
- I følge SSB tilbakela norske lastebiler i fjor 1,6 milliarder km. Tomkjøringsprosenten var 27 % = 400 000 000 km. I 16 år økte godstrafikken målt i tonn/km med 4 % pr år. (Red: Noe må være galt: Det kan da umulig være slik bare 40 % av lastebilene kjører "nyttelast"?)
- Hørt om Chi-Gong? NAV i Telemark har! (Red: Det viser seg at de gamle kinesiske treningsmetodene gjør langtidssykmeldte i stand til å begynne å arbeide igjen.)
- Kan det være noe i den teorien at medisiner laget av hele planter er mindre skadelige for oss fordi du får motgiften med på kjøpet, mens når du spiser moderne medisiner laget bare av virkestoffet får du bivirkninger i tillegg? (Red: Om Johannesurt som viser seg å være like god mot depresjoner som lykkepiller.)
- Er det trolig at medisinindustrien vil bruke penger på å dokumentere virkningen av naturstoffer de ikke kan ta patent på, når et de mest brukte medikamenter mot leukemi – i følge Adressa – gir produsenten to milliarder US dollar årlig i salgsinntekter? (Red: elbredelsesprosenten for lungekreft er den samme som for 40 år siden, og hver 4. krone på satsbudsjettet går til helsevesenet.)
- Skattebetalerforeningen mener at skattelister ikke skal offentliggjøres i avisene. (Red: Det er interessant at i følge VG hadde tre av "Terratoppene" over 10 millioner kroner i nettoinntekt i 2007. Formuene strakte seg fra 0 til 47 millioner, men ordføreren i en liten "Terrakomune" må redusere budsjettet med 14 millioner i 8 år, kanskje mer.)
- "Markedet" har i det siste ikke hatt tillit til verken banker eller børser. (Red: Et marked har aldri kjøpt eller betalt noe, det er mennesker som viser tillit seg imellom.)
- Jeg søkte på ordet krise i norske avisarkiver – og en tredel av artiklene dreide seg om fotball. (Oddvar E. Olsen, professor.)
- Når man kan ta femti kronene literen for vann og bare 15 kroner for melk, er det smart av bonden å selge utvannet jus. (DN.). (Red: Det er ikke rart at landbruket i Norge nedlegges.)
- "For hver meget rike mann, må det være minst 500 fattige - overfloden til de få forutsetter de manges fattigdom." (Tillagt Adam Smith – moralfilosof.)

- Det eneste som steg raskere enn oljeprisen, var det norske folks forventninger om fortsatt økt velstand. (Red: I så fall blir det vanskelig å avskaffe fattigdommen i Norge.)

November 2008

Redaktørene hjørne:

Servicebarna kommer (Dansk barnepsykolog Bent Hougaard)

«Hei sjefen. Kjæresten min inviterte meg med på byen i kveld, så hvis jeg kommer i morgen blir det nok et stykke utpå dagen. Ville bare si fra. Hilsen Tobias.» Tekstmelding til sjefen klokken halv tre natt til tirsdag. Da medarbeideren viste seg på jobb et par timer påfølgende dag, ble han forundret over å få refs. Han hadde jo gitt beskjed og er et servicebarn av curlingforeldre i følge barnepsykologen. Servicebarn glir friksjonsfritt gjennom oppveksten fordi foreldrene løper foran dem og feier vekk alle hindringer. Et servicebarn betjenes av sine foreldre, uten at det stilles noen særlige krav til barnet. Foreldrene klarer ikke å sette grenser, og barna kan ikke vise respekt for voksne og for andre barn. I USA kalles de «millennials» og er født mellom 1980 og 1995, De er fostret av foreldre som har innprentet "Du er unik. Du er spesiell. Du kan bli hva som helst. Har du ikke lyst, trenger du ikke gjøre det." Ifølge amerikanske arbeidsforskere er det også store selskaper som Merrill Lynch og Ernst & Young som trenger hjelp til å håndtere dem.

Norge på Eurotoppen mht helsekroner pr innbygger

Vi bruker i underkant av 32 000 kroner pr år. Nederland som ligger på toppen av listen mhp kvalitet bruker ca 25 000 kr. På den listen ligger Norge på 8. plass. Danmark følger etter Nederland med Sverige på 5. plass. Da er det deprimerende å lese i Aftenposten 20/11 at: "Kreftbehandling kan øke dødsrisiko." "Flere dør med prostatabehandling enn uten." Det viser seg at den hormonbehandlingen som brukes gir betydelig øket risiko for hjerte- og karsykdommer. Dermed dør pasientene av hjerte- karsykdommer, men ikke av kreft.

Endrer finanskrisen Norge?

Vil finanskrisen forandre Norge, eller fikk vi finanskrisen pga at vi (og mange andre i industrilandene) allerede hadde forandret oss? Røkkes erfaring var at "Gjeld er nøkkelen til å bli rik." Han kjøpte Aker og Kværner for lånte penger og ble ikon før han hadde sonet korrupsjonsdommen. Han fikk i følge DN stor hjelp av LO med Kværnersalget til Staten.

På tre år steg boligprisene med 20%, men ingen økonom advarte mot de lave rentene. Tilliten til finanssystemet må gjenreises sier myndighetene, mens Citybank sier opp 50 000 ansatte og norske banker hamstrer penger og plasserer dem i Norges Bank. Troen på den ultimate uregulerte globale kapitalismen er sannsynlig vis like falsk som troen på den ultimate sosialismen. Ingen av dem er selvregulerende. Sannsynligvis var selve finansnæringen og dets selvbilde ganske oppblåst også her i landet.

Desember 2008

Redaktørens hjørne

Om journalister og andre nordmenn.

En skribent - Erling Fossen - skrev en kronikk i Aftenposten om at Max Manus og andre sabotører gjorde mer skade enn gagn og Johan O. Jensen spør i Adressa bl.a. om det var krig i Norge. Norge var okkupert og det er forskjellig fra krig. Han mener riktig nok at sjøfolkene og grenselosene var helter, men ikke sabotørene. "Industrien gikk så det suste og bøndene ble gjeldfrie."

Jeg var tre år da okkupasjonen begynte og bodde i Drammen. Vinteren 1942/43 holdt familien på å stryke med av mangel på mat, og vi flyttet til Steinkjer – mor og fars hjemby - mens far fikk jobb i Trondheim. I Steinkjer ble 80% av husene ødelagt i 1940.

Johan O. jensen innrømmer at Finnmark ble svidd av. Jeg var på jernbanestasjonen på Steinkjer da togene med flyktingene passerte. Vi delte ut det vi hadde å avse av mat og klær. Det var faktisk krig i landet.

I følge Jensen levde "Nordmenn sitt nye, mer uvanlig liv på vanlig vis, for å uttrykke det slik". Men som han skriver: det ble knappere om mat og klær og det var å si det mildt. Rasjonerings-kort ble utstedt også for perioden 1952/53.

Selv så ung jeg var, vet jeg at det betydde meget for moralen blant de voksne at det smalt av og til Oslo. Sabotørhandlingene var en del av det totale bildet uansett hva fremtidige forskere vil mene. De må gjerne spesialisere seg og forske og finne ting som i ettertid synes tvilsomme, men de vil

aldri kunne oppleve okkupasjonen og det folk følte. Behandlingen av sjøfolkene, tyskerjentene og hjemvendte jøder var lite glorverdig, men heller ikke alle som drog til Sverige var ettersøkte.

Jeg har vanskeligheter med å forstå at filmen om Max Manus ikke nå kan bedømmes som en film og ikke vurderes av skribenter og forskere som "sant".

Jeg undres også over nordmenn som ikke tåler at det røres ved "sannheten" om okkupasjonen. Vi var litt over tre millioner nordmenn – det betyr at det etter krigens/okkupasjonens slutt fantes tre millioner "sannheter" om den, eventuelt også om de 62 dagene kamphandlingene pluss raseringen av Finmark varte. Men var det virkelig like mange nordmenn som meldte seg for Østfronten som det var "gutta på skauen" mot slutten av krigen? Jeg synes å huske at det var ca. 40 000 av de sistenevnte. Det var jo fint at de tyske soldatene var disiplinerte, men de måtte ha noen å overgi seg til.

Tar selvkritikk etter rentebråket -

lyder en overskrift i Aftenposten 24. desember 2008. Det er toppsjefen Rune Bjerke i DnB NOR som innrømmer at han ikke ville gjort det samme om igjen dersom han hadde fått en ny sjanse til å bestemme boliglånsrenten denne høsten. "I høst kom DnB NOR i den meget uheldige situasjonen at bankens renteøkning til kundene kolliderte både med fremleggelsen av bankens knallresultater og med Norges Banks rentekutt. Omtrent samtidig fikk banken seg en skikkelig nesestyver da Økokrim siktet to medarbeidere for innsidehandel."

Alt dette kan være et resultat av at DnB Nor har oversett at det er kundene som betaler lønningene også i Norges største bank. Banken har kanskje prioritert eierne fremfor kundene? Kan det tenkes at de som er siktet for innsidehandel har tolket sjefen slik at de handlet ut fra "eierne først"? Målet for en leder burde kanskje være: Først fornøye, lojale kunder og tilfredse, engasjerte ansatte, deretter et best mulig langsiktig utbytte for eierne.

Red.

Januar 2009

Redaktørene hjørne

Storebror ser deg 1.

Personvernkommissjonen har avlevert sin sluttrapport som i følge Adressa fortjener en bred debatt. Kommisjonen mener bl.a. at moderne datajournaler har ført til en øket personvernrisiko i helsevesenet. Det samme har skjedd gjennom det nye NAV. Så nå får vi se om det i Adressa blir mange oppslag om rapporten.

Storebror ser deg 2.

Google er en søkemotor. Men i følge Adressa 17.10.08 driver Google også nettstedet for e-post (gmail), chat, blogging, shopping og sosiale nettverk. I tillegg har de hånd om nettsamfunnet Orkut, nettleksikonet Knol, You tube, dokumenteringstjenesten Doc, nyhetstjenesten google news, google book search og google billedsøk. Google maps og Google earth har detaljerte kart over hele verden og Googel street view har bilder der personer kan identifiseres - dog med sladdete ansikter. Men det gjør kanskje ikke så meget, for utvalgte svensker kan nå lese alt det nordmennene sender internasjonalt som email.

Storebror ser deg 3.

Redaktøren har nettopp avsluttet en beretning om minner fra barndommen frem til eksamen artium. Redaktøren innser at han vokste opp i gamle dager.

I denne sammenhengen har han funnet frem til noen gamle originale reisetillatelser, grenseboerbevis, legitimasjonskort og rasjoneringskort fra krigens dager. Det siste av disse var fra perioden mai 1952 til mai 1953.

Redaktøren er nok merket av den perioden da gjaldt det ikke å bli sett – i dag gjelder det motsatte. Vi aksepterer svært mye overvåkning og tror at veden dermed blir sikrere.

Kundene først

Reitens etterlønn har ført til store presseoppslag. Kanskje Hydro i dag ville vært mer verdt som det konglomeratet det engang var, enn som det er nå. Det eneste som er helt sikkert er at under Reiten var Hydro en gullgruve for aksjonærene.

I fjor høst kom DnB NOR i en uheldig situasjon da bankens renteøkning kolliderte både med fremleggelsen av bankens knallresultater og med Norges Banks rentekutt. Omtrent samtidig fikk banken seg en skikkelig nesestyver da Økokrim siktet to medarbeidere for innsidehandel. Kanskje var dette et resultat av at DnB Nor hadde oversett at det er kundene som betaler lønningene. Har

banken prioritert eierne fremfor kundene? Har de som er siktet for innsidehandel tolket sjefen slik at de handlet ut fra samme målsetting? Nå etter bankklagenemdas kjennelse er banken ille ute igjen.

Paradoks.

Det er litt forunderlig at vi har laget et finanssystem som nå krever lave renter, idet det jo var de lave rentene som var med å utløse krisen. Hva skjer når renten blir lav nok – ny boble i husmarkedet?

En god ide, men...

Lysaker Rotaryklubb fikk den gode ideen å ta initiativ til å reise et minnesmerke over Fridtjof Nansen, men kom i skade for å dra på studietur til København. Dette resulterte i minst to oppslag i Dagens Næringsliv om alkoholforbruk under reisen og tilbakebetaling av et ikke ubetydelig beløp. Lærdom: Gjør du noe i regi av en ideell organisasjon, så reis ikke på overdådige studieturer - og betal alkoholen selv.

Februar 2009

Redaktørens hjørne

Helseministeren har latt seg inspirere av Toyota. Sjefen på St.Olav har lagt til side sin sterke skepsis ovenfor standardiserte prosesser. Vi får håpe at de begge er klar over at Toyota i meget stor grad makter å produsere med standardiserte prosesser og fortsatt kan tilpasse produktet til kundens ønsker – dvs til pasientens.

Amerikanerne kjøpte i 2007 for 708,5 milliarder dollar mer enn de solgte for. I dag sparer amerikanerne mindre enn 1 % av sin inntekt mot ca 9% før 1985. I 1990 hadde husholdningene i gjennomsnitt en gjeld lik 77 % av inntektene, i dag er den 127 %. I USA har ca 300 millioner amerikanere ca 1,3 milliarder kredittkort. I USA utgjør forbruk 72 % av nasjonalproduktet. I Kina finnes det i dag 115 millioner kredittkort med en befolkning på ca 1,2 milliarder mennesker. I fremtiden synes det ikke lurt å basere seg på amerikanernes forbruk.

Smånytt i lys av finanskrisen

- Madoff heter en amerikansk finansmann som siktes for å ha svindlet investorer for 50 milliarder dollar. Markopolos heter den amerikaneren som siden 1999 har forsøkt å få det amerikanske kredittilsynet til å interessere seg for Madoff.
- Statkraft har etablert et kontor i Belgia for å spare skatt. Der betaler de 10 %, i Norge 28 %. Staten og skipsreder Fredriksen er ikke så forskjellige.
- "25 % av befolkningen i yrkesaktiv alder står utenfor arbeidslivet".
- "9 av 10 bedrifter er påvirket av finanskrisen."
- "Fokus-sjef blåser i norsk bankpakke".
- "Toppsjefene i bank- og finansnæringen fikk en lønnsøkning på vel 356 000 kr i gjennomsnitt i fjor."
- "Når økonomer nå analyserer de dypere årsakene til finanskrisen, kommer problemer knyttet til belønningssystemer og virksomhetsstyring høyt på listen".
- Ved årsskiftet 2009 var børskursen på Hydroaksjer lik kursen da Reiten tok over. 9. feb. fremsto Reiten på dagsrevyen og marte til sterkt måtehold vedrørende lønninger i år og neste år og påstår at situasjonen for Hydro og aluminiumsbransjen er dramatisk.
- De siste 20 år har verdenshandelen økt med 50 %, varetransporten med 170 %. Transporten utgjør 1-2 % av produksjons-kostnadene og betaler 60 % av infrastrukturkostnadene. I USA utgjør landevegstransporten en mindre del av de totale transportkostnadene enn i Europa hvor det årlig fjernes 600 km jernbanespor. Ellers; lufttransport – 13 %, marin transport – 7 %. Alt i følge A-magasinet nr 8 2009.
- En designer fikk 100 000 \$ for å pusse opp Det hvite hus for Obama. Sjefen for Merrill Lynch pusset opp sitt hjørnekontor for 800 000 \$. Men han var jo godt vant – i 2007 tjente han 83 millioner dollar.

Mars 2009

Redaktøren funderer:

Er det noe galt med arbeidslivet?

Lederen i Adressa tirsdag 3. mars 2009 forteller at selv under de ekstreme høykonjunkturen de siste 5 årene har antall uføretrygdete og langtidssykmeldte fortsatt å øke. Statsbudsjettet for i år regner med

7000 til 8000 flere uføretrygdete innen sommeren. Slår dette til, vil det i Norge til sommeren være 343 800 uføretrygdete. I tillegg kommer de som går på sykepenger, rehabilitering og attføring. Norge er på verdenstoppen. I fjor gikk 32 000 fra jobb til uføretrygd – en ikke ubetydelig norsk by. Norge er et lite land – en liten regnefeil ved en folketelling i India.

Problemet er sammensatt, men noe må være galt på mange arbeidsplasser både i private og offentlige virksomheter. Et godt arbeidsmiljø krever sjefer på alle nivåer som ikke bare kikker oppover, men viser at de tar vare på sine underordnede. Folk som virkelig trives på arbeidsplassen melder seg ikke syke i utrensmål. En leder som tilsynelatende ikke ser sine medarbeidere er en dårlig leder.

En sjef kan skjule seg bak at budsjettene skal holdes, en leder kan det ikke.

Antall ansatte i offentlig virksomhet var i 2008 756 000 fordelt på 265 800 i staten og 490 000 i kommunene. Det er ca 46 000 flere enn i år 2000. Trondheim kommune har ca 13000 uoppsigelige ansatte, eksportindustrien har ingen. Hvis 5 % er sykemeldte til en hver tid utgjør dette 37 800 ansatte – i Trondheim 750.

Finanskrisen og "svarte svaner"

I Aftenpost forleden hevder to personer fra Civita at det ikke er markedet, men styremaktene som har skapt finanskrisen. "Den langsiktige løsningen på finanskrisen er først og fremst bedre fungerende markeder uten forstyrrende inngrep fra myndighetenes side." Hva som ligger i ordene "bedre fungerende" er ikke nevnt. Hvis det ikke var aktørene i markedet som arbeidet for å begrense myndighetenes kontroll i USA og andre steder, hvem var det da?"

Før Australia ble oppdaget var alle svaner hvite, nå er de ikke det. Før 9/11 hadde ikke noen bevisst krasjet et passasjerfly inn i Twinn Tower i New York, nå har det skjedd. Den beste lærdommen vi kan trekke av finanskrisen er:

1. Ingen kan med sikkerhet forutsi hva som kan skje i fremtiden.
2. Verdens finanssystem var ikke robust nok.
3. Det vil dukke opp nye "svarte svaner", og er vi da robuste nok?

Om å være i vinden

Enova bevilger tre milliarder kroner til vindkraft, men ikke i Trøndelag for der finnes det ikke fordelingsnett i nærheten av vinden. Men det er jo her det mangler strøm.

Betinget "føre-var" prinsipp

Det er ganske pussig. Når det gjelder klimaproblematikken er mange enige om at man skal bruke føre – var prinsippet, dvs at hvis man ikke er helt sikker på at CO2-utslipp er farlig skal man redusere utslippene like vel. Andre mener det samme bør gjelde for elektronisk ståling, mens atter andre mener at det samme prinsippet bør gjelde for barn under 1 år som ikke bør gå i barnehage. I slike sammenhenger slår man hverandre i hodet med resultater av vitenskapelige resultater. Det eneste vitenskapelige resultater har til felles er at de ikke beviser noe, men at de kan motbevise gjennom et eneste resultat. Vitenskapelige resultater må omgås med stor forsiktighet.

Spar meg for mine gamle planer

På begynnelsen av 1960-tallet la Trygve Bratteli som samferdselsminister frem en plan om det i løpet av 20 år skulle bli 800 km motorvei i Norge. I løpet av perioden 2009 – 2019 blir det følge Aftenposten bygget drøyt 2 km ny motorvei i Norge hvert år hvis Vegdirektoratets forslag til ny Transportplan blir fulgt. I dag er det ca 300 km firefelts motorveg i Norge, i Sverige nesten 2000 km.

Om juss og sykehus

I Adressa for 13. mars i år stod det en kommentar om Fritz Moen-saken med overskriften "Når systemene svikter". Siste avsnitt i kommentaren lyder: "Det er bare personer som kan ha ansvar, ikke systemer. For at systemer skal forbedres, må individene i systemene ha evne og vilje til å vedgå sine feil. De må også ha vilje og evne til å lære av feil de har gjort."

Jeg kjenner ikke jussen i Norge i detalj, men jeg har litt kjennskap til sykehusene som pasient. I samme avis en eller to dager tidligere ble resultatene av en internrevisjon ved St.Olav hospital gjengitt. Det var dyster lesning om uønskete hendelser som ikke ble rapportert.

En pasient i det systemet får heller ikke tildelt en bestemt lege som har et ansvar overfor vedkommende. Der er det Systemet som har ansvaret, noe som kommentatoren i Adressa mente ikke er betryggende for verken en tiltalt eller en pasient.

Om avanser

Rema hevder at deres avanse er i størrelsesorden 3-4 %. På kopimedisiner tar apotekene 300 – 550 % og på originalmedisiner 70 – 100 %. I Norge er 50 % av apotekene eiet av utenlandske eiere som også er grossister.

Redaktøren funderer

AIG

Forsikringsgiganten AIG med 116 000 ansatte tapte i siste kvartal 2008 465 000 US \$ pr minutt. Mannen som kjørte firmaet i grøften fikk sparken i 2007 da AIGs underskudd ble 11 milliarder \$. Likevel beholdt han 34 millioner \$ i bonus og hevet 1 million \$ i måneden fram til boblen sprakk i september i 2008. Etter 7 år som sjef for AIGFP – et selskap med 400 ansatte som drev med utvikling av nye finansielle produkter sitter han igjen med nesten 2 milliarder US \$ som ingen kan røre.

Bonuser

De fem største finanshusene på Wall Street delte ut 35 milliarder \$ i bonus for 2007 mens de fleste av dem bokførte enorme tap og ba myndighetene om hjelp. Generelt sett hadde toppsjefenes lønninger doblet seg på ti år og gjennomsnittelig "kompensasjon" var 179 ganger større enn den jevne ansattes lønninger. Ironisk er det da at bonusens oppfinner – en fransk maler i 20-årene - brukte bonus for å belønne og motivere sine faste ansatte - 43 arbeidere. Acta ledere fikk 55 millioner kroner i bonus i 2008 for innsatsen i periode 2005 -2007, mens 100 ansatte mistet jobben, aksjekursen sank med 89 % og kundene tapte milliarder.

Det beste havet kan tilby

stod det på pakke fisk, men det var løgn. Oppdrettsfisken Pangasius har levd hele sitt liv i ferskvann i Mekongdeltaet på plantefor. Innholdet av Omega 3 fettsyrer er nesten lik 0. Jeg spiste fisken i Spania før påske og fiskekjøttet var totalt smakløst. Den er billigere enn torsken og danker den ut på verdensmarkedet. Det er forunderlig at det synes som om det eneste vi nordmenn synes er dyrt er maten. Radioen meldte forleden at avansen på svenske reseptfrie medisiner i Norge var fra 50 til 350 % større enn i Sverige. Kanskje årsaken er at ca 50 % av apotekene i Norge eies av to tyske familier og de fleste andre også har en utlending som eier?

Røkke, Reitan og Røkla

Statlig industrieienskap diskuteres heftig. Røkke var jo for noen år siden på ytterst tynn is og ble nærmest reddet av banker. Senere da han truet med å selge Kværner ut av landet, grep Arbeiderpartiet in og investerte tungt i Aker. Nå har etter sigende mye av Røkkes pengebinge blitt borte i dragsuget av finanskrisen, og dermed er Staten der og forplikter seg til milliardinvesteringer. Det er for meg forunderlig at samtidig som Staten investerer i Aker gjør den det stadig vanskeligere for bedrifter i størrelsesorden 15 – 50 ansatte.

Mange av leserne – i denne sammenheng røkla - husker konkurransen "Byen møter vannet" der ideen var en gangbro over kanalen og jernbanen i forlengelse av Munkegata som skulle ende i en opparbeidet badeplass med mer. I stedet får vi nå en rekke opp til åtte etasjer høye hus langs det meste av Brattøra, et 35 meter høyt Nordens største kongresshotell samt en gangbro som en forlengelse av Søndre gate. Denne er sikkert nødvendig for at de folkene som jobber på Brattøra skal kunne komme over jernbanestasjonen, men er noe helt annet for byens borgere enn en bro over fra Ravnkloa.

Reitan får lov til å sette opp et fireetasjers hus på branntomta i krysset mellom Søndre gt. og Olav Trygvasons gt. Sparebank1 setter opp et bygg som fullstendig tar luven av Britannia Hotel, og er - ikke på 5 etasjer - men 6, idet det synes å bli en ekstra etasje for heisehus mm. Dessuten bygges huset ut over Apotekerveita. Det samme skjer også med nybygget nederst i Prinsens gate. Er det ikke forunderlig hvordan de som har penger får det som de vil, uansett farge i bystyrets flertall?

Kjenner du Codex Alimentarius?

Gjennom FN-organet Codex Alimentarius arbeider norske myndigheter for global myndighetskontroll over - og minimal tilgang på - effektive naturmidler og kosttilskudd. Hvis Codex Alimentarius' retningslinjer for vitaminer og mineraler blir innført globalt, vil du ikke lengre ha det du kan kalle helsefrihet i Norge. Alt blir reseptbelagt og stadig mer kunstig fremstilt av legemiddelindustrien.

Ekspertisen i Norge godkjenner genmanipulert mat, sykehusene tar nesten livet av kreftpasienter med cellegift, men forstår ikke at en pasient under veiledning av annerledes tenkende leger kan bruke større doser av vitaminer enn anbefalt, kosttilskudd og B17 slik undertegnede har gjort i godt og vel et år nå. Jeg er ikke operert for kreftsvulsten, har dermed unngått utlagt tarm og avføringspose på magen. Men svulsten har nå vært borte siden midt i september i fjor og jeg er i fin form. Jeg akter å spise kosttilskudd forebyggende, men det blir vanskeligere og vanskeligere fordi skolemedisinen og myndighetene ikke har interesse for annet enn cellegift, stråling og operasjoner.

En bekjent av meg ble av sykehuset ble gitt 6 – 12 måneder å leve selv med cellegift som gjør vedkommende skikkelig dårlig. Hun vil i tillegg satse på store doser kosttilskudd, vitaminer og B17-sprøyter, noe sykehuset sterkt motsetter seg pga fare for forgiftning. Det er små mengder cyanalium i B17. Det er dette sammen med et enzym som trigges av bl.a. store doser c-vitaminer som sammen tar knekken på svulsten. Men dette har sykehuslegene lite kjennskap om. Så lite vet tilsynelatende mange leger om kosthold at kreftsyke ikke blir gitt beskjed om å holde seg unna sukker. Kreftceller liker sukker. Kan årsaken være lobbyvirksomhet fra matvare- og legemiddelindustrien? Merk at sykehuset gamin bekjente 6 - 12 måneder å leve, så hvilken rolle skulle det da spille om hun tok noen sprøyter?

Mai 2009

Redaktøren reflekterer

Om norsk fattigdom.

Kan man utrydde fattigdommen i Norge så lenge man måle fattigdom ut fra avstanden til den livsstilen og utfoldelsesmulighetene flertallet har? Fattigdomsutvalget definerer familier som tjener mindre enn 60 % av gjennomsnittsfamilien som lavinntektsfamilier. Andelen av befolkningen som har lavere inntekt enn lavinntektsgrensen for 10 år siden er halvert, men fortsatt ligger antall fattige fast på 9-10 %. Matematisk sett er det ikke mulig å utrydde fattigdommen i Norge.

Om barnefødsler.

Hvis en kvinne i fast jobb skal ha barn mottar hun en meget stor del av sin faste lønn i permisjonstiden og barnehageplass etter en ganske kort tid. Hvis en kvinnelig student ønsker å få ett eller to barn i studietiden mottar hun ganske liten pengemessig kompensasjon. Er dette en fornuftig politikk fra Statens side – bør ikke kvinner få barn tidligere enn situasjonen er i dag?

Uten sammenligning, men like vel: Hver år synker Russlands befolkning med nesten en million mennesker. Fortsetter denne utviklingen kan antall russere synke fra 140 millioner til 100 millioner i 2050. På metrostasjoner i Moskva henger plakater som oppfordrer kvinner til å føde flere barn, og for ikke lenge siden innførte Staten en engangsutbetaling på 70 000kr for barn nr. 2. Med dagens kostnadsnivå og levestandard i "verdens rikeste land" burde dette tilsvare minst 200 000 kr for nr. 1 om man virkelig ønsker at kvinner skal føde barn før de er i fast jobb. En god slump også for nr. 2 om man vil ha flere i studietiden..

Om barneværnsloven fra 2008. (Sitert fra Aftenposten.)

En setning fra barneværnsloven vedtatt av Stortinget i 2008, § 4.a:

"Et barn kan ikke ha både ein far og en medmor."

Guro Sibeko: (LLH) : "Mitt barn har ingen far. En sædcelle er ingen far. En sædcelle kan ikke synges nattasanger."

Barn kan også bli fratatt retten til å ha en mor idet regjeringen har lansert begrepet medfar. Parallellen til § 4.a vil bli: "Eit barn kan ikke ha både ei mor og ein medfar."

Spørsmål: Kan samfunnet i lovs form vedta at et barn ikke kan ha en mor eller en far? Er dette ikke lengre en menneskerett?

*Det er mye penger i medisin. **Kan tas ut***

Fra Aftenposten i mars: Legemiddelgiganten Merks oppkjøp av Schering-Plough for nærmere 300 milliarder kroner kan sette fart i utviklingen av nye medisiner. De to selskapene samarbeider allerede og medisiner mot kolesterol og vil ventlig sette inn enda flere ressurser på området. De to firmaene selger i dag sammenlagt medisiner for 130 milliarder dollar der patentene går ut om 4 år. Er det ikke så at kolesterolmedisin inneholder statiner som kan være skadelige og at enkeltenkelte i dag stiller spørsmålsteget om hvor farlig kolesterol egentlig er?

Om fred og fordragelighet

"Det er ikke oppfunnet noe som er mer tjenelig for fred og fordragelighet mellom mennesker enn et vertshus med god mat og nok drikke."

Samuel Johnson; forfatter av den første store ordboken over det engelske språket.

Kan det tenkes at:

Personer blir friske etter å ha fått behandlinger det ikke finnes vitenskapelige bevis for at de virker, fordi ingen vil betale for slike forsøk? Vil det i det hele tatt vær mulig å utføre forskning på sunnhet gjennom doble blindforsøk? Man forsker alt vesentlig på sykdom, ikke på sunnhet. Det må være enklere å forske på sykdom og særlig på symptombehandling. Det er merkelig at ved alternativ behandling aksepteres ikke evidensbasert kunnskap. Dvs man gir en behandling eller medisin, men man vet ikke riktig hvordan den virker. En ganske stor del av den aksepterte skolemedisin virker av ukjent årsak. Et eksempel er akupunktur. Ingen har hittil påvist meridiansystemet.

Å slippe løs følelser – er det ikke en effektiv hersketeknikk?

Richard Sennett har skrevet en bok om "intimitetens tyranni," der han hevder at den som byr på sine følelser og opplevelser, sin såtrethet og fortvilelse som oftest får legge premissene for videre debatt.

Det gir kreditt og sympati å innta offerets rolle og beskrive sin motstander som hensynsløs. Dette gjør også en beklagelse fra "angriperen" umulig fordi ingen kan ha ansvar for en annens følelsesliv.

Juni 2009

Redaktøren reflekterer

Uloverlig søtt.

Planten Stevia er i raffinert tilstand 30 ganger søtere enn sukker. Den har vært dyrket lenge i Paraguay. Planten er kalorifri, fører ikke til tannrøte, får ikke blodsukret til å stige, forskning tyder på at den kan hjelpe mot høyt blodtrykk - og den er forbudt i Norge. Verdens helseorganisasjon har sagt at stoffet er trygt å bruke og Cola og Pepsi har begynt å bruke det. Sukkermarkedet er enormt – hvert år brukes 160 millioner tonn. Overskuddssukker pøses ut i godterier, brus og ferdigmat. USA satte foten ned for Stevia i 1991, men det ble etter hvert godkjent som kosttilskudd. En rekke studier har vist at stoffet er ufarlig, og EU vil sannsynligvis godta det i nær fremtid. Sukkerindustrien har brukt samme taktikk som tobakkindustrien, hvis ikke annet nytter så spre usikkerhet. Like før godkjennelsen i USA leverte et advokatfirma en stevning der de hevdet at etter som Stevia hadde terapeutiske egenskaper måtte det selges som medisin og kunne ikke godkjennes som mat. Firmaet nektet å oppgi hvem som stod bak. Jeg tror at medisinindustrien benytter samme taktikk overfor kosttilskudd og naturmedisin.

Hva mediene ikke forteller

De fleste som opplevde det husker bildet av to sorte amerikanere som stod med bøyd hode, en knyttet hånd med svart hanske i luften og med en hvit sølvmedaljevinner. Men vet dere at den hvite fra Australia stod med det samme emblemet på jakken som de to amerikanerne – for Olympic Project for Human Rights (OPHR)? Han fikk forøvrig streng refs og ble frosset ut av Australias Olympiske Komité etter lekene. Fire år senere sendt Australia ingen sprintere til OL selv om Peter Norman hadde løpt 13 ganger under kravet. Han var 4. generasjon Frelsessoldat. Under OL i Sidney i 2000 ble han ikke invitert. De amerikanske deltakerne husket ham imidlertid og inviterte ham til å bo sammen med troppen under lekene. Hans rekord på 200 meter er fortsatt Australsk rekord.

Multitasking – det er å gjøre mange ting samtidig

Forskning har vist at:

- Arbeidstakere bruker i gjennomsnitt 25 minutter på å returnere til det de holdt på med før de besvarte en telefon eller en e-mail. (Universitetet i Irvine Cal.)
- Multitaskingens forsinkelse koster USA 650 milliarder dollar i året i tapt produktivitet. (Analysedfirmaet Bazsex.)
- I USA forårsakes 2600 dødsfall og 330 000 trafikkskader av sjåførere som er opptatt med mobiltelefonen. (Beregninger ved Harvard.)
- For å kunne gjennomføre eksamener tyr stadig flere studenter til ADHD-medisinen Ritalin. Enkelte forskere bruker det også for å kunne fordype seg i en bok. Noen påstår at multitasking er den nye sivilisasjonssykdommen. (Harvard.)

Gårdagens evangelium?

Da personen som kjørte banken Lehman Brothers utførte stupet tok sin MBA, var evangeliet at en leders primære oppgave var å øke aksjonærverdiene. Det gjorde han til gangs, ble selv styrtrik og banken gikk konkurs.

Utdanner Harvard folk til å bli kjeltringer? Nei! Men kanskje en elitegruppe som igjen og igjen viser tilbøyeligheter til å tro at normale regler ikke gjelder for dem.

Hørt på konferanse

Jens P. Heyerdahl i begynnelsen av juni i år: "Hvordan vet man i Statoil om det omforente verdigrunnlaget – hvis det er noe omforent verdigrunnlag – om dette fungerer i det daglige arbeid som rettesnor for hver enkelt?". Tydeligvis et relevant spørsmål etter Statoils toppsjef i Latvias brev til landets regjering, med trussel om masseoppsigelser dersom Statoil ikke fikk fortsette å selge alkohol også om natten – forbudt i lov fra siste nyttår.

Fortsatt behov for etikk

Kontroll utført av Skatt øst viser at svært mange legger private kostnader i aksjeselskapets regnskap uten å oppgi denne fordelingen til skattemyndighetene. I de største sakene har etaten til sammen avdekket uoppgitt inntekt på 110 millioner kr og formue på 196 millioner.

Om logikk

Logikk er, i beste fall, en teknikk for å bekrefte avgjørelser som allerede er tatt.

Om å stette dagsorden

Tre av fire stortingsrepresentanter mener at dagsorden for offentlige debatter i Norge settes av mediene. Samtidig hevder en doktorand at norske politikere er ekstremt tilgjengelig for journalister og tilpasser seg lett journalistenes krav. Journalister har det travelt og det er kanskje årsaken til at mange politikere snakker og snakker uten egentlig å si noe – de rekker ikke å tenke før de snakker.

Juli og august 2009

Redaktøren reflekterer

Valget nærmer seg og tallene svirrer i luften.

Giske sier at bevilgningene til kultur nå i 2009 utgjorde 0,86% av statsbudsjettet (minus lån og petroleumsinntektene), Finansdepartementet sier 0,64% (Statsbudsjettet i alt) og opposisjonen 0,51% (inklusive Folketrygden ifølge Statistisk Sentralbyrå.)

Om hjerneforskning

Fra et program på "60 minutes": Forskning som kan identifisere at personer tenker på enkeltobjekter som hammer, spiker etc pågår i dag i USA. Det forskes også på at man skal kunne undersøke om personer har oppholdt seg på et bestemt sted en gang. Alt er basert på hjernes aktiviteter. Det er ulike mønstre i hjernen om et menneske tenker på å multiplisere eller dividere. Diskusjonen går i USA om mennesker kan tvinges til å gjennomgå slike undersøkelser i kriminalsaker. Det finnes allerede minst to kommersielle firma som tilbyr slike tjenester.

Hårde bud for Kinas ungarer

Ett-barnspolitikken har ført til at det i 2005 fantes minst 32 millioner flere gutter enn jenter under 20 år i Kina. I Norge er det 1,05 gutter pr. jente. Ett-barnspolitikken har blitt strengt håndhevet i Kina siden 1979, Den er sterkt omdiskutert, men myndighetene hevder at uten denne politikken ville det i dag vært 400 millioner flere kinesere. Til ettertanke er vi vel ca 4,7 millioner nordmenn.

Det er imidlertid værre i Argentina, der det finnes enda færre jenter under 15 år, nemlig 1,15 gutter pr. jente mot ca 1,13 i Kina

Kristin Halvorsen må være fornøyd

DN melder pr 1. juli om kraftig vekst i forbruk. Sportsbutikken XXL har økt omsetningen med 70 % det siste året. Godt for kloden?

Færre drepte i trafikken

I fjor skrev pressen at trenden i antall døde i trafikken var snudd da det ble drept ca tretti flere enn året før. I årets 6 første måneder døde det 40 færre enn i fjor. Kanskje ikke trenden har snudd likevel? Å tolke statistikk er ikke enkelt. Det er noe som heter "tilfeldig variasjon" omkring en gjennomsnittsverdi. Vi får vente og se til året er slutt.

Om EU

- EU berører 50 - 70% av alle saker innen kommunesektoren.
- Norske deltakere var med på 850 europeiske forsknings- og utviklings-prosjekt mellom 2003 og 2006.
- Over 6000 EU-lover og forskrifter gjelder nå i Norge – firedobling siden 1994 (EØS-avtalen).
- Norge deltar i 400 ulike arbeids- og ekspertgrupper som kommisjonen har nedsatt.
- Den norske delegasjonen til EU er Norges største med ca 55 ansatte. I tillegg arbeider ca 60 nasjonale eksperter i Brussel.
- EU-parlamentets makt øker, det minsker Norges muligheter for å bli hørt.
- EU-landene har 492 millioner innbyggere og 27 medlemsland.
- Norske politikere er jevnt over meget nasjonale i sin orientering på tross av at majoriteten av norske lover stammer fra EU.

Om skrå vannspeil på Stiklestad

"Det skal også anlegges et nytt vannspeil på skrå nedover mot kirken." (??) Adressa 21.7.09.

Om å arbeide for føden

Arbeidstakere i Norge må jobbe i gjennomsnitt 1 time og 53 minutter for å få råd til å kjøpe mat for en ukes forbruk. For 25 år siden – 4 timer og 35 min. Til klær og sko brukes i dag 5%. I 1958 brukte man 40% av inntekten til mat og 13% til klær og sko.

Litt negativt om USA

USA har 5 % av verdens befolkning, og 25 % av verdens fengslede - 2,3 millioner. 751 pr. 100 000 mennesker er innesperret. Tilsvarende tall er 74 i Norge og 88 i Tyskland. Ca 2600 fanger i USA er idømt livsvarig fengsel UTEN muligheter for benådning - 60 % av disse er svarte. FN voterte i 2006 over en resolusjon mot denne form for straff av mindreårige, 176 stemte for – ett (USA) i mot.

"Alle trengte ferie nå." (Overskrift i DN)

Jan Petter Collier har lagt bak seg sitt tøffeste år som sjef for meglerhuset. Nå belønner han staben med 80 millioner kroner i bonuser etter andre kvartal. Dette kommer på toppen av 44 millioner som ble av satt i første kvartal i år. Finanskrise?

September 2009

Om kreft og bipolar lidelse

Tidligere i år leste jeg artikkelen "Det ustabile barnets nye diagnose" i Aftenpostens månedsblad "Innsikt" nr 7 - 2009. Kreften jeg har hatt skremte meg mindre enn denne artikkelen gjorde.

Kort om min behandling

Jeg har fått store doser B17 og kosttilskudd under oppsyn av en lege. Jeg er ikke forgiftet som Adressa påsto det var stor fare for og jeg føler meg i meget fin form. Kreftsvulsten har etter planlagt operasjonsdato ikke latt seg påvise hverken på CT, MR, PetScan (Rikshospitalet) eller ved fysiske undersøkelser. Jeg kom i gang med den alternative behandlingen 6 uker *før* jeg fikk skolemedisinsk behandling.

Før den planlagt operasjonen hadde ingen sykehuslege tid til å diskutere operasjonen og dens konsekvenser med meg. Jeg avlyste operasjonen fordi jeg ikke aksepterte en slik arroganse, og jeg anså operasjonen unødvendig.

Legemiddelindustrien

Legemiddelindustrien er en av verdens mest lønnsomme. Den ser et meget lukrativt marked bl.a. i "bipolar lidelse" blant barn helt ned til barnehagealderen. (Bipolar lidelse = manisk depressiv.) I USA får - i følge samme nummer av Innsikt - seks millioner barn psykiatriske medisiner som har helsefarlige bivirkninger. Nå øker denne diagnostiseringen i Norge. Medisinen er meget dårlig utprøvd på barn/ungdom.

Berit Grøholdt, professor i Barne- og ungdoms- psykiatri ved Universitetet i Oslo uttaler i artikkelen bl.a.: "Hvis vi skulle vente til vi hadde en masse god dokumentasjon, så ville vi ikke kunne behandle noen barn i det hele tatt. Når jeg velger å prøve medisiner i behandlingen, tar dette form av et slags forskningsprosjekt på individnivå."

En konklusjon: Man tillater eksperimenter på små barn/ungdom. Men når en lege velger å satse på alternativ behandling, krever skolemedisinere i presseoppslag i Adressa at legen må innkalles til Fylkeslegen. Minst 25 % av befolkningen sliter med en kreftdiagnose. De få legene som behandler pasienter som er *oppgitte* eller får 6 - 12 måneder *igjen* å leve av sykehuslegene, fortjener honnør for å prøve, ikke kritikk.

Jeg undres

Jeg undres over kreftlegenes manglende nysgjerrighet overfor min historie. Jeg undres over professor Berit Grøholts manglende skepsis overfor legemiddelindustrien, spesielt etter at jeg så et skremmende amerikansk TV-program om denne type medisiner av barn/ungdom laget av CBS "60 minutes" for ¾ år siden. Jeg undres også over avgangen til topplederen ved det nybygde A-hus (sykehus). Han røk uklar med legene fordi han lot sykepleiere bli sjefer. De sa det gjaldt lederstilen, men etter avgangen kom det frem at det gjaldt noe mer. Kan det være at leger på samme måte som journalister alltid reagerer på kritikk fordi de er mer opptatt av sin egen posisjon enn av pasienter og lesere?

PS.

Det er nå utviklet en vaksine mot livmorhalskreft som myndighetene gjerne ser at alle 12 år gamle jenter får. Det dør årlig svært få mennesker av denne kreftformen og vaksinen hjelper bare mot to virusformer. I en klasse har halvparten av foreldrene skrevet under på at deres døtre ikke skal vaksineres. Likevel fikk de hjemmebesøk av helsesøster som anbefaler vaksine. Legemiddelindustrien har makt. I dag øker ventetidene for behandling også av alvorlige sykdommer.

Oktober 2009

Redaktørens hjørne.

Overmennesker søkes

til stillinger som sykehusdirektører sier avgåtte statsråd Hansen til DN. Han er bekymret over stor turnover blant sykehusdirektørene. Ja – det er ikke greit for direktører å trække legene på tærne. Han får også vite at sju professorer i helseøkonomi og jus er uenige i samhandlings-reformen, men exstatsråden erklærer at om alle professorene i hele Norge var imot reformen ville han gjennomføre den. Har han ikke den fornødne respekt for professorer eller synes han en dobling av utgiftene i helsesektoren på 7 år krever handling? (Nå har han kanskje andre bekymringer?)

Kanskje man kunne spare litt penger på vaksine idet kun en av tre 12-åringer vil ta HPV-vaksine selv om kommuneoverlegen sier at "vi kan ikke godta at så få vil la seg vaksinere." Jeg trodde vi levde i et fritt land og eide vår egen kropp. Legemiddel-industrien tjener da nok på svineinfluensaen.

Apros svineinfluensa. Jeg synes å ha lest at det år om annet dør ca 1500 mennesker i Norge i en "vanlig influensasasesong" – mellom 250 000 – 500 000 på verdensbasis. Hvis disse tallene stemmer, er det da for å skremme oss at myndighetene i nyhetssendinger foreløpig teller hvert enkelt dødsfall? Når dette skrives er tallet 13. De fleste hadde andre alvorlige lidelser i tillegg. Jeg leste i Aftenposten at myndighetene nå anslår at 10 – 30% kan bli syke. Pressen regner konsekvent med de høyeste tallene.

Forskjellen på 1 400 000 og 440 000 er nesten 1 000 000. Jeg undres også over hvor mange som helt sikkert har fått svineinfluensa, og hvor mange holder seg hjemme fordi de er redde for smite? Har vi blitt så skremt av frykten for det vi ikke kjenner at alt fra influensa via overvåkings- kamera til terrorister, fører til at vi mister gangsynet? Eller er det slik at de av oss som vokste opp mens tuberkulosen og polio med mer herjet i landet, ikke er så lettskremte som dagens 20 – 45-åringer? Kanskje har den oppvoksne slekt utviklet en nulltoleranse for risiko og ubehag? Eller er det så enkelt at det gamle uttrykket "følg pengene" fortsatt gjelder. Ekspertene som skal beskytte oss får mer penger og mediene tjener mer penger på skremte mennesker. Og bakom synger verdens medisindustri. Ingen blir friskere om man engster seg unødige – snarere tvert i mot

Lang vei opp

skrev DN da Norge havnet på 61. plass hva

gjelder veistandard i World Economic Forums rapport "The Global Competitiveness Report 2009-2010. Eksamferdselsministeren kalte undersøkelsen subjektiv.

Kostbare hjemturer

med fly kan overraske. Fra 48 destinasjoner var 38 av Norwegians hjemturer i gjennomsnitt 44 % dyrere enn utturen. Hjemturen fra Bordeaux var 260 % dyrere enn utturen, mens hjemturen fra Tenerife var 75 % billigere. Sjekk prisen på hjemturen også. Norwegian krever at du bruker deres bank om du vil betale med kredittkort – smart eller dumt?

Om tall

Med 10 lodd av verdiene 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, og 512 gram, kan man vei alle hele gram til og med 1023. (Det neste loddet må være 1024 g). Bortsett fra tallet 1 kan denne rekken av tall skrives som potenser av 2 *under den forutsetning* at et hvilket som helst tall som for eksempel 1 opphøyd i 0, *pr definisjon blir lik 1*, kan tallet 100 skrives som 1×2^1 i sjette + 1×2^2 i femte + 0×2^3 i fjerde + 0×2^4 i tredje + 1×2^5 i andre + 0×2^6 i første + 0×2^7 i nulte. ($x =$ gangetegn). Dermed kan du skrive tallet 100 som 1100100 i det *binære* (2-tall) systemet. (Vi opererer jo vanligst i 10-tallsystemet som inneholder tallene 0, 1, ..., 9.) I det binære systemet: $1=1$, $10=2$, $11=3$, $100=4$, $101=5$, $110=6$, $111=7$, $1000=8$ osv. Står så tallet 1 for strømmen *på*, og 0 for strømmen *a* - så vet du hvordan datamaskinen i prinsippet regner og skriver.

Liker du å surfe på Internet

bør du vite at Google og andre datasentraler i USA bruker 1,5 % av landets elektrisitet og man venter en dobling innen 2011.

Klubben er heldig som har Benito som medlem. Han produserer strålende operasangerinner!

November 2009

Redaktørens hjørne

Mislykkete omorganiseringer

Landets bedrifter og organisasjoner omorganiserer stadig oftere. Norsk Ledelsesbarometer avdekker nå at over halvparten av alle omorganiseringer ikke forklares godt nok, og at de fleste ansatte og mellomledere ikke blir hørt underveis.

Mange omorganiseringer er verken er godt nok gjennomtenkt, forankret eller kommunisert internt i organisasjonen. Dette fører til at bedriftene ikke oppnår de ønskede resultatene.

SINTEF-beregninger at én av to omorganiseringer er dømt til å mislykkes. Over 75 prosent av bedriftene som fusjonerer i næringslivet klarer ikke å nå sine mål for sammenslåingen.

I ledelsesbarometeret kommer det videre fram at to av tre ledere er uenige eller nøytrale i forhold til omorganiseringene på arbeidsplassen. Dette er signaler som bør tas på alvor av bedriftenes toppladelse.

Den norske virksomheten til installasjons- og servicekonsernet Bravida skal nedbemannes etter fusjonen med Siemens. Over 100 ansatte skal bort. "Integreringen har gått over all forventning" sier adm.dir. i Bravida.

Reduksjon av byggefeil og kortere byggtid.

Adressa 21 nov. i år: "Trimmet bygging" slår ut i høyere kostnader, bedre kvalitet på arbeidet som utføres, og dermed færre byggefeil, bedre trivsel og lavere sykefravær." Det dreier seg om er å la fagfolkene og basene i systemet selv bestemme arbeidsuken, og forutsetter at de løser sine egne problemer. Byggebransjen har oppdaget kanskje de "delvis selvstyrte gruppene" som mange har forsøkt å introdusere fra 1970-tallet uten særlig hell.

Om CO2-utslipp.

Kina 20,6 %, USA 20,2 %, Russland 5,8 %, India 4,4 % og Japan 4,3 % dvs. 55,3 % av utslippene. I Norge stod olje- og gassvirksomheten for 26 % av utslippene, men totalt sett teller vi nesten ikke. Vi er imidlertid en stor skipsfartsnasjon men miljøvernministeren overlater skipsfarten til FN.

Hvem har lært hva?

Banker over hele verden gjør det de kan for å bli kvitt Staten som eier. Frihet til å sette lønninger og bonuser er et hovedmotiv. Heftige bonuser har satt sinnene i kok hos amerikanerne. Wall Street Journal anslår det vil bli satt av 140 milliarder dollar til bonuser i år.

Heller ikke i Norge senker bankene rentene i takt med pengemarkedsrenten. DnB Nor har doblet marginene. Var det ikke pengemarkedsrenten som tvang bankene til å høyne rentene og holde igjen for ett år siden? Resultatsesongen (i slutten av oktober) har avdekket at norske pengebinger fylles opp i høyt tempo. Lånekundene får det meste av regningen.

Smånytt

- Norge må trolig øke sin fornybare kraftproduksjon med 25 % som følge at et EU-direktiv. Norge trenger ikke strømmen selv, vi er ikke medlemmer men må jo gjøre som EU sier.
- Borgermesteren i New York sies å ha brukt 1,4 milliarder kroner for å bli valgt og gjenvalgt som borgermester siden 2001.
- Dagens slagord: "Jeg synes – derfor er jeg".

Desember 2009

Redaktørene hjørne

Om kort hukommelse

Fem topper i det skakkjorte amerikanske forsikringsselskapet AIG truer med å slutte hvis amerikanske myndigheter kutter i deres bonuser.

Banksjefer i Storbritannia truer med å gå av etter å ha havnet på kollisjonskurs med myndighetene over bonuser. Selv i kriseåret 2009 anslås det at over 5000 ansatte i britisk banksektor vil motta minst en million pund hver i lønn og bonuser.

Om mat

I følge Østfoldforskning kaster hver nordmann 71 kg nyttbar matavfall hvert år. Norgesgruppen kalkulerer med at de kaster 18 400 tonn avfall hvert år. Matavfallet har økt med 50% de siste ti årene. Engelske forbrukere kjøper årlig 21,7 millioner tonn mat. 6,7 millioner tonn går uspist rett i søpla. 60 % kunne vært brukt som mat. En milliard tomater, 1,6 milliarder epler, 775 millioner rundstykker, 120 millioner kjøttretter, hovedsakelig ferdigmat og take-away med mer går rett i bøtta. Det sies at amerikanerne kaster ca 50 % av maten de kjøper inn. "Vi ber søramerikanerne å dyrke soya, som fraktes med skip over havet og gis til husdyra våre. Så produserer vi kjøtt og melkeprodukter som vi kaster nesten en tredjedel av". "Hvis en boks ikke buler er kvaliteten høyverdig", sier konsernsjefen i Norgesgruppen. "Løsningen på verdens matvare- og miljøproblem er skremmende enkel. Vi må bare slutte å kaste en tredjedel av den maren vi produserer" (Tristan Stuart – forfatter)

Aftenposten 9. september:

Overskrift: "Bruker mest penger – får minst igjen". (Helsesektoren i Norden.) I perioden 2005 – 07. brukte man i Norge 12 246 kr pr nordmann, mens finnen brukte 8298 kr pr finne.

I 10-årsperioden 1998 – 2008 ble det i alt brukt 1484 millioner til forskning relevant for opptrappingsplanen for psykiatri. (I alt 25 milliarder ekstra.) I evalueringsrapporten av forskningen står det bl.a. "De fleste av rapportene har et svært deskriptivt preg" og at de i liten grad er egnet til å "drøfte årsaksforhold." Videre at forskningen "har begrenset verdi for å si noe sikkert om effekten av myndighetenes virkemiddelbruk".

Også i Norge

Ingresser i DN: 7/10: Investorene, xx og yy kjøpte seg kraftig opp i Tandberg i dagene før Cisco la inn bud på videokonferanseselskapet – og kursen steg 11 %. 8/10: Dagen før Cisco la inn bud på Tandberg, inngikk en eller flere investorer opsjonsavtaler som ga dem en avkastning på over 100 %.

Opsjonshandelen denne dagen var rekordhøy. 13/10: Før Cisco la inn bud på Tandberg, hadde den amerikanske it-giganten allerede inngått bonusavtaler med konsernsjef XY og ni andre ledere i videokonfreranseselskapet.

Hørt i dagsnytt 21. desember

20 % av de arbeidsløse ønsker seg ikke ny job

Januar 2010

I forbindelse med Aker Solutions-saken: Trygve Hegnar mente for et år siden at Røkkes omdømme ovenfor andre aksjonærer, politikere og mange andre ville vært ødelagt for 10 år fremover. I januar i år melder avisene at næringsministeren hadde funnet tonen overfor Røkke. Det tok godt og vel et halvt år! Ansvarsfriheten i skatteparadisene for rederiene, gjelder også for miljøskader og alle andre slags forpliktelser. Kapteinene på Exxon Valdez og Scandinavian Star var begge vanlige lønnsarbeidere og ble straffet. Exxon fikk også en bot, men fellesskapet tok størstedelen av regningen. I det sistnevnte tilfellet ble ikke eiernes navn kjent. Det blir ikke annerledes før rederiene må ta regningen.

Det blir visst ikke mye igjen av den store reformen som skulle endre helsevesenet, sier en kilde med innsyn i vurderingene som skjer i AP sentralt, til VG. Det er spesielt det forslaget at kommunene skulle være med på å betale for sykehusopphold, at fastlegene skulle få ta færre pasienter – og antallet fastleger dermed skulle økes – og at legene skulle mer ut i kommunehelsetjenesten, som kan bli skrotet eller utsatt på ubestemt tid. Utgangspunktet var at Hanssen mente det var et stort problem at tre aktører i helsesektoren; fastleger, kommuner og staten selv, ikke har noe felles, økonomisk motiv for å holde folk friske og borte fra svært dyre sykehusopphold, skriver VG.

Hvorfor ikke?

"Etterlyser nullvisjon i helsevesnet" (mht dødsfall på sykehus) forteller en overskrift i Adressa. Det er Pasient- og brukerombudet i Nord-Trøndelag som er bekymret. Vel – det dør jo naturlig nok folk på sykehus, men jeg går ut fra at han mener i utrengsmål. Han snakker om at man ikke fullt ut nytter erfaringene fra enkelttilfeller til å forbedre systemet. Det som ble sagt fra St. Olavs etter at det ble oppdaget en gjenglemte ca 15 cm lang "tang" i magen på en kvinnelig pasient, var at man ikke kunne se bort fra at dette ville gjenta seg. Dette holder ikke. Man *skal* ikke glemme noe inne i pasienten. Det er fortsatt ca 6 % av pasientene som får en sykehusinfeksjon. Hvem vet hva dette koster for pasientene og sykehusene?

Ferbruar 2010

Redaktøren funderer

Stryk

I perioden 2002 – 2007 viser resultatene fra videregående skole at 57% fullførte på normal tid, 12% på mer enn normal tid og 7% befant seg fortsatt i skoleverket. 7% hadde ikke bestått og 17% hadde sluttet underveis. Dvs. at mellom 25 og 30% blir borte. Ingen andre land i Europa har så mange tilbud i den videregående skolen som Norge, likevel er vi på toppen når det gjelder fravær. Til tross for dette ivrer skoleministeren for at lekser i barneskolen skal bort bl.a. av hensyn til foreldrenes stressende hverdag.

Fra vår serie om sjefenes lønn

I 1965 tjente en amerikansk direktør 24 ganger enn en vanlig arbeider, i 1989 71 ganger mer, mens det var 262 ganger mer i 2005. I 2007 tjente toppsjefene i USAs 500 største bedrifter 344 ganger mer enn gjennomsnittsammerikeneren. Og - det sies at finansbrasjens toppfolk tjente uendelig mye mer enn dette.

Sykefravær

12 av 87 statsråder, statssekretærer og politiske rådgivere i den rødgrønne regjeringen var til sammen borte fra jobb med legeerklæring i 197 dager i fjor. I snitt var hver sykmeldte politiker borte 16 dager. Året før var det totale antall sykmeldingsdager for samme gruppe 269 dager, mens det for årene tidligere var lavere tall.

Lite nytt under solen

- Første terroranslag mot fly skjedde 10/10 1933. det var en Boeing 247 som ble sprengt i luften med en nitroglyserinbombe. 7 mennesker omkom.
- Lufttrafikken står for ca 2 % av klimagasser i Norge, en bagatell i forhold til hva offshoreindustrien slipper ut.
- Jeg mistet den siste respekt for politikerne da jeg i dag tidlig hørte en statssekretær i Energidepartementet "foresvarte" de høye strømprisene i Midt-Norge. Det eneste han snakket om var alle de helt uspesifiserte tiltakene Statsnett hadde satt i verk. Hvorfor kan man ikke betale den samme strømprisen over alt i landet og hvorfor er markedet så viktig når det gjelder strøm, særlig for SV og Senterpartiet som ellers er lite markedstro?

Fri meg fra mine gamle meninger

Finansministeren var åpen for å lånefinansiere jernbanen som fylkesmann i Hedemark. Nå sitter han i regjeringen og har ombestemt seg.

Mars 2010

Redaktørens funderinger

DN 18/2:

Nyere forskning: "Vi finner at bedre kapasitet blant fastlegene bidrar til øket henvisningsrate." Det blir derfor ikke noe av tidligere helseminister Hansens samordningstanke.

Red: Kanskje det betyr at moderne fastleger ikke tørr å stole på seg selv etter som de henviser så mye?

DN 13/3:

"I rettsaken i Trondheim kom det frem at rådgiverne i Fokus Bank fikk en times opplæring av salg av det aktuelle investeringsproduktet Linked Note 1. Prospektet inneholdt 1064 sider på tungt engelsk. Et internt notat banksjef Lars Riseng skrev i oktober viste imidlertid at rådgiverne selv ikke visste hvor stor risiko spareproduktet hadde."

Helse

- Enkelte reduserer stillingskategoriene sine for å finne tid til Birken og går på ski på dagtid når de skulle vært på jobb. Du ser ikke det samme blant svensker som går Vasalopet, sies det.

- I 1970 var det i Norge ca. en lege pr. 700 innbyggere. Nå nærmer vi oss en lege pr 200. I tillegg er det planer om å pumpe 2 – 300 inn i helsepyramiden hvert år. Kjernespørsmålet er: Vil dette gjøre oss friskere? Neppe. Ca. 7 % av oss er syke til enhver tid og vi ligger på topp når det gjelder uføretrygd.

- Bipolare lidelser som var forbeholdt voksne inntil 1994, er nå den raskest økende diagnosen i barnepsykiatrien i USA. Den har vokst med 40 ganger fra 1994 til 2003.

Adressa

- Det rødgrønne flertallet på Stortinget vedtok i fjor å øke rammene (i Nasjonal Transportplan) med 100 milliarder i forhold til innværende periode (45 % øking og "tidenes satsing.")

NTP er ikke bindene for noen på Stortinget.

- "Miljøpakken (for Trondheim) mangler 1,5 milliarder". "Ikke en statlig krone til ny E 6."

Pengene betales i sin helhet av bilistene, men bare halvparten av dem går til veibyggning. Likevel står det i den brosjyren som jeg fant i postkassa: "I Norge blir mange større utbygninger finansiert i et spleiselag mellom stat, kommune, fylkeskommune og innbyggere gjennom bompenger". Har Adressa rett eller har den ikke?

Fra et innlegg i DN av Karin Monsen

- "Fruktbarhetsmarkedet reiser store prinsipielle og moralske spørsmål: Hva er en mor? Hvem bestemmer over kvinners kropp? Hvilken pris har et barn? Surrogati setter spørsmålene på spissen." Monsen stille spørsmålet: "Hva er et barn? Hvem bestemmer over barnets kropp? Hvilken pris skal barn betale?" Videre fra artikkelen: "Knutte Jønsson ved Malmø Høgskola hevder at studier av surrugatbarn viser at nettopp disse barna klarer seg svært godt. Han hevder at det skyldes at de får vite om sin egen tilblivelse. Kanskje man blir bedre foreldre ved å bruke surrugat, spør han." Det finnes alltid en forsker som støtter opp om samfunnstrender.

Om Giskes næringslivsutvalg av unge arvinger.

Fra Adam Smiths "Moral Sentiments": I boken advarer Smith mot troen på at en arvet formue alltid gir den beste samfunnsinnsikt. En viktig forskjell fra Giske og Smith er at Smith er mer skeptisk til kapitaleiernes motiver og preferanser enn moderne sosialdemokrater syne å være.

April 2010

Redaktøren reflekterer

I Adressas første nummer etter Påske stod det mange interessante artikler:

- Vårt medlem Tor S hadde et alvorsord til Paven i sin påskepreken.

- Til tross for at vårt medlem Knut. L. S. ikke kunne forstå at Trondheim ikke hadde plass til en havn mellom IIsvika og Ladehammeren, til tross for en lang kystlinje, vil fylkesordføreren og varaordføreren nå flytte havna til Muruvik. De begrunner dette blant annet med at den må ligge der av hensyn til Meråkerbanen og nær flyplassen hvis man ser det på lang sikt. Vel – hvis svenskene kjører supertoget X2000 til Muruvik finner de vel også frem til Trondheim. Transportkjempen Schenker mener for øvrig at de to herrene ikke har begrep om transport.

- Jeg bestyrkes også i min tro på at uansett hva det gjelder finnes det forskere som studerer på hva som helst. Jamfør den artikkelen i Adressa som spør barn om de liker stor mage og ditto rumpe samt mødrene om deres seksualliv. De sier imidlertid at de ikke er interessert i foreldrenes seksualliv, men at når de spør om dette er det fordi vi vet at foreldrenes psykiske helse er viktig for barnas oppvekstvilkår, og at manglende seksuallyst kan være (ikke er – red. anmerkning) et av mange symptomer på depresjon. (Se nedenfor.)

DN:

- Å være ulykkelig ble en sykdom – depresjon - for bare 30 år siden. Før var man bare ulykkelig hvis for eksempel kjæresten slo opp. I dag er depresjon en folkesykdom og salg av antidepressiva er en milliardindustri, 27 millioner amerikanere tar stoffet.

Det er ikke bedre i Norge. I fjor tok nesten 300 000 nordmenn antidepressiva. NB: "En sykdom er ikke symptomene, men det som skaper dem. Går du til legen med sår hals, må han ta prøver fra halsen din for å

kunne påvise sykdom. I dagens psykerati er det bare symptomene som utgjør det de kaller sykdom.” Gary Greenberg.

- Våpenkritikerne i USA viser til at det hvert år drepes ca 30 000 mennesker med håndvåpen i landet. Det er 7 ganger flere enn USA har tapt gjennom 7 år i Irak. (Det kjøres i hjel ca 45 000 mennesker årlig i USA.) Likevel har USAs Høyesterett vedtatt at man kan bære synlige våpen på kafeer i Washington.

- I luftfarten tåler man ingen risiko – kfr. askeskyen, og det er ikke måte på sikkerhetskontrollene på flyplasser. Men busstransport av skoleunger på smale, isete veier langs sjøen, det godtar vi. Myndighetene følte seg presset til å overreagere på svineinfluensaen, mens de som kjemper mot sykdommer som malaria og diaré kan bare drømme om tilsvarende ressursbruk.

- ”Det som er til skade for Wall Street, er bra for USA”. Professor Krugman (*Nobelpris i økonomi.*)
60minutes

I USA er nå ca 10 000 menneskelige gener patentert. Dvs at bare ett firma kan teste om en kvinne kan utvikle brystkreft, og de kan sette prisen som de vil. I TV-programmet ”60 minutes” ble det slått fast at om pasientens forsikringsselskap aksepterer en test og betaler delvis, kan ”gen”-firmaet nekte fordi forsikringen ikke dekker hele beløpet og pasienten ikke har råd til å betale mellomlegget. En føderal dommer har sagt at dette er ukonstitusjonelt, men firmaet har anket. Det hele startet da et firma fikk patentert en bakterie som ”spiste” olje.

-Norden kan innen 2020 sitte på et årlig kraftoverskudd på titalls milliarder kroner. For å tjene mest mulig på den kraften, vil de norske kraftprodusentene og Statnett legge strømkabler til kontinentet for 25 – 30 milliarder kroer. To til England og tre til kontinentet.) (*Glem håp om billigere strøm i Midt-Norge. Red.*).

Mai 2010

Redaktøren reflekterer.

- BMW ligger på 83,7 poeng på Norsk kundebarometers årlige liste, men bare 0,1 poeng etter ligger Toyota til tross for trøblet den siste tiden – foran Audi med 80,0. Dette skyldes sikkert at Toyota gjennom mange år har pleiet kvalitet og kunder. Når det gjelder matvarekjeder ligger Meny på topp med 77,1 poeng, mens Rema ligger på 6. plass med 69,5. Vinner er Flytoget med 84,4. Du må ligge over 80 poeng for å få karakteren svært tilfreds. Deretter følger 70-talet med tilfreds, 60-tallet missfornøyd og 50-tallet klart missfornøyd. Dagbladet ligger på bunnen av denne delen og NSB ikke overraskende på toppen av de svært missfornøyde.

- Det er i grunnen forunderlig av man i ”verdens rikeste land” skal være så opptatt av å være billigst. Det er ingen bilfirma som reklamerer med de billigste bilene eller de billigste TV-ene. Men maten som vi alle lever av, skal være billigst mulig eller så drar vi til Sverige for å handle. Er ikke BMW en smule bedre bil enn en Kia, når man ser bort fra prisen? En opptelling på landeveien tyder ihvertfall på det.

- Leder for Obamas finanskriseråd, Paul Volcker, mener at den moderne finansnæringen – som nyter godt av enorm profitt og store bonuser – kan være verdiløs og faktisk direkte skadelig for samfunnet. Han mener at næringen ikke har gitt noe bidrag til verdiskapingen i landet. Den vanlige arbeider stod stille lønnsmessig mens finansnæringen hovet inn store inntekter.

Færøyene

- Siden forrige nummer har redaktøren bl.a. vært på Færøyene. Vi hadde med bilen på ferga fra Esbjerg i Danmark. Veiene på Færøyene var en stor overraskelse. De var av dansk standard – brede og lå meget flott i terrenget. Eller de var smale, men da med rikelige med møteplasser. Og – *de var alle asfalterte – selv de smaleste.* Det var nesten et sjokk å komme tilbake til Norge og kjøre opp Setesdalen, over Haukeligrend til Røldal og videre via Odda og over Hardangervidda, Valdresflya og hjem. Til dels meget svingete og smale veger. Vi opplevde også den norske måten å bygge veier på – korte strekninger med brede fine veier og så tilbake til smale trange og hullete.

Aftenposten sist fredag forkynte at ”Tiden som oljenasjon er over” og at halvparten av oljen blir liggende igjen. Hva står vi så igjen med etter 40 år som oljenasjon annet enn et svært høyt kostnadsnivå? Hvor mye av oljepengene er investert i infrastruktur og en førsteklasses høyere utdanning? Nå streiker vi for høyere lønn og restene av industrien flytter til utlandet.

- Jeg leser i Aftenposten for 4. juni at togene mellom Tønsberg og Oslo i dag bruker 6 minutter lengre til enn de gjorde for 35 år siden. Det er i løpet av de siste 17 årene blitt 17 nye kilometer med dobbeltspor på den i alt 138 km lange distansen fra Oslo til Skien. Hele distansen – ca 85 km - fra Drammen til Skien, ble bygget i løpet av fem år fra 1887 - 1892 med langt dårligere teknologiske hjelpemidler enn i dag. Distansen inneholder i følge Aftenposten 99 broer og 19 tunneler. Veier eller jernbane - i dag klatter vi – konferer Nordre avlastningsveg som sannsynligvis er sprengt når den åpner – var det 40 år man brukte på den?

- I kulturdelen av Adressa lørdag 5. juni hadde Sven E Omdal en artikkel med tittelen "Tyranniets mediastrategi." Den stod på side to og handlet om Israels mediastrategi etter kapringen i internasjonalt farvann. På side tre stod det en helside om at Rosendal kino nå skulle selges til høystbydende – uten noen betingelse om bruk som kulturhus. En overskrift på samme side lød "Diesel" – "Sjanseløs overfor storkapitalen". Ja - de som styrer pengene får som regel som de vil.

Juli og august 2010

Om sykehus

Bakgrunn

I følge VG tok det ett år før sykehusdirektøren reagerte på uloveligheter ved Sykehuset Nordland. Der gjelder det foreløpig 13 operasjoner som ikke skulle vært foretatt på sykehuset. 12. juni behandler lederen i Dagens næringsliv dette med at legene går 19 - 26 timer sammenhengende vakter. Sammen med sin arbeidsgiver har de diskutert dette nå i tre år. I Aftenposten for 2. juli vil lederen for overlegene i Norge ha en "havarikommisjon" for helseskandaler. 4. juli klokka 08 meldte radioens sending at i følge VG ble hver femte nordmann som legges inn på sykehus skadd under oppholdet.

Arbeidsmiljø?

Jeg under meg på hvordan arbeidsmiljøet kan være ved Nordlandsykehuset og andre sykehus. Sykehusene synes å skille seg fra andre organisasjoner som tar kvalitet meget alvorlig, ved at de tilsynelatende ikke lærer av sine egne feil. Så vidt jeg vet finner man ingen steder rutinemessig og *umiddelbar* analyse av feil som blir begått. Tror noen at flybransjen *ikke* har lært av sine feil? Men i den bransjen jobber man heller ikke 19-26 timer sammenhengende.

Pasientkvalitet?

Det er også umulig for fremtidige pasienter å få greie på kvaliteten av behandlingen ved forskjellige lidelser på ulike sykehus. Hvorfor hemmeligholdes dette? Er det på grunn av øvelseskurven som tydelig viser at jo flere operasjoner og behandlinger av en bestemt type som utføres, jo færre komplikasjoner? Men politikerne vil jo ikke legge ned lokalsykehus.

Totalreovering?

Jeg tror helsevesenet i Norge er moden for en totalreovering. I Adresseavisen forleden dag ble det fortalt at 27 millioner skal spares inn på St. Olavs hospital. Legetimene skulle reduseres med 45 000 timer. Regnestykket blir da: $27\ 000\ 000 : 44\ 000 = \text{ca } 630 \text{ kr}$. Dvs at en enkelt lege koste sykehuset ca. 1,1 mill. kr i året i gjennomsnitt. Så selv om dette skulle være innbefattet arbeidsgiveravgift og pensjon blir timelønnen ganske bra. I DN av 9. juni i år opplyses av legene tjener 10 000 kr på en ekstravakt og så er det sikkert andre tillegg også.

Om skatteparadiser.

Fra Eva Jolys bok, Hverdagshelter

- Finanskrisen var ingen tilfeldighet. På Island skylder hver islending like mye som hele Tyskland gjorde etter 1. verdenskrig. Noen av de involverte skylder på "yrkesmessig taushet" når de nekter å utlevere papirer.

- Bernard Madoff og klonen Allan Stanford ble hyllet for sin virtuositet. SEC gjennomskuet dem ikke, men en mann med en kalkulator gjorde det i 1999. Han ble imidlertid ikke hørt.

- "Storkorrupsjonen nytter godt av vestlige bankers velvilligste medskyldighet." Alle tjener på skatteparadisene – bortsett fra de fattige landene og "statene". "Verdensbanken har gjort alt for å unngå å engasjere seg." "I verdensbankens styre sitter visse skatteparadiser."

- Statssekretær A. Nawrat i Tyskland.: "Fru Eva Joly; Europa kommer aldri til å gjøre noe med skatteparadisene. I hjertet av Europa har vi Luxemburg og City of London. Og tror De at engelskmennene og luxemburgerne vil reformere et system som de er de første til å tjene på?"

- Skatteparadisenes hemmeligheter og lave skatteregimer var godt beskyttet av internasjonale avtaler og manglende interesse for å gjøre noe. 10 år etter at OECD begynte kampen strømmer pengene fortsatt gjenneom skatteparadisene.

Om bytes

Bare i 2010 vil menneskeheten til sammen produsere 1200 exabytes tilsvarende en DVD-film det vil ta 50 000 år å vise. Brukere av Facebook har så langt lagt ut mer enn 40 milliarder bilder på nettet. 8 bit = 1 byte. 1 000 000 bytes = megabyte. 1 000 000 000 = gigabyte. 1 000 000 000 000 000 bytes = exabyte og legger du på tre nye 0-er får du en zettabyte. Dette krever kraft. Et amerikansk

forskningselskap anslår at utslippene av CO² i 2020 vil være større enn flytrafikkens utslipp – for nedkjøling.

Sitater fra Aftenposten.

- "En av etterkrigstidens mest åndfulle, intelligente og beste intellektuelle, nemlig Gudmund Hernes, var en katastrofe som politiker, både når han hadde ansvar for skole og helse. Nasjonen har så vidt kommet seg på beina igjen etter hans regime."
- "Virksomheter og organisasjoner, både i offentlig og privat sektor, er laboratorier i ledelse og organisering."

Sitater fra DN

- "Regjeringen lovte i 2005 rensing av Kårstø i 2009. I stedet har det i år (2010) blitt Norges største punktutslipp av CO²."
- "Bare i løpet av de siste årene har kjente norske merkevarer som kjøkkenleverandøren Norema, Stabbur-makrell, King Oscar, Alfa (sko) og Grepa (komfyrer) flyttet til utlandet." "I år produseres det siste Ideal flatbrød på Hamar. Virksomheten overføres nå til Sverige."
- "Kjell Inge Røkkes stortrålerer får blant verdens høyeste avgiftsfritak for drivstoff – fordi det er "tradisjon." (Fiskeriflåten er unndratt CO²-avgift. Mens trålererne kan få opp til 2 millioner pr fartøy, kan et enkeltmannsforetak med ett fartøy motta noen få tusenlapper. For hver kilo torsk som leveres får tråleren 75 øre mer enn sjarkfiskere fra staten.)"
- "Anslagsvis 600 000 av den voksne norske befolkningen har i løpet av ett år en behandlingstrengende psykisk lidelse." I følge en artikkel i DN: "Å være ulykkelig ble en sykdom for 30 år siden. Da var kurene for lengst pønset ut av legemiddelforskere høye på LSD," ifølge en ny bok. I dag er depresjoner en folkesykdom og salg av antidepressiver er en milliardindustri. 27 millioner amerikanere - 10% av befolkningen - spiste piller mot depresjon i 2005. Offisielle tester viser at de 12 ledende antidepressiver bare har bedre effekt enn placebopiller halvparten av gangene."
- De britiske Jomfruøyene er hjemsted for 19 000 mennesker og har 830 000 selskaper i følge en norsk rapport om skatteparadiser. En sveitisk bank UBS har godtatt en bot på nesten 500 milliarder kroner for medvirkning til skatteunndragelse i USA. USA krever at banken gir en oversikt over 52 000 amerikanske klienter. Den sveitiske banken har gitt 300 navn. Nå vil den ikke mer. En domstol i Sveits sier at dette er et brudd på loven om sveitiske banksekresse. Den eneste som sitter i fengsel i USA er varsleren. Han er dømt for å smugle noen diamanter inn i USA på vegne av en klient.

September

Redaktøren reflekterer

- David Montgomery gamblet på Orkla Media med lånte penger i juni 2006. I går ble Medcomsjefen presset ut av eierne. Orkla har hovedansvaret for den miserable situasjonen de tidligere Orkla-avisene har havnet i. 26. september samme år selger Orkla Media seg ut av Adresseavisen og Bergens Tiende for 775 millioner kroner. Pengene havnet hos Medcom. (Dagens Næringsliv)

- 65 prosent av de norske arbeidstakerne som deltok i en undersøkelse oppga at de ikke var opptatt av forfremmelser. Ikke i noen av de øvrige 25 landene som deltok i undersøkelsen er dette tallet like høyt. Nordmenn er mer opptatt av trygghet og langsiktighet enn av forfremmelser. Dessuten er vi kanskje litt mer engstelige for forandring, sier administrerende direktør Øyvind Sandvik i Randstad til "Arbeidsmiljø". Funnene fra undersøkelsen viser at arbeidstakerne i Norden er minst opptatt av karriereklattring. Randstad mener at noe av forklaringen på dette er at i Norden skjer forfremmelser i større grad gjennom jobbskifter enn gjennom å stige i gradene internt i en bedrift. Utenfor Skandinavia er systemene tøffere og betingelsene til de ansatte på lavere nivåer er ofte dårlige i starten. Arbeidstakerne fra Norge var for øvrig de som var mest tilfredse med nåværende arbeidsgiver.

- **Google ser deg** lød et oppslag i Ukeadressa 18. september i år. Google sin iver etter å samle informasjon om oss endte for en tid siden i en liten skandale, da det ble klart at Google-bilene som kjørte rundt og tok gatebilder også registrerte alle trådløse nettverk de kjørte forbi. Flere land, bl.a. Tyskland, har gått til sak for brudd på privatlivets fred. Har du gmail kan de i teorien også lese e-posten din. Vi gir også på Facebook opplysninger om de mest private ting. It's Learning-programmet gir læreren anledning til når som helst å gå inn på den enkelte elevs sider og sjekke hva hun gjør osv.osv.

Dagens Næringsliv 18. september har en artikkel der man tar utgangspunkt i at den gammeldagse postmannen ikke bare leser adressen, men også innholdet. Innhold han mener er farlig for deg blokkerer han, innhold han mener er ulovelig rapporterer han og innhold om hva slags såpe du bruker lagrer han. Ville vi ha godtatt at postmannen gjorde dettet? Ikke jeg! Men det er jo det som skjer med e-posten vår nå i Sverige om vi sender den

til utlandet, og vedtar vi e-postdirektivet fra EU er det dette som skjer. Lær deg bokstavene DPE som står for "Deep packet inspection" rasktest mulig. Dette er blitt en milliardindustri til stor bekymring for forkjemperne av personvern og nettnøytralitet. I USQA anslås DPI-markedet i myndighetssektoren alene til 44 milliarder kroner i årene 2010 til 2015. Forsvarets etterretningstjeneste har verktøyet i dag.

Jeg har nettopp avsluttet et lite notat om hva jeg husker fra oppveksten min. Der finnes også eksempler på: Reisetillatelser for reiser mellom Trondheim og Steinkjer samt noen km nord for Steinkjer med plikt til å vise fram tillatelsen til en kontrollpost. Man finner også kopier av legitimasjonskort som når som tyske soldater og nazister når som helst kunne forlange å se. For kuriositetens skyld finnes eksempler på rasjoneringskort fram til 1952. -Av drøyt 9000 innrapporterte mistenkelige transaksjoner til Økokrim i 2008 stod advokater bak forsvinnende få: syv meldinger, melder DN. (Jeg trodde at advokater skulle stå i fremste rekke ved lovbrudd.)

Oktober 2010

Redaktøren reflekterer:

Hva forteller gruvedramaet i Chile om ledelse og mennesker under press?

33 menn innsperret i en gruve i 69 dager. Deretter en ekstraordinær redningsaksjon. Dramaet fikk en lykkelig slutt, og gruvearbeiderne ble gjenforent med familie og venner. Det mennene gjorde, var å organisere seg og støtte hverandre, og de viste hva mennesket faktisk er i stand til å klare under ekstremt utfordrende forhold:

Mennesket kan være på sitt beste under ekstreme forhold. Tenk på hvor balanserte og kontrollerte mennene var da de for første gang møtte andre mennesker etter 69 dager i gruvene.

Lederskap. Administrasjon og organisering er ikke bare næringslivskonsepter. Historien fra Chile minner oss om at dette er menneskelige konsepter som viser hvordan kvinner og menn organiserer seg i grupper eller team for å klare utfordringer.

Å uttrykke følelser bidrar til overlevelse. All klemmingen, kyssingen og gråtingen blant nesten alle som var til stede rundt gruvene, var ikke unikt for denne hendelsen.

Såkalte sosiale kollektiv, hvor alle har en stemme er av natur problematiske. Hvis mennene hadde operert hver for seg, uten at skiftlederen Luis Urzua hadde tatt kontroll, ville neppe arbeiderne overlevd.

Om studenter

I 2010 var det ca 190 000 studenter i Norge og ca 2,7 millioner mennesker i landet. I 1910 var det færre enn 2000 studenter i hele landet og 103 ved NTH. (I dag er det til enhver tid mellom 20 000 og 25 000 ved NTNU:). Det er utdannet ca 45 000 sivilingeniører. En Christiania-avis skrev en artikkel i 1901 da beslutningen var tatt om å legge den tekniske høgskolen til Trondheim: "Trondheim fikk sin høgskole – Norge må fortsatt vente på sin."

Slitsom barndom:

Hvert tiende barn i Norden har vondt i kroppen av stress. "Jeg tror det er noe fundamentalt galt med ungdomstiden vi gir barna våre. De opplever et enormt press, mange krav, i kombinasjon med dårlig tid." (Marianne Jørgensen Svanevik., fysioterapeut.). "Før var det OK å være dårlig på skolen hvis man var god i fotball – eller omvendt. I dag får jeg henvist barn ned til åtteårsalderen som er anspente og utslitte fordi de skal være gode til alt – hele tiden."

I følge Folkehelseinstituttet sliter 200 000 barn og unge sliter med psykiske problemer. De siste 12 årene har antall barn og unge som får behandling for psykiske plager steget med 160%. Bare i fjor var ble over 53 000 norske barn behandlet, en øking på ca 7 %. I skolen har ansvaret for egen læring gått voldsomt opp, og det er en villet utvikling fra myndig-hetene. Barn og ungdom må faktisk lære seg å håndtere krav. Enkelte foreldre kveler barna sine i omsorg.

Om mat:

1. En milliard sulter og en milliard er overvektige.
2. Vi kan dele med andre, men det gjør vi ikke.
3. Årlig kaster vi i Norge en fjerdedel av maten vår – dvs. ca 10 milliarder kroner. Hvert år spiser vi i gjennomsnitt 234 kg mat i form av fast føde. 58 kg havner i søpla.

"Gi oss i dag vårt daglige brød."

Nytt fra verden. (Lærer de aldri?):

De største finansinstitusjonene på Wall Street vil utbetale til sammen 144 milliarder dollar (850 milliarder kroner) i bonuser, opsjoner og annen godtgjørelse til ansatte for 2010. De samme 35 finansinstitusjonene ventes å ende med et overskudd på 448 milliarder dollar i 2010. Goldman Sachs alene betaler ut 17 milliarder dollar i bonus og annen godtgjørelse i 2010.

Fra Bergen:

I følge Dagens Næringsliv: Bergen kommune har ca 17 000 ansatte. Innenfor barnevernet varierer sykefraværet mellom 3,5 og 16,7%, innenfor sykehjemmene 6,7 – 16,5% og innenfor barnehagene 2,8 – 17,6%. Ser man bak tallene ser man at det gjennomgående finnes høyt fravær de samme stedene hvor man finner stadige sjefskifter, liten kompetanse blant de ansatte, sterk rettighetsorientering og manglende strukturer. Det er ikke så dumt med dyktige ledere!

November 2010

Redaktøren reflekterer

Politikk skal man ikke bevege seg for mye inn på i Rotary. Men en viss undring mht kraftsituasjonen i Midt-Norge må en ha lov til. Politikerne virker handlingslammet. Jeg trodde Stortinget hadde en plikt til sørge for: Forsvaret av Norge inkludert politi, skole, utdanning og forskning, energitilførsel og helse samt en rimelig grad med kultur.

Kraftsituasjonen

Den siste vinteren i Midt-Norge viste at mht energi har politikerne sviktet. Fylkesordføreren i Sør-Trøndelag virker hjelpeløs. Fylkes-ordføreren i Nord-Trøndelag (AP) sier at siste vinter viste hvor galt det kunne gå. Nå er vi i den samme situasjonen til minst 2015 eller 2016. Svensk kjernekraft skal redde oss – om reaktorene vil. Men i Norge er reaktorer tabubelagt.

Hvorfor man ikke bygger et gassdrevet varmekraftverk? Det har blitt meg fortalt at Kina øker utslippene med CO2 mer enn hele Norges utslipp av drivhusgasser i løpet av tre til fire uker. Hvorfor skal vi da ikke kunne bygge et varmekraftverk? I stedet er vi avhengige av import av atomkraft, gasskraft og kullkraft.

Infrastruktursituasjonen

Planleggingsprosessen for vegutbygging kan ta opptid 10 år. (I Melhus tok det 30-35 år.)

Konseptutvalgsutredning, mulighetsstudier, kvalitetssikring i flere faser, planprogram, konsekvensutredning, kommuneplaner, transportplan, reguleringsplan, bompengeutredninger, proposisjoner, byggeplanlegging, innsigelser og klagebehandling i flere ledd. Hva med statelig regulering? Både jernbane og statlige veier går gjennom flere kommuner, og etter dagens system er det hvert enkelt kommunesyre som må godkjenne planen.

Jernbanebygging ligger langt inn i fremtiden. Man utreder høyhastighetstog i Norge selv om man ikke har definert hvor høy hastighet det gjelder. Skal det være 160 km (Shinkansen) eller fra 250 og oppover (Frankrike)?

Kuttet trening, halverte sykefraværet

Papirmassefabrikken Södra Cell på Tofte i Hurum har det siste året halvert sykefraværet etter å ha byttet ut tilbud om trening med tiltak som fokuserer på risikogruppene. Sykefraværet ved papirfabrikken lå på 6,3 prosent ved utgangen av 2009. I september i år var sykefraværet på 3 prosent. Samtidig kuttet bedriften et tilbud om organisert trening for de ansatte – fordi det bare nådde de som trente i utgangspunktet.

Slakter åpne kontorlandskap

"Kollegaene gjør deg ineffektiv". (Overskrift i Adressa 10/11 2010.) "Åpne landskap brer om seg. Nå kommer forskningsresultatene og forteller at vi yter mindre i landskap enn på et cellekontor."

(Redaktøren blir ikke overasket. Han er så gammel at han husker 1960-tallet da samme fenomenet opptrådte og misslyktes. Men det blir jo billigere for arbeidsgiveren.

Tilsynet sier nei, regjeringene sier ja

Syv ganger på 16 år har Konkurransetilsynet ønsket å stoppe oppkjøp og fusjoner i matbransjen. Hver gang har regjeringen omgjort tilsynets vedtak. Resultatet er makt-konsentrasjon i matbransjen (VG.) I hvert enkelt tilfelle har hensynet vært at dette ville begrense konkurransen. Når vi ser tilbake på tapte slag, er det liten tvil om at det har bidratt til en større maktkonsentrasjon hvor forbrukeren er den tapende part, sier konkurransedirektør Knut Eggum Johansen til avisen.

De ansatte velger sjefen

For tiende år på rad er Devoteam nominert til Danmarks beste arbeidsplass. I konsulent-selskapet bestemmer de ansatte selv hvem de vil ha som sjef og hva de skal gjøre, melder Business.dk. (En idé til etterfølgelse!)

"*Metformin ingen vidundermedisin*" lyder en overskrift i Adressa.

"Fordi det til de grader har vært en sannhet at medisinen minsker risikoen for komplikasjoner og ubehag under svangerskap, var det vanskelig å finne nok kvinner til å bli med på studien." Det viser seg at den ikke har noen virkning, enda tusenvis av norske gravide har tatt den i årevis. (Kanskje virkningen skyldes en plaseboeffekt, men det er jo overhode ikke akseptert i skolemedisinen?)

Fra New Zealand

Fra det svenske tidsskriftet "2000-Talets Vetenskap": "For helsevesenet er det selvsagt tryggere å la pasientene dø med vitenskapelige metoder, enn å la dem bli friske med påståtte uvitenskaplige metoder." Det gjelder en person som ble frisk av en lungelidelse etter store doser vitamin C intravenøst (mellom 25 og 100 g daglig) etter at han var oppgitt og skulle bli koblet fra livsnødvendig respiratorbehandling en tirsdag. Samme dag fikk han C-vitamin og fredag i samme uken var han på bedringens veg. (Legene hadde også oppdaget at han led av leukemi som var umulig å behandle så svak som pasienten var.) Senere på et annet

sykehus måtte han true med advokat for å kunne bli gitt opptil 100 g daglig. Han kom seg. Nobelprisvinneren Linus Pauling mente at noen kunne klare seg med 1 g om dagen mens andre kanskje trengte 15 – 20 g. (Selv tar jeg ca. 3 teskjeer C-vitaminer hver dag tynnet i jus. Det er ca 50 ganger anbefalt daglig dose som er ca 60 mg.)

Desember 2010

Redaktøren reflekterer:

DN:

De 17 forvalterne har fått over 100 millioner hver i honorar av oljefondet. Oljefondsjeff Yngve Slyngstad slår tilbake mot kritikerne. Han mener honorarer på over en halv milliard kan forsvares. Oljefondsjeffen understreker også at de fleste avtalene som inngås med eksterne forvaltere har bonustak. Men enkelte forvaltere nekter å ta oppdrag dersom bonusutbetalingene begrenses. På spørsmål om hvilken meravkastning forvalterne skaper, er svaret: "Vi vil ikke gå ut med konkrete tall om meravkastning eller navn. Det står i avtalene med forvalterne." sier Slyngstad. (Tenk det Hedda – red. bemerkning.)

Byavisa:

Kommunen printer ut 170 tonn papir. Omregnet til A4-format tilsvarer dette i følge avisa 36 ganger høyden på Nidarosdomen.

Matematikkens vidunderlige verden:

$$1 \times 8 + 1 = 9$$

$$12 \times 8 + 2 = 98$$

$$123 \times 8 + 3 = 987$$

$$1234 \times 8 + 4 = 9876$$

osv:

$$123456789 \times 8 + 9 = 987654321$$

$$1 \times 9 + 2 = 11$$

$$12 \times 9 + 3 = 111$$

$$123 \times 9 + 4 = 1111$$

$$1234 \times 9 + 5 = 11111$$

osv.

$$123456789 \times 9 + 10 = 111111111$$

$$1 \times 1 = 1$$

$$11 \times 11 = 121$$

$$111 \times 111 = 12321$$

$$1111 \times 1111 = 1234321$$

osv

$$111111111 \times 111111111 = 12345678987654321$$

Tilgjengelig døgnet rundt

Tre av fire sjefer venter at deres ansatte skal være tilgjengelig etter normal arbeidstid med betalt bredbånd, pc og mobil – uten at de vil betale dem noe mer i lønn for det. Undersøkelsen er utført av Telenor.

En av tingene ved det grenseløse arbeidslivet er jo nettopp at man uthuler den arbeidskontrakten man har, sier seniorforsker Asbjørn Grimsmo ved Arbeidsforskningsinstituttet.

Offentlig karriere frister lite

Nordmenn er lunkne til tanken på å skulle jobbe i offentlige virksomheter. På en skala fra 1 (svært negativ) til 7 (svært positiv) oppnår de fleste offentlige virksomhetene en score i det nøytrale intervallet 3-5.

Mangler sykehusplan

Norge sies å mangle en plan for sykehusenes fremtid. Det er ganske rart, for Norges styres jo av sosialøkonomer - og de planlegger vel? Da er det ikke rart at det er sju sjukehus i Nordland og seks i Østfold, men bare to i Finnmark – i Hammerfest og Kirkenes.

I vår søte juletid

- Ca 24,4 millioner voksne innbyggere i hele verden har en formue over 1 000 000\$
Andel av befolkningen 0,5 %

- 24,2 millioner personer har en formue mellom 100 000 og 1 000 000\$
Andel 7,5%
- 1045 millioner har en formue fra 10 000 til 100 000\$
Andel 23,%%
- 3.038 millioner har en formue mindre enn 10 000\$
Andel: 68,4%

Resten vet man ikke noe om.

2011.

Januar

Redaktøren reflekterer:

Fra Aftenposten fredag 7/1 2011:

Norske skog fikk en avtale med Statsnett like før jul som resulterte i en overskrift i Aftenposten: "Hemmelig gigantsalg av elektrisk kraft". I artikkelen står det bl.a.: "sikrer strøm foran nesen på forbrukere i Midt-Norge" og "det er elektrisitet som kunne vært brukt til å få ned prisen for private strømkunde". Ordføreren i Levanger kaller avtalen en "real tusenårgave til regionen. Alternativet til avtalen var at fabrikken på Skogn fra nyttårsnatten midnatt ville fått fullt innslag av spotprisen i produksjonen" – står det i artikkelen. Videre at: "Kraftprisen i Midt-Norge avhenger bl.a. av hvor mye fornybar energi og atomkraft som bygges ut i Norge, Sverige og Finland. (Red: Sannsynligvis med full stopp som resultat på Skogn og 500 personer permittert. Det er rart hvordan avstanden fra Oslogryta gjenspeiler seg i oppfatningen av saker og ting!)

Fra samme avis:

Fra 1. februar øker prisen i matvarebutikker med opp til 5 %: Det står ikke noe om følgende: I gjennomsnitt bruker nordmenn 12 - 13% av inntektene til matvarer. 13% x 5% er 0,0065%. Det vil si at selv 5% økning øker matvareprisen til betyr at gjennomsnittsfamilien bruker 13,65% av inntekten til mat. Selv de som bruker 20% av inntekt til mat, får en prisøkning på 1% til 21%. Jeg har da regnet med bruttoinntekt. Man kan ikke annet fordi mange lever alene og mange er to om å forsørge en familie. Gjennomsnittslønnen i 2009 var 352 000, og lønnen vokste med i gjennomsnitt 3,2%.

Opplevelse i Trondheim

Forleden dag ønsket vi å undersøke om Nordea hadde bankbokser. Vi ringte banken og havnet i Ålesund. Der traff vi en hyggelig dame som sa at hun ikke fikk telefonkontakt med Trondheim, men måtte sende en mail, og håpet at vedkommende som leste mailen tok kontakt med oss via telefonen. Vedkommende ringte etter 4 timer. Vi oppdaget også at Sparebanken Midt-Norge ikke har et nummervalg for nye kunder. Etter en ventetid forsøkte vi å ringe en filial, og oppdaget at alle filialene har samme nummer som hovedbanken. Der svarte de ikke innen rimelig tid. Service??

Fra VG:

Kina kjøper kunnskap. Norge kjøper aksjer. Hva er fremtidsrettet?

Øverst på Kinas ønskeliste står ressurser.

Leder samme dag med tittelen: *Kortslutning.*

Norge har den dyreste strømmen i Europa. Samme dag som VG kunne fortelle oss dette, ble det vedtatt i statsråd å bevilge 318,5 mill kroner til ekstra sosialhjelp til de som sliter med å betale strømregningen.....

Den strømmen, den strømmen.

Myndighetene håver inn milliarder på strømmen. Strømprodusentene leverer billig strøm til utlandet om sommeren. Mottakerne er folk som har vesenlig mindre oppvarmingsbehov enn oss. Det vises til markedets jernlov om tilbud og etterspørsel når strømprisen slår alle rekorder. Nå anbefaler leverandørene at vi kjøper nye timestrømmålere til ca. 3000 kroner. Kanskje det spares inn på 2 år – 3 år av de som bruker mest! Skulle strømmen, mot formodning, bli billigere, vil myndighetene sikkert legge på avgiften. "Provenyet (overskuddet) må ikke svekkes" sier politikerne.

Det blir det samme som bomringene. Provenyet gjelder også her. Kjørs det mindre, forlenges tiden eller satsene går opp. Når et stort mindretall av oss setter ledningen fra el-bilen i stikkkontakten, tror noen da at strømmen vil bli billigere? Det er demotiverende at du uansett blir lurt av strømleverandører og politikere.

Skal vi redusere forbruket vårt?

I 1990 fløy vi 45,5 millioner passasjerkilometer, i 2009 57,7. I 1992 kastet vi 100 millioner tonn husholdningsavfall, i 2008 1100 tonn. 1/3 av maten som selges havner i søpla og 4/5 av den kastes av private. I 1980 var boligarealet pr person 35 kvadratmeter, i 2009 55. Å produsere en kilo biff krever 16 000 liter vann og medfører 75 ganger høyere klimautslipp enn poteter. Konsumet pr nordmann var i 1980 55 kg, i 2010 80 kg. Følg med, følg med.

I DN 11/1 2011 står det en kronikk om samfunnsansvar – som er blitt et moteord i løpet av de siste 3 – 4 årene. Der stilles spørsmålet om hva det egentlig betyr. Er samfunnsansvaret et ansvar ingen kan stilles til ansvar for?

Et oppdrag må komme fra noen. Er det fra Staten og hvilke "straffer" medfører det om man ikke oppfyller det? Hvor kommer ansvaret for en fri og uavhengig presse fra? En lov om pressefrihet? Det kommer tydeligvis ikke fra Staten. Det viser bråket om lekkasjene fra Wickileaks.

Februar

Redaktøren reflekterer:

Aftenposten 23/1 2011:

- 4 av 10 toppledere får karakteren autoritær
- Nesten like mange toppledere er preget av holdningen: Hvis du ikke er med oss, så er du mot oss
- En av 4 mellomledere mener at topplederen verken er rettferdig eller inkluderende
- Bare en av ti mellomledere opplevde å kunne påvirke omorganiseringer av virksomheten i stor eller svært stor grad

DN 24/1 2011:

Fasiten er entydig: Ingen steder er det påviste effekter på produktivitet eller økt samarbeid av åpne kontorlandskaper. Bare innrøm det, arbeidsgivere: Kontorlandskap handler kun om å spare penger. Det er

imponerende at ideologien er så levedyktig, og upåvirket av fakta. (Redaktøren som jobbet en del med kontorlandskaper på slutten av 60-tallet og på begynnelsen av 70-tallet, er helt overbevist om at kontorlandskap ikke er bra verken for samarbeid eller miljø. Man kan ikke tvinge folk til å samarbeide.)

Overskrift i Aftenposten:

Lokkes inn i pengekvernen (Det gjelder DnB som eier; Vital, Bergen bank, Sparebanken NOR, Postbanken, Skandia og Gjensidige–NOR.) Resultatet var i 2010 21.1 milliarder – 1.1 milliarder mer enn i 2007. Bankkundene lokkes av relativt billige huslån og glemmer at det er hus, bil, sparing og lønnskonto banken tjener mest på.

Nyhetene

Det var et voldsomt oppslag i nyhetene torsdag/fredag i uke 7 da det ble kjent at noen hadde jobbet doble skift på to sykehjem i Oslo. Jeg er overhodet ikke tilhenger av doble skift, men noen dager før så vi på TV en kvinnelig lege som var på vakt i 16 - 18 timer sammenhengende, noe som er vanlig for leger og aksepteres. Legene velger vel selv? Andre leger tar ekstrajobber på fritiden.

DN

Har noen lurt på hvor uttrykket OK kommer fra? I følge DN var det Charles Gordon Greene som skrev det først – "all correct" i en notis. Det hadde nok forsvunnet hadde det ikke blitt brukt i en valgkamp i USA i 1840. Han var fra et sted som het Kinderhook og brukte kallenavnet Old Kinderhook – OK. Han ble ikke gjenvalgt, men uttrykket overlevde.

DN

Skal vi bruke litt mindre?

I 1990 importerte vi 134 000 kjøleskap, i 2009 270 000. Mht TV-er var tallene 299 000, i 2009 677 000. I 1990 importerte vi 101 300 000 tonn møbler, i 2009 315 841 000 tonn (i tillegg til møblene fra Sunnmøre.) Følg med.

DN 16/2-11

ABG Sundal Collier deler ut **345** millioner kroner i bonus til sine ansatte.

I samme nummer står det at de ansatte ved Ekornes får **37** millioner kroner i bonus – tilsvarende trekvart månedslønn. Redaktøren antar at det er flere ansatte på Ekornes enn i Sundal Collier. Hvorfor skal de som flytter penger ha så mye bedre enn de som jobber med gjenstander?? *Ingen nasjon tjener i det lange løp på at forskjellen mellom de virkelige rike og de som føler seg fattige øker. Da mister kapitalismen sin popularitet blant folk flest.*

Aftenposten 25/2-11

I 2007 var det 6 % av pasientene som hadde sykehusinfeksjoner. I fjor var det fortsatt 6 % sykehuspasienter og 7 % av sykehjemspasientene. Noe må være galt med hygien. Dette gjelder svært mange personer. Artikkelen opplyser ikke hvor mange som dør.

Samme dag var det en kronikk som hadde overskriften "Pass på Thorvald, Jens." Fra ingressen: "Oslo kommune har skilt mine foreldre, begge nær 90 år gamle, etter 63 års ekteskap mot deres vilje." Det gjelder en rallarsønn som ble Norges ambassadør i Canada, USA og Østerrike, og i 1979 ble han utnevnt til Kommandør av St. Olavs Orden. Nei - i Norge behandles alle likt!

Redaktøren reflekterer April 2011

"Takk til Liv Signe Navarsete for at du våget å bli forbandet." Ingress i Aftenposten 8/4. "Til landsmøtesalen forsøkte partilederen å hindre valgnerlag på sykehussaken." Etterpå forsøkte statsministeren å glatte over Liv Signe Navarsetes soloutspill." Ingress for statsministerens redegjørelse for landsmøtet.

Samme nr. av Aftenposten:

"Advarer mot kolesterolhysteri." I artikkelen: Kolesterolkampanjen er den største medisinske skandalen i moderne tid. Det handler om penger. Legemiddelselskapene hører til den mest fremgangsrike industrien i hele verden.

DN 29/3

"Oljedepartementet berømmer forsker Kristin Laake for at hun ga dem opplysninger Staten strålevern holdt tilbake om radioaktivt radon." "Statens strålevern reagerte med å gi Laake sparken." Overskrift: "Ga andre råd – fikk sparken." Andre overskrifter: "Ikke dekket av yringsfrihet." og "Kalkulert feil informasjon." (Varslere i offentlige instanser går utrygge tider i møte - red. kom.)

DN 30/3

"Minner om sovjetstat" (Overskrift s. 21.)

"Statens strålevern lyver." Ingress: "Statens strålevern hevder at 300 nordmenn dør av radongass i året."

Kreftregistret mener at dødstillene er mellom 30 og 100."

DN 31/3

"Kommenterer ikke avskjed" sier Olje- og energidepartementet.

A-magasinet 8/4

Hver nordmann bruker nærmere 7000 kr hvert år på elektronikk. (Nextopia betyr jaget etter det neste.)

DN 30/3

"På intensivavdelingen på Oslo Universitetssykehus ble sykefraværet mer enn halvert da sykepleierne fikk tilbud om fleksibel turnus. Halvparten jobber tolvtimers vakter i helger i bytte mot mer fritid i uken.

Leder i DN

Statoil har kontroll over rundt 80% av olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel, dermed er det liten konkurranse om gode løsninger og ulik teknologi i Norge.

Leder i DN 6/4

Er det trygt å spise i kantinen på Kristiansund sykehus? Ja i følge Mattilsynet. Men er det trygt å få behandling på sykehuset? Det er det vanskelige å få noen viten om..... Folk i Trondheim kan altså enkelt sjekke hvilken kebabsjappe de bør unngå, men ikke hvor de får best kreftbehandling.

Ingress i Aftenposten 15./4

Oslo universitetssykehus må kutte 500 millioner kroner frem til nyttår. Sykehuset har mange hundrede årsverk flere enn de har råd til å lønne. (I artikkelen: I 2011 har sykehuset drøyt 1000 årsverk enn i 2010.) Red. Hvorfor skjer dette gang etter gang?

Aftenposten 20/4

Ingen er i tvil om hvem som tilhører eliten av våre idrettsutøvere. Kommer vi derimot til eliten i kunsten, skrubber vi. Det knyttes til finkultur. Mandatet til en rapport til Kulturdepartementet inneholder ikke et eneste ord om de beste. Ordet kunst nevnes en gang.

I Adresseavisen 27/4 står det et innlegg i ordet fritt:

8 – 10% av "unødvendige" dødsfall i Norge skyldes trafikkulykker. Trafikkulykker blir stort slått opp. Det var siste år 690 mennesker som begikk selvmord i Norge, noe som ikke omtales. Feilmedisinering og sykehusstaber tar i følge VG livet av 1600 – 2000 mennesker hvert år. Ca 6 % av alle sykehuspasienter får sykehusinfeksjoner. Dette er ulykker som ofte feies under teppet. Folk som ramler ned kjellertrappa og slår seg i hjel får ikke stor omtale, men er like tragisk som om noen kjører seg i hjel. Brukes samfunnets midler på riktig måte for å redde liv? (Adressa hadde lang en leder som tok utgangspunkt i at 43 barn og unge hadde mistet livet i trafikken de siste 5 årene. (Samtidig har det "unødvendig" dødd ca 8 000 – 10 000 på sykehusene.)

DN 12/4

"Noen foreldre kjøpte faktisk Ipad og Iphone til sine barn på 20 måneder for å unngå at barna krangler med dem om deres Iphone, skriver "storshell" på Twitter.

DN 13/4

"Få bransjer har så misfornøyde kunder som dagligvarebransjen. "MENY ligger som nr 38 fra toppen med 75,2 poeng. (83,7 poeng er topp-plassering.) COOP er nr 65 med 73,0 poeng og REMA nr 72 med 72,7, mens BUNNPRIS har 62,7 poeng og RIMI 61,2. Dagbladet ligger på bunnen med 51,9 poeng og NSB ligger like over med 57,1.

DN 14/4

"Matgigantene har i tillegg fått muskler gjennom å gå tungt inn i eiendom." Samme avis: Når Rema 1000 skryter av å ha de laveste prisene betyr ikke dette at de ikke kunne vært enda lavere.

Redaktøren reflekterer Mai 2011

Aftenposten har tidligere skrevet at Helse Sør-Øst har beordret Oslo Universitetssykehus til å spare inn 500 millioner kr – 3% av budsjettet – i løpet av året. Direktøren har fått en måned til på seg. 500 millioner kroner høres mye ut. Som det stod i forrige månedebrev var det 1000 ansatte ut over det de har råd til å lønne.

DN 18 april

"Legene dropper i stor grad å gi informasjon som kan gjøre at sykmeldte kan være i arbeid. Det fremgår av en fersk FaFo-rapport." Unioleder Anders Folkestad mener legene slipper for lett.

Overskrift i DN 26 april

"Giske og nonnene." Det gjelder noen nonner som har bedt Goldman Sachs sitt styre om redegjørelse for selskapets lederlønnspolitik. Særlig om en vurdering av om ikke lønnene til toppledelsen er overdrevent høye og bør reduseres med en begrunnelse.

Fra leder i DN 28 april

".....Den store gåten er hvorfor Hatlen ikke har kuttet for lenge siden. Allerede da Stortinget i 2004 ga klarsignal for bygging av nye Ahus, var det klart at Oslo Universitetssykehus ville få redusert pasientgrunnetallet med 160 000 mennesker. I kroner utgjør dette 1,7 milliarder kr pr år i følge helse Sør-Øst. Overføringen av de siste pasientene skjedde med virkning fra 1. januar i år. En forklaring er nok at Hatlen har slitt med en temmelig stri motstand fra fagforeningene. I samme nummer på samme side lyder en overskrift: **Analysesjefen**. Inngressen lyder: Oljefondet skal bruke større ressurser på å finne billige aksjer. Det er all grunn til å være skeptisk til resultatene. (I tråd med det vi lyttet til fra Kjølås.)

Har dere hørt denne?

Asbestindustrien:

Asbest skader ikke helsa.

Asbest er skadelig for helsa, men det skaper ikke kreft.

Asbest kan gi kreft, men ikke vår type.

Asbest kan gi kreft, men ikke den typen som denne personen har fått.....

Vi er enige om å legge ned virksomheten, men bare hvis dere vil la oss beholde deler av virksomheten intakt og bare hvis dere begrenser vårt ansvar for skadene vi har forårsaket.

DN 9 mai

Arbeidsledigheten i USA er fortsatt 8,8%. Mer enn seks millioner amerikanere har vært arbeidsledige i mer enn 6 måneder og fire millioner i mer enn ett år. Arbeidsledigheten i aldersgruppen 16 – 19 år er utrolige 24%.

Aftenposten 16 mai

Torbjørn Jagland for snart 10 år siden: "Vi beveger oss med raske skritt mot et skinn demokrati hvor de folkevalgte mer enn å representere velgerne, representerer sine egne rådgivere."

Stortingsrepresentant Dag Terje Andersen: "Politikerne skal representere befolkningen. Da er det et problem når politikerne rekrutteres fra en snever del av befolkningen. Jeg mener å se tegn til at politikerrollen er i ferd med å bevege seg fra et tillitsverv til å bli en profesjon og en karriereveg."

Amagasinet 20 mai.

Placebo er latin og betyr: "Jeg skal tilfredsstillte". Leger er foretningsfolk. De er med i en profesjon som har monopol på å selge medisinske tjenester. Mange leger bagatelliserte plaseboeffekten og sidestilte

den med "ingen virkning". Undersøkelser med MR og PET har vist hvordan hjernens funksjon endrer seg under behandlingsritualer. Hjernen styrer immunforsvaret. Skolemedisinen ignorerer den kliniske betydningen av sin egen placeboeffekt, hevder (legen) Kaptchuk. I ett forsøk fikk pasientene placebopiller og ble samtidig informert om at pillene var virkningsløse. Samtidig ble de fortalt at forskning har vist at det å få slike piller kan regulere kroppens selvslegende egenskaper. Pasientene opplevde likevel mer bedring enn de som ikke fikk noen behandling.

DN 13 mai

I år utgjør offentlige utgifter nesten 60% av BNP i Fastlands-Norge, langt over

gjennomsnittet i OECD på 45%. Samtidig er den produktive industrien retningsgivende for offentlige lønnsoppgjør. Samtidig er de offentlige prosessene ved vegbygging virkelig lange og sene. Det tok minst 35 år med den nye motorvegen forbi Melhus.

DN 14 mai (Viktor D. Norman.)

I Norge bruker vi årlig rundt 40 000 kr pr innbygger på helse. Kunne vi velge å bruke det på: A. En passe pakke slik det er i dag: Bra men varierende fra landsdel til landsdel, køer og tilfeldig prioritering. B. En annen ordning kunne være en økonomipakke med streng prioritering – for eksempel bare lindrende behandling ved kreft over 80 år. C. En tredje dyr pakke kunne gi full dekning og ingen køer. Det ville bare koste litt mer enn det norske forbrukere - helt på egen hånd, og fra egne prioriteringer – hvert år velger å bruke på bil og TV.

Juni, Juli og August 2011

Redaktøren reflekterer

Udatert, men fra leder i VG

Siden sammenslåingen av trygdeetaten og Aetat i 2006, har konsulentfirmaene tjent mye penger på NAV. I følge Aftenposten er det brukt 6,14 milliarder kroner. Arbeidsminister Hanne Bjurstrøms kommentar til de høye konsulentutgiftene er at det i en periode var fornuftig å bruke mye konsulenthjelp.

Fra en leder i DN:

Om overvåking. (Udatert.) I følge Washington Post er det i USA 1271 statelige etater og 1931 private i sving med programmer knyttet til innenlandssikkerhet, antiterror og etterretning. En hær av analytikere produserer hvert år 50 000 rapporter – et så stort volum at mye rutinemessig går i papirkurven.

Adressa (Udatert.)

"Helse styrt av kvalitet." Overskrift i leder: "Nærhet til sykehus kan være viktig, men kvaliteten på behandlingen er avgjørende."

Det kom et svar i Adressa 7. juni under overskriften "Fullt sykehus?": "En av utfordringene er at det nye sykehuset kun har enkeltrom, og er planlagt uten korridor plasser.".. "En utfordring er at driften på det gamle sykehuset var basert på korridorenes fleksibilitet. Korridorene ble derfor en buffer når det kom mange pasienter samtidig." Men dette kunne vel ikke komme som en overraskelse på sykehuset? En annen overskrift var: "Trenger alle innleggelse?"

I DN 18. juni 2011

Her offentliggjøres "Dødlighetstallene": Estimert, risikojustert og sannsynligheten for å overleve etter 30 dager etter innleggelse for ulike indikasjoner. Tallene gjelder for alle sykehus i Norge og gjelder: Hjerterinfarkt, hjerneslag og hoftebrudd. Dette er vel første gangen dette skjer i Norge. I andre nordiske land er dette kjent fra år tilbake. Som det står i artikkelen: "Man kan like resultatene eller ikke, men man er nødt til å gjøre noe med dem." Det er også en oppstilling av feilmedisinering der Norge ligger høyt med 8,1% og feilbehandling med 10,8%. Vi liker å sammenligne oss med svenskene og de har 4,9% og 6%. (Jeg skjønner ikke hvorfor feilmarginer skal hemmeligholdes.) Det står også: "Det er en inngrodd motstand i Helsetjenesten mot å bli kikket i kortene." "I Norge er kvalitetsmålinger ved sjukehus holdt skjult for pasienter og motarbeidet av helsevesenet. Tolv års jobbing har endt med maktkamp, trening og to havarerte prosjekter. I går prøvde helseministeren igjen."

Andre ting: "Legene sa de ikke kunne la seg måle av pasienten".

Samme avis. Korrupte kinesiske tjenestemenn har overført over 660 milliarder kroner til private bankkonti i vestlige land. Mange har slått seg ned med familiene i USA og Australia i et liv i luksus.

DN 21. juni 2011

"Skylder på legene" Overskrift i DN. "Helse Midt-Norges direktør Gunnar Bovim mener legene er skyld i at det har tatt lang tid å få frem målinger av kvalitet på norske sykehus. Legeforeningen skylder på myndighetene.

Annen overskrift i samme avis: "Motstanden har vært størst i fagmiljøene på sykehusene."

DN 22. juni 2011

Under overskriften "Katastrofevarsel": "Verdens forbruk av energi økte i fjor med 5,6% - den kraftigste økningen siden 1973. Økningen av CO₂ har ikke vært større siden 1969.

DN 24. juni 2011

75 % av forbrukerne har elektroniske produkter som har flere muligheter enn de kan utnytte eller har behov for.

46 % mener en del produkter er blitt for kompliserte slik at de har problemer med å bruke dem.

35 % har elektroniske produkter eller artikler hjemme som de ikke vet hvordan fungerer.

60 % skulle gjerne visst mer om hva de kan bruke ny teknologi til.

Adressa 30. juni 2011

"Fastlegene bedt om ikke å henvise pasienter." St Olavs hospital sendte brev til fastlegene.

DN 5. juli 2011

I 2001 var det 87 kommunikasjonsrådgivere og talspersoner i departementene. I 2011 var det 137.

DN 6. juli 2011

De fem mest sentrale personene bak Skagen Fondene tjente i fjor over 400 millioner i sine investeringsselskap. Siden 2005 har de håvet inn 2,5 milliarder.

Adressa 18. juli 2011

Overskrift: "Alternativ behandling kan gi bivirkninger." "Alternativ behandling gir – med få unntak – ingen dokumentert effekt på kreftpasienter viser studie." "En av tre kreftpasienter bruker alternativ eller komplementær behandling for sin sykdom." Også pasienter som har brukt laetrile (uttrekk fra aperikoskjerner) kan være ille ute.

Statens legemiddelverk advarte for to år siden mot denne behandlingen etter at den hadde fått stor oppmerksomhet som alternativ behandlingsform mot kreft. Nå har jeg fått store doser av dette stoffet over en treårsperiode. Kombinert med store doser C-vitaminer og andre vitaminer og mineraler har det gått aldeles utmerket. Svulsten har nå vært borte i tre år.

DN 19. juli 2011

"Teknologiblinde ledere" lyder en overskrift i DN. Verken teknologiblinde økonomer eller økonomiblinde teknologer bør få dominere, lyder ingressen. Finnes det mest teknologiblinde ledere?

DN 30. juli 2011

1,7 milliarder e-poster, telefonsamtaler eller annen type kommunikasjon blir daglig snappet opp eller lagret i USA.

DN 1. august 2011

I følge magasinet Newsweek kostet det totalt 68 milliarder dollar (nesten 370 milliarder kroner) å drive USAs statlige fengsler i fjor.

DN 6. august 2011

Jens Ulltveit-Moe om minikrakket: "Moderne finansmarkeder er en ødeleggelsesmaskin".

DN 15. august 2011

"Utbetalte bonus svart" Overskrift i DN.

Om laksen:

Etter at Oddekalv hadde spredt "fiskemøkk" på oppdrettsmessa, slapp en annen mer seriøs aktør til:

Han mente bl.a. at næringen vokste for fort og at fosfor og nitrogener pøses ut i naturen. Videre at kobber fra impregneringen av fiskemærene og kritim-hemmerne fra lusemidlene går på skaldyrene i sjøen. Fiskemærene er mer arealkrevende enn det som synes på havoverflaten for fortøyingene dekker flere kilometerne. All rømming blir heller ikke rapportert... og så er det lakselusa!

DN 18. august 2011

Under overskriften "Tenk behov og ikke profitt" med ingress: "Hvert år dør 100 000 mennesker av glemte sykdommer" leser jeg: "Legemiddelindustrien bruker 550 milliarder kroner hvert år på forskning og utvikling av medisin globalt. Men 90% av pengene brukes på helseproblemene til mindre enn 10% av verdens befolkning. Av de legemidlene som er utviklet de siste 30 årene, er kun 1,3% rettet mot tropiske sykdommer og tuberkulose.

Aderssa 30. august 2011

Under overskriften: "Fastleger får ikke betalt for andres pasienter". Den norske legeforening mener: "De forklarer at beløpet

legene mottar for hver pasient tar høyde for at flere pasienter befinner seg på sykehjem, i

fengsel eller andre steder hvor fastlegen ikke har ansvar for dem." I beste fall uklart! Enten har fastlegen et ansvar eller så har han ikke. Noe midt i mellom eksisterer ikke.

Helse (internavisa for St. Olavs Hospital) nr.2 2010

Marie Aakre: "- Etikk, takk"

"Kvalitet er først og fremst at pasienten opplever å bli møtt og tatt på alvor. Systemet vi arbeider i, gir oss mye makt over pasientene. De er avhengige av vår dømmekraft og at vi forvalter vår makt på en ansvarlig måte. Sårbarheten i dette møtet er altfor lite vektlagt i kvalitetsarbeidet i Helse Midt-Norge og/eller i spesialisthelsetjenesten." Hun fortsetter: "Vi jukser med kvalitetsbegrepet når vi ikke jobber systematisk med den etiske kompetansen og reflekterer over egen innflytelse både faglig og medmenneskelig....." "Det har gått fra vondt til verre....." "Ny teknologi, opplæring og vedlikehold får ofte mer oppmerksomhet enn utvikling og vedlikehold av den humane kapitalen, de ansatte ..." "Helse Midt-Norge måler kvalitet i foretaket på fire prioriterte kvalitetsindikatorer: Ventetid, fristbrudd (køer, men hvilke?) korridorpasienter og epikrise. De er viktige kriterier, men de er egentlig produksjonsmål."

September

Redaktøren reflekterer

DN 27/8 2011

Nobelprisvinner i økonomi: "Det største problemet Europa vil stå ovenfor er helsesektoren. Modellene vi har nå er ikke bærekraftige, fordi de blir rett og slett for dyre." "Lederen av sosialkomiteen, Høyres Bent Høie, tror Norge vil bli tvunget til å privatisere helsevesenet."

DN 29/8 2011

Avgått sykehusdirektør Siri Hatlen ba en av sine kritikere være sjef for en dag: Hva ville han ha gjort annerledes? Hun mener det er en styrke for en leder å lytte til de ansatte og tørre å endre kurs. Hun sier også at: "Uten legene på laget kommer man ingen vei med omstilling av et sykehus."

DN 1/9 2011

Psykiater Gunnar Cramer etterlyser: "Sinne, raseri og hat ser vi lite til i sorgprosessen etter 22. juli. Sensur av følelser som hører med i bearbeidelsen av en tragedie kan få konsekvenser. Sinne mot syndebukker er en av dem." Artikkelen står under overskriften: "Sorg, sinne og sensur." Han skriver bl.a: "Jeg har med undring sett på myndighetenes formaning om å være "snille" og voksne i sine ord både i den politiske debatten og generelt. Når jeg snakker med folk på

tomannshånd og spør hvorfor ingen uttrykker dette sinne, sier de at de ikke tørr. Når jeg spør videre sier de at det ikke er lov. Altså har det sneket seg inn en sensurering av noe av det viktigste i en sorgprosess, nemlig hatet, fortvilelsen og følelsen av urettferdighet."..... Han skriver videre: "Man leter etter syndebukker f.eks. i politiet eller retter sinne mot dem som har andre oppfatninger mot det politisk korrekte. Dette er en skremmende utvikling."..... Han avslutter med: "...men da Benjamin Hermansen ble tatt av dage av elementer som står for det samme som A. Breivik marsjerte vi i fakkeltog mot ugjerningene og mot holdningene. Hvor er det toget nå?"

I serien 'statistikk er vanskelig', faller jeg for fristelsen til å gjengi følgende – på engelsk:

This data could lead to either of the following headlines, and *both* would be correct:

- "New Miracle Drug Cuts Breast Cancer Risk by 50%!"
- "New Drug Results in 2% Drop in Breast Cancer Risk!"

How can this be? The Annie Appleseed Project explains:

"The headlines represent two different ways to express the same data. The first headline expresses the relative risk reduction — the two women who took the drug (subjects) and developed breast cancer equal half the number (50%) of the four women who took the placebo (controls) and developed breast cancer.

The second headline expresses the absolute risk reduction — 2% of the subjects (2 out of 100) who took the drug developed breast cancer and 4% of the controls (4 out of 100) who took the placebo developed breast cancer — an absolute difference of 2% (4% minus 2%)." You can now see why clinical trials, especially those funded by drug companies, will cite relative risk reductions rather than absolute risk reductions, and as a patient you need to be aware that statistics can be easily manipulated.

Adresseavisen 14/9 2011

Under overskriften: "Hvor er økonomene?"

... "De fleste er klar over at brutto nasjonalproduktet (BNP) som et absolutt mål for hvordan et land klarer seg er gammeldags. BNP koker økonomien vår ned til ett tall – jo større jo tall, jo sterkere økonomi, men sier ingenting om våre miljø- eller våre naturressurser. Tvert imot; produksjonen vår stiger på de fleste områder, det vil si at vi tar ut flere ressurser av havet, vi forbruker mer vann-ressurser og jordsmonn og minsker stadig det lille som er igjen av plass i atmosfæren til CO2."...

Adressa forleden dag:

Under overskriften: "Skal åpne ti nye bomstasjoner i året." Lokalpolitikerne presses til å akseptere bompenger. 140 milliarder kroner mener veidirektøren han henter ut fra bilistene.

Jeg har vært litt borti Sydvaranger (Gruve) som gikk konkurs med dunder og brak for ca 20 år side. Produksjonen startet igjen for noen år siden etter en lang driftsstans. Nå viser det seg ifølge en Norut-rapport at det er jernmalm i Bjørnevattn ved Kirkenes for 100 milliarder kroner. Tall for driftsåret 2010 viser at det ble tatt ut 3,7 millioner tonn malm, 8 millioner tonn gråberg og produsert 1,44 millioner tonn jernmalmskonsentrat. Omsetningen var på 105,9 millioner US\$ (613 millioner kr.). Ved siste års utgang var det 350 egne ansatte i Sydvaranger Gruve AS samt 150 innleide arbeidere fra andre selskaper. Jeg husker fortsatt at det var enkelte som hevdet at Sydvaranger aldri skulle vært slått konkurs.

Fra en leder i DN

"Fagforbundets leder Jan Davidsen er pengemakten i valgkampen. Men han stiller ikke selv til valg, han svarer sjelden på spørsmål fra journalister, han deltar nesten aldri i debatter og han forteller aldri hva han sier til statsminister Jens Stoltenberg når de møter på Aps sentralstyremøter... Et av punktene i den er at nettopp Davidsen fortsatt skal ha vetorett hvis en kommune ønsker å innføre alternative turnusordninger i en institusjon. Davidsen gir de rødgrønne penger og pøser på med Åge Aleksandersen." To ting blir spesielle med fagforbundets valgkampstøtte: Størrelsen på beløpene, og koblingen mellom økonomisk og politisk makt." (Fagforbundet har bevilget 16 millioner kroner til valgkamp for AP, SV og SP. Disse tre partiene har gitt opp 5 mill.kr. til sammen. Resten (?) går til Åge Aleksandersen -11 mill.kr.)

DN 14/9 2011

Under overskriften: "Frykter kollaps i oljestat": Ny rapport tegner et skremmende bilde av Saudi-Arabias økonomi etter 2020, advarer Norges ambassade. "Allerede i 2014 vil det være underskudd på statsbudsjettet... En tredjedel av statsbudsjettet går i dag til lønninger i offentlig sektor, som sysselsetter 8 – 10 % av arbeidsstokken."

Oktober 2011

Redaktøren reflekterer:

DN 7/9 2011

Endelig kom Hanne Bjurstøms svar på vårens arbeidslivsdebatt til Stortinget. I 2010 var det 5 arbeidsføre for hver pensjonist. Prognosen for 2030 er 3,5. Omtrent 70% av kvinnene deltar i arbeidslivet. Kvinner jobber i snitt 31 timer i uka. Kvinner jobber i yrker som vil trenge mer arbeidskraft. For kvinner under 40 år er det 59% av de spurte som ønsker flere arbeidstimer i bytte for med fleksibilitet.

DN 15/9 2011

Rent bord i Orkla. Disse bedriftene er solgt: Bakers, Sapa (svensk aluminiumsverk), Fornebu utvikling, REC, Orklas aksjeportefølje, Orkla Eiendom og Borregård. ELCEM er alt solgt til Kina.

DN 18/9 2011

Overskrift.: "Arbeidslivet som skole". Ingress: Opplæring i arbeidslivet må anerkjennes som et fullgodt alternativ til videregående skole. Hvis ikke vil veksten i antallet "drop-outs" som ender i uførepensjon trolig fortsette.

(Men dette er vel fåfengt. Min far begynte på et skattefogdkontor etter middelskolen. Han endte opp som skattefogd. Han lærte på jobben.)

DN 30/9 2011

Staten samhandler ikke. Når Trond Giske fjerner revisjonsplikten for mindre selskaper, slår arbeidsminister Hanne Bjurstrøm tilbake med økte plikter og rapporteringskrav til NAV i forbindelse med sykemeldinger. De må melde i stor detalj og bedriften får bøter om bestemte møter ikke avholdes.

Aftenposten 30/9 2011

Overskrift: "Det vannstyrte sykehus". Ingress: "Råtner på rot. Offentlige sykehus av høy standart råtner på rot som følge av dårlig ledelse, sløsing med penger og vanskjøtsel av personalet. Artikkelen har følgende overskrifter: Sammenbrudd. Svik. Det politiske ansvar. Sløsing i sykehuset. Kan noe gjøres?"

Hovedtillitsvalgt Åsmund Bredeli, Oslo Universitetssykehus ble omtalt i DN 8. oktober under tittelen: "Mener ansatte trues til taushet". Ingressen lyder: "Frykt: Legeforeningen mener det sprer seg en frykttkultur i sykehusene, der legene blir redde for å uttale seg eksternt." Ingressen fortsetter: Angrepet: Hovedtillitsvalgt Åsmund Bredeli, Oslo Universitetssykehus (OUS) fikk gjennomgå i sykehusets styre etter en kronikk i DN." Styreformannen: "Det er en alvorlig rolle – og spesielt har de ansattes styrerepresentanter en utrolig vanskelig rolle". (Jeg forstår ikke at han ikke sier opp. Det må da være en forskrekkelig arbeidsplass?)

Aftenposten 30/9 2011

I Vestby ønsker IKEA å bygge et stort varehus med mange parkeringsplasser. Møbelgiganten har inngått en betinget kjøpsavtale om en 135 mål tomt. 135 mål av den beste dyrkningsjorden i Vestby. Hvert år dyrkes det her korn nok til å bake 160 000 brød. Hvis prosessen ender med at IKEA får kjøpe, er verdifull matjord tapt. Det er der, eller ingenting sier IKEA. Norge har: 1,4% utbygd areal, 3,1% dyrket mark, 5,8% myr/våtmark, 7% vann og breer, 38,2% skog og 44,4% fjell og vidde.

DN 6/10 2011

Overskrift: "Viktig å gi noe tilbake". Ingress: "Frank Mohn-konsernet i Bergen betalte 365 millioner i skatt i fjor."

Samme avis

Bare i Polen, Tsjekkoslovakia og UK er næringslivslederne mer missfornøyde med satsingen på vei og jernbane enn i Norge, viser NHOs konkurransebarometer i 2011.

Adresseavisen 15/10 2011

Hvert år tar 217 000 norske kvinner røntgen av sin barm for å se om de har kreft. En undersøkelse viser at minst 800 feilbehandles årlig for svulster som vil forsvinne av seg selv. De får cellegift, stråling og annen behandling. Legen som sto bak undersøkelsen vil likevel ikke ta noen stilling til mammografiscreening.

November 2011

Redaktøren reflekterer:

DN 19.10.2011

Slik ser lederne på eldre: Eldre får ikke være med på kurs som yngre. 55% mener at mange 70-åringer kan yte like mye i jobben som folk som er 10 – 15 år yngre. En annen overskrift: "Over 50 er du "gammel".

DN 20.10.2011

Innenfor 43 varegrupper har en leverandør 75% markedsandel. De 20 største leverandørene står for 63% av Norgesgruppens omsetning. Tine står for 82% av omsetningen innen melkeprodukter. Stabburet står for 81% av omsetningen av pizza.

DN 22.10.2011

Under overskriften i lederen: "Forsinket farvel til pinlig pensjon" står det: "Hvor dumme er norske politikere?"..... Det gjelder: "Lovavdelingen mener det vil være grunnlovsstridig å innføre den nye pensjonen fra høsten 2009, unntatt for nye representanter som da var nyvalgte. Avdelingen antar at andre stortingsrepresentanter og statsråder kan ha *trodd* (uthevet av meg) at de skulle beholde sine urimelig gode pensjoner uendret, samtidig som de kuttet i pensjonene for velgerne."

DN 24.10.2011

Overskrift: "700 flere lastebiler på veiene hver dag." Ingress: Feil veg: Store transportkonsern sender mer varer på vei på grunn av gjentatte og store godstogforsinkelser. Det betyr 700 lastebiler mer på veien hver dag.

DN 2.11.2011

Under overskriften "Kun en av ti er kvinner": Dette forekommer i en oversikt over forretnings-advokater i Norge. Den som tjener mest er NN som har 22,7 millioner i inntekt og den som ligger på plass nr. 300 tjener 3,9 millioner. Dette gjelder skattbar inntekt.

DN 26.10.2011

Overskrift: "Kjedene dekker seg til." "Hemmeligholdt.": De store kleskjedene skjuler hvilke fabrikker som produserer klærne du går med, og skylder på den harde konkurransen. Åpenhet: At hemmelighetskremmeriet gir konkurransefortrinn har jeg ingen tro på sier Erik Røste i BJ-sport, og får støtte i Stormberg. Begge har full åpenhet rundt sine leverandører. Men uansett har H&M, KappAhl, Varner, Voice, Lindex, Bestsellers og Inditex hemmelige leverandører.

Adressa 12.11.2011

I artikkelen: "Journalister og annet småfe" står det noe interessant om journalister sin hukommelse. Nick Davies la frem en studie av forskere ved universitetet i Cardiff: "54 prosent av artiklene var utelukkende basert på PR-materiale." Tallene er omstritte..., "men ingen bestrider det faktum at skremmende mye av det som selges som journalistikk, er markedsføring som vi har fått gratis av den som har noe å tjene på budskapet som blir spredt". (Kfr. Mangelen på pinneribbe - hvor skrev det seg fra?)

DN 28.10.2011

Overskrift: "Orklas storhetstid er over." Feil veg: Orkals rolle som en betydelig maktfaktor i samfunnet er over: Beslutningen om å gjøre konglomeratet til et rent merkevarereselskap er i ferd med å ødelegge Orkla. Det mener Håvard Nesheim, tidligere investeringsdirektør i Orkla Finans."

DN 5.11.2011

Samme avis:

USA har 104 kjernekraftverk, Frankrike har 58 Japan har 50 og Tyskland har 9. Kina har 27 under bygging og Russland har 11.

Aftenposten 18.11.2011

Storfekjøtt: Det kreves 4000 km² å fø den norske befolkningen. 90% av det kornet vi produserer går til dyrefor. Matkornet krever 1200 km². 9% av det vi spiser av frukt, bære, juice, saft og syltetøy er produsert i Norge. Forbruket krever til

sammen 550 km². Kaffe- og teforbruket vårt krever større arealer enn alt vi spiser av frukt og bær inkludert juis og syltetøy.

DN 10.11.2011

Klimautslippene går opp. Kull står for nesten halvparten av økningen i verdens energikilder det siste tiåret. Energibehovet ventes å øke med 40% fra 2009 til 2035. I et vedlegg til DN står det at det kastes 300 000 tonn mat i Norge som kunne vært spist.

Adressa 1.12.2011

"Pengene styrer på Torvet". Ingressen lyder: "Føljetongen om Torvet gjør et gammelt tema aktuelt igjen. Er det pengene, ikke politikerne som styrer byutviklingen?" (Jeg tipper pengene.)

Januar 2012

Redaktøren reflekterer

DN 15.12.2011

Overskrift: "Tunnelsyn 20-doblet prisen" "Men allerede for 40 år siden ba jernbanens fagfolk om mer kapasitet. De ønsket seg fire spor i stedet for to – eller i hvert fall tre spor - når tunnelen (under Oslo) skulle bygges." "..... 625 millioner var ved ferdigstillelsen i 1980."

Samme avis

Overskrift: "Stoppet kvalitetssikring." Ingress: "Rødt lys: Regjeringen droppet obligatorisk kvalitetssikring av jernbaneutbygging langs Mjøsa, og får en regning på flere milliarder kroner uten ekstern evaluering."

Samme avis

Overskrift: "Systemene vil svikte" Minibanker var ute av drift siste helg, og DNB nettbank hadde også problemer. Komplekse IKT-systemer krever reserveløsninger. Skjulte farer er vanskelig å komme unna, skriver Kjell Jørgen Hole, professor ved UiB.

DN 17.12.2011

Overskrift: "Aner ikke hva det vil koste"

Det gjelder Stortingets beslutning om kostnadene med dobbeltspor til Hamar. "Våren 2013, da kan jeg ha et oppdatert svar sier Magnhild Meltveit Klep

Samme avis

Under overskriften: "Solidaritet" står det uthevet: "Det mest skremmende i Europa akkurat nå er ikke sløseriet i sør – det er den selvgode sparsommeligheten i nord."

DN 28.12.2011.

Trondheim Lufthavn økte trafikken med 21,0 % siden 2007. Trondheim økte med 13,6 % i fjor, Bergen med 16,9 % og Oslo med 10,4 %.

Aftenposten 30.12.2011

Tidlig i forrige måned boikottet en gruppe studenter det populære introduksjonskurset i økonomi som Girig Mankiw holdt ved Harvard universitet. Deres klagemål: "Kurset driver propaganda for konservativ ideologi forkledd som økonomisk vitenskap og bidrar til å opprettholde sosiale forskjeller."

Adressa 4.1.2012

Overskrift: "Bryr deg ikke om småpenger." Det gjelder Norges

overskudd i statsbudsjettet for 2011. (Overskuddet i budsjettet var 115 milliarder kroner.) Større skatteinntekter, høyere oljepris og lavere utgifter enn det som var lagt opp

til i statsbudsjettet..... På toppen er dette var det et pent overskudd på 372,5 milliarder kroner til oljefondet. Det betyr at hver eneste dag gir et overskudd på 20 millioner ..... I andre nasjoner ville det blitt jubel og betydelig oppmerksomhet dersom statsfinansene viser et overskudd som tilsvarer *tolv prosent* av statens samlede kostnader ..... Men statsfinansene? Niks, kjedelig." Hvorfor bry seg om noen milliarder fra eller til..... 115 milliarder kroner ekstra er i løpet av 2011 investert i aksjer og obligasjoner i utlandet." (NB ikke i Norge.)

Adressa 5.1.2012

Overskrift: "Med makt over galskapen" Ingress: "Det har aldri vært meningen at tvilen skal komme psykiaterne til gode."

Adressa 7.1.2012

Overskrift: "Kjære Gud, la Keynes ta feil." Ingress: "..... for skulle de (Keynes og Krugman) ha rett, er vi virkelig ille ute." (Keynes var den som hevdet at "statene må bruke mer penger i nedgangstider, og mindre når man har oppgangstider, og Krugman – nobelprisen i økonomi 2008 – er enig). ("Austerity" sier Angela Merkel (Heyeks teorier) til irene og Josef Barroso til spanierne. Ordet har flere norske betydninger: sparsom, nøysomhet, askese, enkelhet, strenghet.) *Men det er vi som skal avgjøre om politikerne skal lene seg mot Wien (Hayek) eller mot Cambridge (Keynes). Vi er i villrede.* (Men i realiteten er det ingen som spør oss. Økonomene stiller med sitt og vi med vårt.)

Aftenposten 6.1.2012

Overskrift: "Ulekker vikelighet."

Ingress: "Propaganda. Hvorfor er det greit å plage røykerne, men de som driver med alkoholserving, overspising og ubeskyttet sex går klare? Helsefarlig, alt sammen."

Samme avis

Forsiden med store bokstaver:

"Venner og slektninger så aldri tegn til sinnssykdom hos Anders Behring Breivik. Det har heller ikke psykologer, psykiatere og fengselsleger vel lla gjort i tiden etter 22. juli."

DN 2.1.2012

13 år gammel jente fik utbetalt flere millioner kroner i pasientskadeerstatning etter å ha fått sterkt nedsatt syn som følge av for sen medisinsk behandling. Erstatningen er i følge skatteloven unndratt formueskatt. Likevel har skatteetaten i to år krevd til sammen nærmere 60 000 kroner i formueskatt av familien hennes. Selv etter at etaten ble gjort oppmerksom på feilen, ville de fortsette overbeskatningen, og krevde at familien hvert år skulle søke om unntak. (Dette gjelder 210 pasienter under 21 år og 232,5 millioner kroner.)

DN 9.1.2012

Ingress: "Uten logo, med skatt: Sponsing av sport og kultur belønnes med skattefradrag. Det gjør ikke støtte til humanitære organisasjoner. Skagenfondene går nå til Høyesterett for å få endret reglene."

DN 13.1.2012

Ingress: "Tidligere SEB Enskildasjef Bjørn Sælleg og investor Erik Henriksen ville bruke bryllupet til Sellæg som markedsføring av deres nye investingsfond. Der oppgir Sellæg som forklaring at Henriksen dekket bryllupsregningen hans på nær 600.000." (Slik går det når snille gutter har fest.)

Samme avis

Overskrift: "Lederkandidatene snart pensjonister." (Det gjelder LO.)

Roar Flåten er 61 år. Tor-Arne Solbakken er 56 år. Men man må være yngre enn 60 år for å bli valgt til toppsjef i LO. Man arbeider for å få folk til å stå lengre i jobbene, men tydeligvis ikke i LO.

Fra guvernørens månedsbrev:

"Vi greide det." 17.1.2012 ble 202 millioner kr overlevert til Gates stiftelse. Dette førte til at Gates bladde opp 355 millioner + 50 millioner US dollar. Det var ca. 350 000 tilfeller årlig når vi startet utryddelsen av Polio i ca 1982 og 650 rapportert i fjor – i Afghanistan, India, Pakistan og i Nigeria.